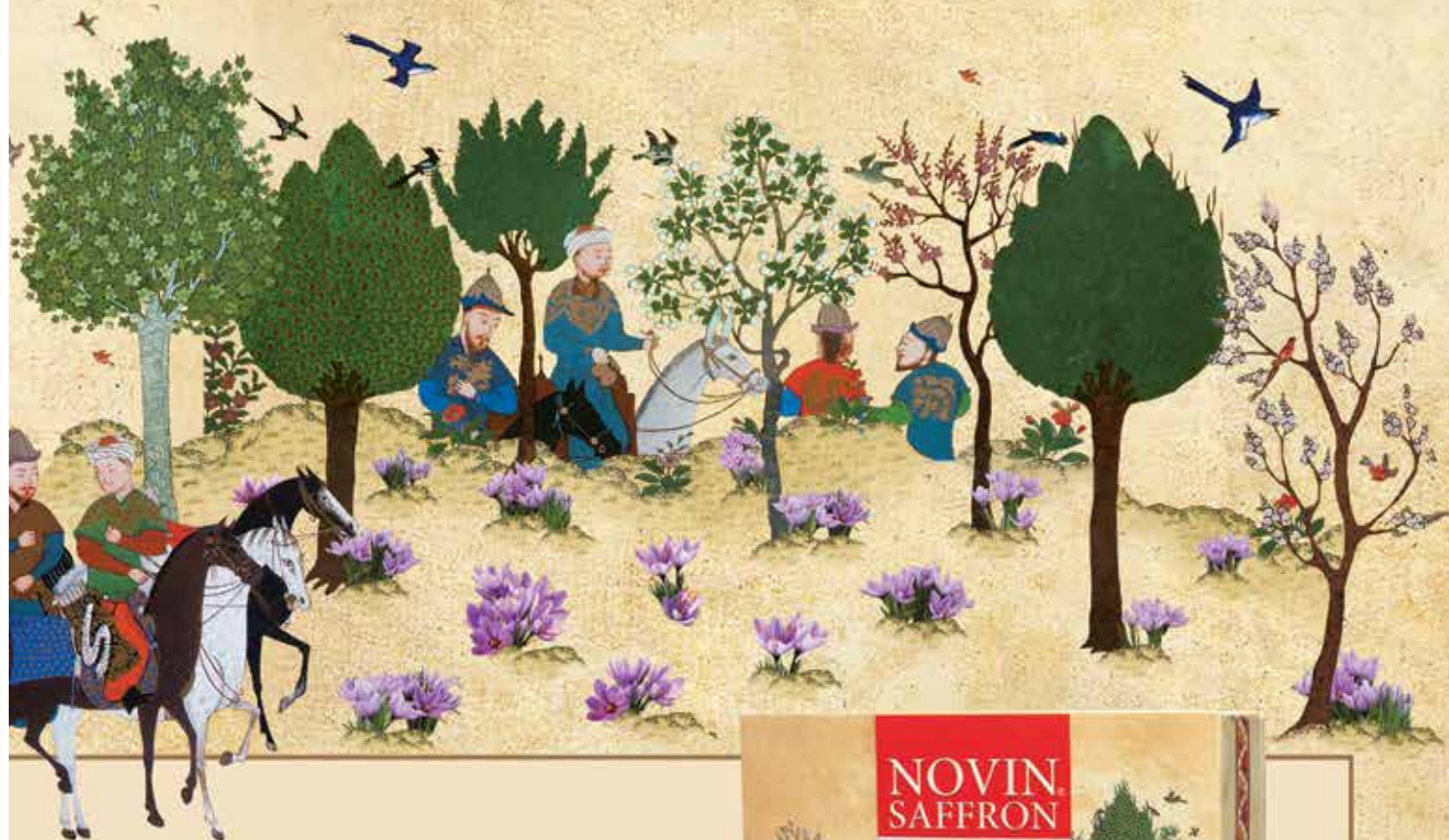

چشم انداز اقتصاد ایران در سال ۹۹

- ◀ اثر تورم و نرخ ارز بر بازار سرمایه
- ◀ فرصت اقتصادی روزهای بی سابقه بورسی
- ◀ حرکت خزانده کرونا در نابودی کسب و کار
- ◀ اشتغال برباد رفته در کرونا
- ◀ نگرانی فعالان اقتصادی از آثار احتمالی شیوع کرونا بر بخش کشاورزی
- ◀ ریزش بی سابقه تجارت ایران و هند
- ◀ نقش تجارت الکترونیک در توسعه اقتصادی

NOVIN SAFFRON

saffron@novinsaffron.com
[novinsaffron](https://www.instagram.com/novinsaffron)
[9912331790](https://www.facebook.com/novinsaffron)
[novinsaffron](https://www.linkedin.com/company/novinsaffron)

کارخانه: مشهد، شهرک صنعتی توس، نبش اندیشه ۶ پردیس نوین زعفران

تلفن: ۰۵۱-۳۲۲۵۳۱۴۷ فکس: ۰۵۱-۳۲۲۵۵۲۲۶

دفتر خدمات مشتریان تهران: اتوبان شهید چمران، پارک وی، خیابان جوانان، ابتدای خیابان ب پلاک ۱، طبقه سوم، واحد ۷

تلفن: ۲۲۰۱۵۸۰۰-۲۲۰۱۱۷۰۰-۲۲۰۱۱۸۰۰

- ۲ یادداشت / موج گیری از تورم و بازی گردانی از بازارهای مالی
- ۳ اثر تورم و نرخ ارز بر بازار سرمایه
- ۵ راه های بهبود شرایط کشور و خروج از رکود چیست؟
- ۶ چشم انداز اقتصاد ایران در سال ۹۹
- ۱۰ فرصت ها و تهدیدهای رونق بورس
- ۱۱ فرصت اقتصادی روزهای بی سابقه بورسی
- ۱۲ کانال سرایت کرونا به صنعت
- ۱۴ اشتغال بر باد رفته در کرونا
- ۱۸ مصیبت کرونا برای صنعت گردشگری در سه نمودار
- ۲۰ حرکت خزننده کرونا در نابودی کسب و کار
- ۲۲ پیشنهاد مرکز پژوهش های مجلس برای مقابله گردشگری با کرونا
- ضرورت استقرار مدیریت واحد مرزی با هدف گره گشایی از مشکلات موجود در
- ۲۶ مسیر تجارت کشور
- ۲۸ نگرانی فعالان اقتصادی از آثار احتمالی شیوع کرونا بر بخش کشاورزی
- ۳۲ اهمیت رایزنی جدی برای حل مشکلات تجارت با ترکمنستان و آسیای میانه
- ۳۹ کاهش ۴۲ درصدی ساختار ساز مسکن در فروردین ماه
- ۴۰ آزادسازی سهام عدالت سرانجام پس از ۱۵ سال
- ۴۲ فرصتی برای تجارت الکترونیک
- ۴۵ ارز دیجیتال چیست؟ چه آینده ای در انتظار آن است؟
- ۴۸ ریزش بی سابقه تجارت ایران و هند
- ۵۲ جدال بر سر تعهدات ارزی
- ۵۴ نگاهی به زندگی منوچهر سلطانی حسینی، کارآفرین
- ۵۶ نقش تجارت الکترونیک در توسعه اقتصادی
- ۵۸ چالش تعادل
- ۶۰ عملکرد بازار ثانویه در فروردین ماه ۹۹

صاحب امتیاز و مدیر مسئول:

مهندس حمیدرضا شوشتریان

زیر نظر شورای نویسندگان

گروه ترجمه:

زهرا پزشکی

ویراستار:

احمد حسین زاده

طراحی و صفحه آرایی:

هدی امیر

عکس:

حسین نظامی

واحد بازرگانی:

جلیل فروتن - الهه ارجمند

تلفکس: ۰۵۱-۳۸۴۲۰۱۱۱

روابط عمومی:

محبوبه احمدپور

پایگاه اینترنتی:

فرشاد عباسی

نشانی:

تهران - شریعتی - خیابان دستگردی

پلاک ۷۴

طبقه دوم - واحد ۳

تلفن: ۰۲۱-۲۲۲۲۰۹۶۱

دورنگار: ۰۲۱-۲۲۲۶۹۰۳۲

مشهد - خیابان راهنمایی - برج سلمان

طبقه ۸ - واحد ۲

تلفکس: ۰۵۱-۳۸۴۲۰۱۱۱

www.eghtesadasia.com

eghtesadeasia@gmail.com

چاپ: ثامن

موج گیری از تورم و بازی گردانی بازارهای مالی

کارشناسان پیش از این برای مهار نقدینگی و موج گیری از تورم توصیه های متنوعی را به دولت ها ارائه کرده اند که در این میان افزایش نرخ سود بانکی، مدیریت نوسانات ارزی از طریق کنترل ریال، انتشار اوراق بدهی و استقراض از جامعه و در نهایت هدایت نقدینگی به سمت بازار سهام بیش از موارد دیگر مورد تاکید قرار گرفته زیرا انبساط سهم پول که شامل اسکناس و سپرده های جاری است، در صورت عدم مدیریت و مهار می تواند عامل تهدید کننده تعادل بازارها باشد.

بخشی از نقدینگی این روزها با توجه به افزایش قیمت ارز، در مسیر بازار دلار و سکه جریان گرفته است، اما با توجه به سرعت گیرهایی مانند محدود کردن معاملات خرید دلاری و پیش بینی وضع مالیات برای خرید ارز، این گمانه زنی وجود دارد که مانند سال گذشته شاهد هجوم نقدینگی به این بازار نباشیم. شاخص کل بورس اوراق بهادار اما در حالی که نخستین روز کاری سال جاری را با عدد ۱۷۸ هزار و ۶۵۹ واحد آغاز کرد در پایان هفته منتهی به ۲۳ بهمن ماه به ۴۵۹ هزار و ۸۰ واحد رسید که حکایت از رشد ۱۵۷ درصدی دارد. جذابیت ورود نقدینگی به بورس برای صاحبان سرمایه ناشی از اعمال محدودیت های ایجاد شده از سوی بانک مرکزی مانند ارائه مدارک برای ورود و خروج مبالغ بیش از یک میلیارد تومان و قوانینی مبنی بر کاهش سرعت جریان نقد برای نقل و انتقال مالی به سایر بازارها بوده که باعث شده بازار سرمایه پول های سرگردان را به واسطه ورود آسان تر نقدینگی نسبت به سایر بازارها به خود جذب کند.

به بیان دیگر افزایش ورود جریان نقدینگی به بورس به این دلیل است که قیمت ها در بازارهای موازی به واسطه انتظارات تورمی افزایش یافته و نقل و انتقال در این بازارها در سطحی نیست که جریان نقدینگی در گردش روان باشد بنابراین بازار سرمایه تبدیل به سکوی پرش نقدینگی های سرگردان در جهت سودآوری شده است. اما بازار سرمایه تا زمانی که لحاظ سودآوری جذابیت نقدینگی سرگردان را دارد که فاکتورهای مهم اقتصادی مانند نرخ ارز، قیمت جهانی و توانایی فروش شرکت ها را حفظ کند ضمن اینکه باید شاخص های انتظارات تورمی بازار جهانی، توانایی شرکت ها برای فروش و پیدا کردن بازار جدید را نیز مدنظر قرار داد. بر این اصل تنها راهکار حفظ جذابیت این بازار به اعتقاد کارشناسان افزایش عرضه اولیه و واگذاری دارایی های دولت از طریق بورس است تا به واسطه آن بتوان تعمیق بیشتری را در بازار سهام بوجود آورد.

بر اساس آخرین آمار بانک مرکزی حجم پول در آخر ماه به رقم ۳۶۳ و سهم شبه پول به رقم ۱۸۹۹ هزار میلیارد تومان رسیده است. یعنی انباشت تورمی که در گذشته ایجاد شده اکنون به جریان افتاده که این رشد به صورت پول نمود عینی پیدا کرده است.

گزینه افزایش نرخ سود اسمی در بازار پول نیز از جمله مواردی است که مورد تاکید برخی از کارشناسان اقتصادی است. بر اساس این باور افزایش نرخ سود بانکی باعث مثبت شدن نرخ سود واقعی بانک ها می شود و در نتیجه از سیالیت نقدینگی کاسته خواهد شد. اما در مقابل نظریه مخالفی نیز وجود دارد که معتقد است افزایش نرخ سود بیش از نرخ تورم نمی تواند مانع قابل توجهی برای جلوگیری از کاهش رشد منابع مدت دار بانک ها باشد. ضمن اینکه افزایش نرخ سود بانکی، هزینه تامین مالی بنگاه های تولیدی را افزایش می دهد بنابراین در شرایط رکودی نمی تواند گزینه قابل قبولی باشد.

اما گزینه فروش اوراق بدهی که این روزها مورد تاکید برخی از اقتصاددان ها است و برای عبور از کسری بودجه سال جاری مطرح می شود مورد تایید رئیس کل بانک مرکزی نیز هست. همتی در یکی از مطالب منتشر شده در صفحه شخصی اینستاگرام خود با مقایسه بدهی عمومی کشور ایران نسبت به سایر کشورها تاکید می کند: «دولت ظرفیت خوبی برای تامین کسری بودجه به وسیله اوراق بدهی، با حفظ پایداری مالی دارد. در این زمینه بانک مرکزی در معاملات بازار ثانویه اوراق دولتی و اعمال سیاست پولی منضبط، قطعاً می تواند بسیار کارآمدتر از روش ناکارآمد تورم زای پولی کردن کسری بودجه، در چند دهه گذشته باشد.»

اثر تورم و نرخ ارز بر بازار سرمایه

مهدی کرامتفر

۲۵ درصد افزایش را تجربه نموده‌اند و این ارقام به خوبی، بیانگر طلاپداری سهام در بین انواع دارایی‌های مالی است. ارایه ارقام ده‌ماهه جهت ایجاد امکان مقایسه با سایر بازارهاست و بررسی رشد بورس از ابتدای سال تا پایان هفته منتهی به ۲۵ بهمن نشان می‌دهد که میزان رشد بورس باز هم افزایش یافته و به رقم ۱۵۶ درصد می‌رسد.

در مورد دلایل رشد بورس در یک سال گذشته، به نظر می‌رسد که بخش اصلی رشد بورس ناشی از جبران عقب‌ماندگی این بازار نسبت به سایر بازارها به ویژه بازار ارز بوده است؛ با توجه به آنکه شمار زیادی از شرکت‌های بورس به ویژه در گروه‌های فلزی و شیمیایی، صادرات محور بوده و درآمد ارزی دارند یا محصولات خود در بورس کالا را براساس قیمت‌گذاری با نرخ ارز به فروش می‌رسانند، افزایش درآمد این شرکت‌ها منجر به افزایش متناسبی در قیمت سهام آنها شده است. برای شرکت‌های دیگر که دارای بازار داخلی هستند نیز افزایش قیمت سهام تا حد زیادی ناشی از تعدیل درآمدها متناسب با نرخ تورم بوده است. در کنار این موارد می‌توان به رشد قیمت جهانی کالاهای پایه از جمله نفت و محصولات شیمیایی، تجدید ارزیابی دارایی‌ها و در نهایت چشم‌انداز تورمی اشاره نمود که سبب شده ارزش ریالی شرکت‌ها افزایش یابد. لازم به ذکر است که محاسبه ارزش دلاری بازار سهام نشان می‌دهد که تغییر محسوسی برای بازار

تورم و نرخ ارز، بر شاخص‌های اقتصادی و بازارهای مختلف اثرگذار است و میزان اثرپذیری هر بازار و هر شاخص از تورم و نرخ ارز به تدریج و با تاخیر چندماهه رخ می‌دهد و میزان رشد

تورم و نرخ ارز، بر شاخص‌های اقتصادی و بازارهای مختلف اثرگذار است و میزان اثرپذیری هر بازار و هر شاخص از تورم و نرخ ارز به تدریج و با تاخیر چندماهه رخ می‌دهد و میزان رشد قیمت‌ها و شاخص‌ها در هر بازاری متفاوت از سایر بازارها و بخش‌های مختلف اقتصاد است. در برخی بازارها اثرگذاری سریع و در برخی دیگر با تاخیر صورت می‌گیرد و عمقی بودن و سطحی بودن اثر تورم و نرخ ارز نیز متفاوت است. مهدی کرامتفر، رشد شاخص بورس را در این راستا مورد بررسی قرار داده است.

رشد اخیر بورس از یک‌سو تعدیل با انتظارات تورمی و ارزی جدید برای ماه‌های پیش رو و از سوی دیگر، شکل‌گیری حباب قیمتی در بخش‌هایی از بازار به دنبال ورود سرمایه‌های جدید بوده است.

بازار سهام در ماه‌های اخیر عملکرد چشمگیری داشته است. طی دوره ده‌ماهه ابتدای سال، ارزش بورس تهران رشدی بیش از ۱۱۸ درصد را ثبت نموده است. در همین دوره ارز ۲ درصد، طلا ۴.۵ درصد و مسکن

سرمایه رخ نداده است.

تغییرات کوتاه‌مدت بازار سهام طی یک ماه گذشته نیز به شکلی بوده که بازار سرمایه پس از عبور از روزهای بحرانی و به‌شدت پرنوسان میانه‌دی‌ماه (پس از واقعه ترور سردار سلیمانی و حوادث پس از آن) در پنج هفته اخیر، رشد قابل ملاحظه‌ای داشته به شکلی که از مجموع ۲۳ روز کاری سپری شده، شاخص کل تنها در چهار روز منفی بوده و در این ۲۳ روز به‌طور متوسط روزانه ۱.۲ درصد افزایش یافته است. در مورد این رشد سریع و یک‌باره، با توجه به عدم بهبود محسوس در فضای اقتصاد کلان کشور و همچنین متغیرهای درونی بنگاه‌ها، به نظر می‌رسد که تنها دو علت اصلی وجود دارد؛ اولین علت احتمالی، مساله انتظارات آحاد اقتصادی در رابطه با نرخ تورم و نرخ ارز در سال آینده است. با توجه به فیصله یافتن مساله استیضاح ترامپ و انتظار تشدید فشارهای اقتصادی-سیاسی ایالات متحده بر کشور (به ویژه پس از حوادث اخیر منطقه) در ماه‌های آینده که می‌تواند با افزایش محسوس نرخ ارز همراه شود، انتظارات تورمی و ارزی باعث شده تا افراد به سمت خرید سهام در بورس سوق یابند. با توجه به آنکه بازار سهام در دو سال اخیر نشان داده که می‌تواند با کمی وقفه زمانی نسبت به نرخ ارز تعدیل شود (و حتی بازدهی بیشتری داشته باشد) و برخلاف بازار ارز به دور از مسائل کنترلی، نظارتی و امنیتی قرار دارد و معامله در آن از سهولت و نقدشوندگی بسیار بالایی برخوردار است، شمار زیادی از سرمایه‌گذاران ترجیح داده‌اند که با سرمایه‌گذاری در سهام شرکت‌ها، به صورت غیرمستقیم در بازار ارز سرمایه‌گذاری کنند.

احتمال دوم در مورد رشد اخیر بورس، بیش‌ارزش‌گذاری سهام یا ایجاد حباب قیمتی در بخش‌هایی از بازار است. محاسبات نشان می‌دهد که قیمت برخی شرکت‌ها در ماه‌های اخیر تحت تاثیر هیجانات سهامداران رشد زیادی داشته و حتی نمونه‌هایی از رشدهای حبابی بیش از ۵۰۰ درصد نیز در بازار سهام وجود دارد. البته این موارد بسیار محدود و غالباً در شرکت‌های کوچک هستند اما به نظر می‌رسد که علت اصلی این اتفاق، ورود سرمایه قابل ملاحظه توسط افراد حقیقی و سهامداران خرد به بازار بوده است. بررسی خالص خرید (خرید منهای فروش) سهام توسط افراد حقیقی نشان می‌دهد که در پنج

هفته اخیر، میزان ورود پول از جانب این افراد به بازار سهام به‌شدت افزایش یافته و هر هفته حداقل ۱۰۰۰ میلیارد تومان پول جدید توسط این افراد به بازار وارد شده است. با توجه به آنکه دانش تحلیلی کم، رفتار هیجانی و توده‌وار و افق زمانی کوتاه‌مدت، از ویژگی‌های رفتاری این گروه از سهامداران است، افزایش حضور آنها می‌تواند نوسانات بازار در هر دو جهت را تشدید نماید.

در مورد دلایل گسترش حضور سهامداران حقیقی و افزایش میزان سرمایه آنها در بازار، به نظر می‌رسد که بازدهی قابل ملاحظه سهام نسبت به سایر بازارها یکی از اصلی‌ترین دلایل جذب سرمایه‌ها به این بازار بوده است. در کنار این موضوع، افزایش تعداد سهامداران حقیقی و ورود افراد جدید به دنبال عرضه‌های اولیه نیز می‌تواند یکی از علل رشد سرمایه افراد حقیقی در بازار سهام باشد.

بررسی تعداد شرکت‌کنندگان در عرضه‌های اولیه نشان می‌دهد که این رقم به تازگی به ۱.۳ میلیون نفر رسیده است که در مقایسه با بیشترین شرکت‌کنندگان سال گذشته، رشدی بیش از ۳ برابر را نشان می‌دهد. با توجه به آنکه نحوه قیمت‌گذاری شرکت‌ها در عرضه‌های اولیه به شکلی است که سود قابل ملاحظه‌ای (با ریسک صفر) در مدت کوتاهی نصیب سهامداران می‌شود، این موضوع سبب ایجاد ذهنیت غیرصحیح از بورس برای افراد تازه‌وارد شده و با افزایش میزان سرمایه آنها در بورس همراه خواهد بود. به عنوان جمع‌بندی می‌توان گفت که رشد بورس در یک سال اخیر، صرفاً تعدیل ارزش شرکت‌ها با نرخ‌های جدید تورم و ارز بوده است. رشد بورس چهار هفته اخیر نیز از یک‌سو تعدیل با انتظارات تورمی و ارزی جدید برای ماه‌های پیش رو بوده و از سوی دیگر، شکل‌گیری حباب قیمتی در بخش‌هایی از بازار به دنبال ورود سرمایه‌های جدید بوده است. دانش کم و رفتار هیجانی این سرمایه‌های جدید، می‌تواند ابعاد شکل‌گیری و ریزش حباب قیمتی را افزایش دهد.

هرچند که ورود افراد جدید به بازار سرمایه می‌تواند منجر به افزایش عمق بازار سرمایه شده و در بلندمدت توسعه بخش مالی را به دنبال داشته باشد اما باید توجه داشت که از یک‌سو افق سرمایه‌گذاری این افراد بسیار کوتاه‌مدت (گرایش به سفته‌بازی) بوده و همچنین براساس تجارب تاریخی، متحمل شدن ضرر قابل ملاحظه توسط افراد حقیقی به دلیل ناآشنایی با مفهوم ریسک، غالباً به خروج دائمی سرمایه آنها از بازار سهام منجر خواهد شد. ورود گسترده و بی‌محابای سهامداران جدید به بازار سرمایه با جذابیت‌های مصنوعی عرضه‌های اولیه، عدم توسعه ابزارهای پوشش ریسک و ابزارهای مشتقه نظیر فروش تعهدی، از چالش‌های بزرگ توسعه بازار سرمایه در شرایط کنونی است. به این ترتیب به نظر می‌رسد که در کنار توسعه ابزارهای جدید نظیر فروش تعهدی جهت دوطرفه نمودن بازار، اعمال برخی اصلاحات در فرآیندهای عرضه اولیه (نظیر نحوه قیمت‌گذاری) توسط ارکان سازمان بورس و اوراق بهادار جهت جلوگیری از شکل‌گیری حباب قیمتی و متضرر شدن سهامداران تازه‌وارد ضرورت دارد.

راه‌های بهبود شرایط کشور و خروج از رکود چیست؟

عباس آرگون عضو هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تهران

مناسب نبودن فضای کسب و کار و عدم حمایت مؤثر از سرمایه‌گذاری‌های مولد، موجب توسعه نیافتگی بخش خصوصی به عنوان پیشران توسعه کشور شده که این مهم، اقتصاد کشور را به اقتصادی دولتی و مبتنی بر درآمدهای نفتی بدل ساخته و همچنین به دلیل عدم بر خور داری از نظام‌های کارآمد، آن را غیر بهره‌ور کرده است. علاوه بر این عدم پیوند مناسب اقتصاد کشور مان با اقتصاد جهانی و عدم حضور در پیمان‌های منطقه‌ای و بین‌المللی، کشور را در برابر تنش‌ها به شدت آسیب‌پذیر ساخته است.

خروج آمریکا از برجام در سال ۱۳۹۷ و اعمال تحریم‌های ظالمانه آن کشور علیه جمهوری اسلامی ایران و وضع محدودیت‌های گوناگون در حوزه صادرات نفت، نقل و انتقالات مالی و سایر حوزه‌ها (و به دنبال آن کاهش درآمدهای ارزی کشور و کاهش تزریق ارز به بازار) از یک سو و سرکوب نرخ ارز و عدم تعدیل نرخ آن متناسب با نرخ تورم در سال‌های ۹۲ تا ۹۶ از سوی دیگر، موجب نوسانات نرخ ارز و افزایش شدید آن در سال ۱۳۹۷ و تضعیف پول ملی شد. پس از این افزایش قیمت، سایر بازارها از این جهش نرخ ارز تأثیر پذیرفته و نرخ کالاها و خدمات در بازارهای مختلف نیز با فواصل زمانی متفاوت، به تبعیت از آن افزایش پیدا کرد. این عوامل سبب ساز شد تا کشور در طی سال گذشته و سال جاری تورم بالایی را تجربه کرده و به دلیل عدم افزایش حقوق و دستمزد و درآمدهای خانوار متناسب با نرخ تورم ایجاد شده، کاهش شدید قدرت خرید مصرف‌کنندگان و ایجاد مشکلات برای معیشت مردم و کاهش میزان تقاضای آنان را شاهد باشیم.

تضعیف پول ملی و کاهش قدرت خرید مردم و انباشت مشکلات اقتصادی از یک سو و کاهش سرمایه‌گذاری و رشد اقتصادی منفی در سال گذشته و رشدی نزدیک به صفر در سال جاری از دیگر سبب‌ها در رکود اقتصادی بیشتر دامن زده است. در ادامه نیز ما شاهد کاهش رشد ناخالص داخلی هستیم و بر اساس پیش‌بینی نهادهای بین‌المللی از وضعیت اقتصاد کشور مان برای سال‌های آینده رشد اندکی تصویر شده است که با توجه به افت‌های صورت گرفته در سال‌های گذشته طبیعی به نظر می‌رسد. بنابراین ما در یک جنگ اقتصادی تمام‌عیار قرار داریم و با توجه به حجم بالای نقدینگی و کاهش قدرت خرید مردم شاهد یک تورم رکودی در کشور هستیم.

با توجه به موارد فوق‌الذکر و تداوم این شرایط و عجزین بودن اقتصاد کشور با موضوعات سیاسی، پیش‌بینی اقتصاد کشور برای سال ۱۳۹۹ دشوار و توأم با چالش‌های فراوانی است. بدیهی است در صورت تداوم تحریم‌ها در سال آینده و ابهام موجود در تحقق درآمدی بودجه دولت در سال ۹۹، اقتصاد کشور با مشکلات زیادی روبه‌رو خواهد بود و راهکارهای برون‌رفت از مشکلات اقتصادی با اصلاحات جزیرهای میسر نخواهد بود و کشور نیازمند بازنگری و اصلاحات اساسی در حوزه‌های مختلف است.

از راه‌های بهبود شرایط کشور و خروج از رکود می‌توان به توسعه دیپلماسی اقتصادی، تقویت توان تولید بنگاه‌های اقتصادی و توسعه صادرات کالاهای غیرنفتی اشاره کرد که از طریق رفع موانع تولید و بهبود فضای کسب و کار برای افزایش

سرمایه‌گذاری و حمایت از کالاهای تولیدی صادرات محور (با استفاده از تکنولوژی‌های روز و خلق ارزش بیشتر برای مشتریان بازار هدف)، می‌توان ضمن ارزآوری، موجبات حفظ و توسعه اشتغال پایدار را برای کشور به ارمغان آورد. ذکر این نکته قابل تأمل است که کشور مان با کشورهای متعددی در منطقه مرز مشترک داشته و این کشور هادر مجموع سالانه وارداتی قریب به ۱۰۰۰ میلیارد دلار دارند که از این فرصت می‌توان استفاده کرد و سهم ایران را در این بازارها افزایش داد.

علاوه بر آن ایجاد ثبات در قوانین و رفع قوانین و مقررات مزاحم برای افزایش قدرت پیش‌بینی‌پذیری در اقتصاد، برخورداری از نگاه سیستمی و پرهیز از نگاه جزیره‌ای، برخورد جدی با مفاسد اقتصادی و افزایش انضباط مالی، توجه بیشتر و تعامل سازنده‌تر با بخش خصوصی، ایجاد ثبات مالی و پولی و انجام اصلاحات لازم در نظام بانکی در برون‌رفت موفق از وضعیت بیان شده، از اهمیت شایان توجهی برخوردار است.

چشم انداز اقتصاد ایران در سال ۹۹ رشد اقتصاد غیر نفتی و افت تورم به ۲۰ درصد

پیمان قربانی، معاون اقتصادی بانک مرکزی در گفت‌وگو با خبرنگار اقتصادی خبرگزاری تسنیم، ضمن مرور تحولات نقدینگی و سیاست های بانک مرکزی در سال جاری، عنوان کرد، بر اساس ارزیابی عملکرد متغیرهای کلان اقتصادی و نیز علیرغم فشار حداکثری دشمن، اقتصاد کشور روند رو به بهبودی را در پیش گرفته است.

معاون اقتصادی این بانک با بیان اینکه در چند دهه گذشته ساختارهای اقتصادی کشور به گونه ای بوده که اقتصاد ایران همواره رشد نقدینگی نسبتاً بالایی را تجربه کرده است، گفت: این امر به گونه ای بوده است که متوسط سالانه رشد نقدینگی طی دوره ۹۷-۱۳۴۰ معادل ۲۵,۰ درصد بوده است. مطابق ارزیابی ها، ریشه رشد بالای نقدینگی در اقتصاد ایران را عمدتاً باید در نحوه ارتباط سیاست های پولی و مالی کشور جستجو کرد؛ هر چند که در ادوار مختلف کانال های اثرپذیری رشد نقدینگی از سیاست های مالی یکسان نبوده است. طی دوره مورد اشاره در ۱۶ سال، رشد نقدینگی ۳۰ درصد و بالاتر بوده است که به عنوان آخرین مورد آن می توان به رشد نقدینگی ۳۰ درصدی در سال ۱۳۹۴ اشاره کرد.

قربانی با اشاره به ترکیب رشد نقدینگی طی دهه های گذشته عنوان کرد: با نگاهی به ترکیب رشد نقدینگی طی دهه های گذشته مشاهده می شود که رشد نقدینگی عمدتاً متأثر از رشد پایه پولی بوده است. به طور خلاصه اگر بخواهیم روند تحولات پایه پولی و نقدینگی را طی حدوداً دهه های اخیر مرور کنیم، مشاهده می کنیم که در دهه ۱۳۵۰ و به دنبال افزایش شدید و بی سابقه درآمدهای نفتی، ذخایر خارجی بانک مرکزی بسیار بالا رفت و منجر به رشدهای بیش از ۴۰ درصدی نقدینگی شد. پس از پیروزی انقلاب اسلامی و متعاقباً بروز جنگ تحمیلی، به دنبال کاهش درآمدهای نفتی و افزایش مخارج دولتی و استقراض مستقیم دولت از بانک مرکزی، خالص بدهی های بخش دولتی به بانک مرکزی مهم ترین عامل افزایش پایه پولی بود که تا سال ۱۳۷۷ این روند ادامه داشت.

وی یادآور شد: طی سال های دهه ۱۳۸۰ و مشخصاً سال های ۸۸-۱۳۸۱ با ممنوعیت استقراض مستقیم دولت از بانک مرکزی در قوانین برنامه های توسعه سوم و چهارم، نقش خالص بدهی بخش دولتی به بانک مرکزی در رشد پایه پولی تا حدود زیادی کمرنگ شد، لیکن به واسطه افزایش قیمت نفت و تبدیل درآمدهای ارزی فزاینده دولت به ریال، خالص دارایی های خارجی بانک مرکزی به عامل اصلی و مسلط در رشد پایه پولی و به دنبال آن نقدینگی بدل شد. به عنوان مثال، در سال ۱۳۸۵ رشد نقدینگی متأثر از افزایش شدید درآمدهای نفتی و افزایش خالص دارایی های خارجی بانک مرکزی، به رقم ۳۹,۴ درصد رسید.

رشد جدید نقدینگی مربوط به پول است

عضو هیأت عامل بانک مرکزی با بیان اینکه از اواسط دهه ۱۳۸۰ بدهی بانکها به بانک مرکزی

به عنوان یکی از عوامل مهم رشد پایه پولی مطرح شد، تصریح کرد: این وضعیت طی سالهای دهه ۱۳۹۰ پررنگ تر شد و بدهی بانکها به بانک مرکزی به تدریج به عامل مسلط رشد پایه پولی و نقدینگی تبدیل شد. علت این امر را می توان به تغییر رویکرد دولت به منابع شبکه بانکی از اواخر دهه ۱۳۸۰ (پیگیری اهداف توسعه ای دولت از طریق منابع بانکی در قالب تکالیف بودجه ای و شبه بودجه ای دولت به نظام بانکی) و ضعف مدیریت منابع و مصارف در برخی از بانکها دانست. به عنوان نمونه اخیر رشد بالای نقدینگی نیز میتوان به سال ۱۳۹۴ اشاره نمود که نقدینگی تحت تاثیر اجرای بسته خروج از رکود رشد ۳۰ درصد را تجربه کرد که سهم بسته مورد اشاره از رشد مذکور، ۵ واحد درصد بود.

معاون اقتصادی بانک مرکزی با اشاره به شوک ارزی اقتصاد ایران در سال ۱۳۹۷، اظهار کرد: اقتصاد ایران سال ۱۳۹۷ را در شرایطی آغاز کرد که با شوک ارزی (به واسطه بازگشت تحریم ها) مواجه بود لیکن علی رغم شرایط ویژه اقتصادی کشور، با تدابیر به کار

معاون اقتصادی بانک مرکزی: متغیرهای کلان اقتصادی، حاکی از روند رو به بهبود اقتصاد کشور است و روند کاهنده نرخ تورم و بهبود رشد اقتصادی غیرنفتی در سال آینده تداوم خواهد یافت و نرخ تورم در سال آینده به محدوده ۲۰ درصد تقلیل می‌یابد

افزود: لازم به ذکر است، بانک مرکزی در راستای کاهش اضافه برداشت اقدامات موثری را انجام داد که از جمله آنها می‌توان به تذکر جدی به بانک‌های بدهکار جهت کنترل و کاهش اضافه برداشت، تعمیق بازار بین بانکی و هدایت بانک‌ها به تامین نقدینگی از این بازار و تعیین هیات‌های سرپرستی برای موسسات اعتباری مشکل دار اشاره نمود. اگر چه بخشی از کاهش بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی نیز ناشی از اجرای بند (و) تبصره (۵) قانون بودجه سال ۱۳۹۷ بوده است، لیکن باید اذعان نمود که مجموع اقدامات بانک مرکزی در مدیریت و کاهش اضافه برداشت بانک‌ها موفق بوده است.

قربانی درخصوص آخرین آمارهای پولی رشد نقدینگی در دوازده ماهه منتهی به پایان آذرماه سال ۱۳۹۸، گفت: براساس آخرین آمارهای پولی رشد نقدینگی در دوازده ماهه منتهی به پایان آذرماه سال ۱۳۹۸ به ۲۸،۲ درصد رسیده که به ترتیب از رشد ۲۸،۴ و ۰،۱ درصدی پایه پولی و ضریب فزاینده پولی تشکیل شده است. در این میان، سهم «خالص دارایی‌های خارجی بانک مرکزی» و «مطالبات بانک مرکزی از بانک‌ها» از رشد ۲۸،۴ درصدی پایه پولی به ترتیب معادل ۲۸،۱ و ۱۵،۷- واحد درصد بوده است و سهم «خالص مطالبات بانک مرکزی از بخش دولتی» نیز معادل ۴،۷ واحد درصد بوده است.

وی آمارهای مرتبط با ترکیب رشد پایه پولی را نشان دهنده بهبود کیفیت ترازنامه بانک مرکزی دانست و گفت: مقایسه ترکیب رشد پایه پولی در دوازده ماهه منتهی به آذر ۱۳۹۸ با وضعیت سال‌های قبل که در آنها رشد بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی عامل مسلط رشد پایه پولی بود، نشان دهنده بهبود کیفیت ترازنامه بانک مرکزی است. افزایش خالص مطالبات بانک مرکزی از بخش دولتی در دوازده ماهه منتهی به آذر ۱۳۹۸ عمدتاً به دلیل افزایش سقف استفاده دولت از حساب تنخواه‌گردان خزانه و افزایش آن از ۳ درصد به ۵،۵ درصد بوده است. نگاهی به رشد ۲۸،۲ درصدی نقدینگی در ۱۲ ماهه منتهی به آذرماه ۱۳۹۸ نیز در کنار مدیریت اجزای پایه پولی طی این مدت علی‌رغم تمامی فشارهای وارده به اقتصاد و شرایط خاص بودجه کشور، حاکی از عملکرد قابل دفاع بانک مرکزی در کنترل رشد نقدینگی است.

معاون اقتصادی بانک مرکزی با بیان اینکه در طراحی سیاست‌های ضدتورمی باید بیش از هر چیز به ریشه‌های ایجادکننده تورم و التهابات ارزی توجه کرد، تصریح کرد: هر چند که به طور معمول و در شرایط عادی، برای مهار تورم و رفع التهابات ارزی، سیاست انقباضی نقدینگی توصیه می‌شود؛ لیکن در طراحی سیاست‌های ضدتورمی باید بیش از هر چیز به ریشه‌های ایجادکننده تورم و التهابات ارزی توجه کرد. بانک مرکزی با تحلیل شرایط و ماهیت شوک‌های وارده بر اقتصاد، به این نتیجه رسید که نمی‌تواند با به کارگیری روش‌های متداول و اتکای صرف به رویکردهای انقباضی، در دستیابی به اهداف توفیق داشته باشد؛ چرا

گرفته شده از سوی بانک مرکزی و اتخاذ رویکردهای مناسب در حوزه‌های ارزی و ریالی، رشد نقدینگی در سال ۱۳۹۷ نسبت به رشد نقدینگی در سال ۱۳۹۶ (۲۲،۱ درصد) تنها با یک واحد درصد افزایش به ۲۳،۱ درصد رسید. در پی شوک ارزی وارده نرخ تورم روندی افزایشی در پیش گرفت و این وضعیت در سال ۱۳۹۸ نیز استمرار یافت.

وی در ادامه درباره سال شرایط اقتصادی سال ۱۳۹۸ گفت: در عین حال، سال ۱۳۹۸ در شرایطی آغاز شد که مسئله کاهش درآمدهای نفتی و چالش‌های بودجه‌ای دولت نگرانی‌های جدی را درخصوص تشدید رشد متغیرهای پولی به وجود آورده بود و این نگرانی وجود داشت که نرخ رشد نقدینگی در سطوح بسیار بالایی تحقق یابد که این امر نگرانی‌ها را بابت افزایش نرخ تورم را تشدید می‌کرد. خوشبختانه با تدابیر به عمل آمده و به ویژه تمرکز بانک مرکزی بر مسئله اضافه برداشت و بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی- که طی سال‌های اخیر همواره از مهم‌ترین معضلات بازار پول و چه بسا اقتصاد کشور بوده و بخش عمده رشد پایه پولی و نقدینگی تحت تاثیر این متغیر رخ می‌داد- روند این متغیر در نیمه دوم سال گذشته معکوس شد و رو به کاهش گذاشت؛ به طوری که بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی از ۱۶۰۵،۴ هزار میلیارد ریال در پایان مهرماه سال ۱۳۹۷ به ۱۱۱۳،۹ هزار میلیارد ریال در پایان آذرماه ۱۳۹۸ رسید. همچنین این رقم در پایان دی ماه ۱۳۹۸ به ۱۰۶۱،۶ هزار میلیارد ریال کاهش یافته که حاکی از تداوم روند کاهنده این متغیر می‌باشد.

این مقام مسئول بانک مرکزی در ادامه

مرکزی در این زمینه عنوان کرد: همانگونه که اشاره شد، بانک مرکزی اقدامات متنوعی را در دست اجرا داشته است که از این جمله می‌توان به تغییر معیار پرداخت سود سپرده‌های سرمایه گذاری کوتاه مدت از روز شمار به ماه شمار اشاره کرد که ضمن کاهش روند خلق نقدینگی درونزا توسط بانک‌ها، هزینه‌های تجهیز پول و بالتبع تامین مالی از طریق بانکها را کاهش داده که واجد آثار مثبت بر فعالیت‌های اقتصادی واحدهای تولیدی و رشد اقتصادی غیرنفتی بوده است. ساماندهی جریان ریال در اقتصاد کشور در کنار مدیریت علمی بازار ارز، ساماندهی چک‌های تضمینی، مبادلات کارتی و نقل و انتقال پول الکترونیکی، باعث شد تا نرخ ارز در سال جاری در مجموع روند با ثبات را در پیش گیرد که توانست در مدیریت انتظارات تورمی و کاهش نرخ تورم موثر واقع شود.

معاون اقتصادی بانک مرکزی با اشاره به اقدامات اصلاحی این بانک گفت: بانک مرکزی در ادامه مسیر سعی خواهد کرد که ضمن تداوم اصلاح ترازنامه بانکها، روند سیاستگذاری پولی را به تدریج از شیوه سنتی قبلی به سازوکار مبتنی بر عملیات بازار باز هدایت کند که گامی مهم در ساماندهی رابطه مالی دولت با بانک مرکزی و نیز تعامل بانک مرکزی و بانکها بر پایه ابزارهای مبتنی بر وثیقه به شمار می‌آید.

وی در پایان با بیان اینکه اقتصاد کشور رو به بهبود است، اظهار کرد: ارزیابی عملکرد متغیرهای کلان اقتصادی نشان می‌دهد که علیرغم فشار حداکثری دشمن، اقتصاد کشور روند رو به بهبودی را در پیش گرفته است، براساس محاسبات و برآوردهای انجام شده روند کاهنده نرخ تورم و بهبود رشد اقتصادی غیرنفتی در سال آینده تداوم خواهد یافت و پیش بینی می‌شود با ادامه روند موجود و ثبات سایر شرایط، نرخ تورم در سال آینده به محدوده ۲۰ درصد تقلیل یابد که چشم انداز مناسبی برای تقویت سیاست‌های ضد تورمی و کاهش بیشتر نرخ تورم و ثبات بخشی به اقتصاد و انجام اصلاحات ساختاری در بازار پول کشور را فراهم خواهد کرد.

در این میان، سهم «خالص دارایی‌های خارجی بانک مرکزی» و «مطالبات بانک مرکزی از بانک‌ها» از رشد ۲۸،۴ درصدی پایه پولی به ترتیب معادل ۲۸،۱ و ۱۵،۷- واحد درصد بوده است و سهم «خالص مطالبات بانک مرکزی از بخش دولتی» نیز معادل ۴،۷ واحد درصد بوده است.

وی آمارهای مرتبط با ترکیب رشد پایه پولی را نشان دهنده بهبود کیفیت ترازنامه بانک مرکزی دانست و گفت: مقایسه ترکیب رشد پایه پولی در دوازده ماهه منتهی به آذر ۱۳۹۸ با وضعیت سال‌های قبل که در آنها رشد بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی عامل مسلط رشد پایه پولی بود، نشان دهنده بهبود کیفیت ترازنامه بانک مرکزی است. افزایش خالص مطالبات بانک مرکزی از بخش دولتی در دوازده ماهه منتهی به آذر ۱۳۹۸ عمدتاً به دلیل افزایش سقف استفاده دولت از حساب تنخواه‌گردان خزانه و افزایش آن از ۳ درصد به ۵،۵ درصد بوده است. نگاهی به رشد ۲۸،۲ درصدی نقدینگی در ۱۲ ماهه منتهی به آذرماه ۱۳۹۸ نیز در کنار مدیریت اجزای پایه پولی طی این مدت علی‌رغم تمامی فشارهای وارده به اقتصاد و شرایط خاص بودجه کشور، حاکی از عملکرد قابل دفاع بانک مرکزی در کنترل رشد نقدینگی است.

معاون اقتصادی بانک مرکزی با بیان اینکه در طراحی سیاست‌های ضدتورمی باید بیش از هر چیز به ریشه‌های ایجادکننده تورم و التهابات ارزی توجه کرد، تصریح کرد: هر چند

که این روش می‌توانست صدمه شدیدی به تولید کشور در زمان بروز شوک منفی عرضه ناشی از تحریم‌ها وارد کند، ضمن آنکه تکیه صرف بر سیاست انقباض پولی توفیق لازم در رفع التهابات ارزی را نیز به همراه نمی‌داشت. بر این اساس بانک مرکزی ضمن توجه به لزوم مهار اضافه برداشت بانک‌ها و مدیریت اجزای پایه پولی، مجموعه اقدامات متنوعی را نیز در حوزه ارزی و بویژه کنترل جریان ریال از طریق ساماندهی ابزارهای پرداخت الکترونیکی و چک تضمینی اتخاذ کرد که منجر به ایجاد ثبات نسبی در بازار ارز شد. بانک مرکزی تلاش کرد تا با اتخاذ این رویکرد هزینه تورم‌زدایی و ثبات بخشی به بازار ارز را به حداقل رسانده و زمینه‌ای را فراهم سازد تا آثار منفی شوک تحریم‌ها بر تولید و تعمیق رکود را نیز تا حدودی مهار کند.

وی در ادامه خاطر نشان کرد: بدیهی است در ارزیابی‌ها، نرخ رشد نقدینگی باید متناسب با شرایط کلی اقتصاد کشور، تحلیل دقیق از ماهیت و اثرگذاری شوک‌های وارده به اقتصاد و نیز با توجه به وضعیت بودجه دولت و تکالیف قانونی مورد بررسی قرار گیرد. ضمن اینکه در موضوع رشد نقدینگی باید به تراز واقعی نقدینگی نیز توجه کرد. در دوره جدید نشان می‌دهد که بانک مرکزی سعی کرده تا نقدینگی را به گونه‌ای مدیریت کند تا ضمن مهار تورم، از تعمیق رکود بخش واقعی جلوگیری کند. آغاز روند کاهنده نرخ تورم نقطه به نقطه از اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۸ و نرخ تورم ۱۲ ماهه از شهریورماه ۱۳۹۸ و در عین حال مثبت شدن رشد اقتصادی غیرنفتی در فصول اول و دوم سال جاری نشان می‌دهد که تدابیر به عمل آمده موفق بوده‌اند.

قربانی با اشاره به سایر اقدامات بانک

که به طور معمول و در شرایط عادی، برای مهار تورم و رفع التهابات ارزی، سیاست انقباضی نقدینگی توصیه می‌شود؛ لیکن در طراحی سیاست های ضد تورمی باید بیش از هر چیز به ریشه های ایجاد کننده تورم و التهابات ارزی توجه کرد. بانک مرکزی با تحلیل شرایط و ماهیت شوک های وارده بر اقتصاد، به این نتیجه رسید که نمی‌تواند با به کارگیری روش های متداول و اتکای صرف به رویکردهای انقباضی، در دستیابی به اهداف توفیق داشته باشد؛ چرا که این روش می‌توانست صدمه شدیدی به تولید کشور در زمان بروز شوک منفی عرضه ناشی از تحریم ها وارد کند، ضمن آنکه تکیه صرف بر سیاست انقباض پولی توفیق لازم در رفع التهابات ارزی را نیز به همراه نمی‌داشت. بر این اساس بانک مرکزی ضمن توجه به لزوم مهار اضافه برداشت بانک ها و مدیریت اجزای پایه پولی، مجموعه اقدامات متنوعی را نیز در حوزه ارزی و بویژه کنترل جریان ریال از طریق ساماندهی ابزارهای پرداخت الکترونیکی و چک تضمینی اتخاذ کرد که منجر به ایجاد ثبات نسبی در بازار ارز شد. بانک مرکزی تلاش کرد تا با اتخاذ این رویکرد هزینه تورم‌زدایی و ثبات بخشی به بازار ارز را به حداقل رسانده و زمینه‌ای را فراهم سازد تا آثار منفی شوک تحریم ها بر تولید و تعمیق رکود را نیز تا حدودی مهار کند. وی در ادامه خاطرنشان کرد: بدیهی است در ارزیابی ها، نرخ رشد نقدینگی باید

متناسب با شرایط کلی اقتصاد کشور، تحلیل دقیق از ماهیت و اثرگذاری شوک های وارده به اقتصاد و نیز با توجه به وضعیت بودجه دولت و تکالیف قانونی مورد بررسی قرار گیرد. ضمن اینکه در موضوع رشد نقدینگی باید به تراز واقعی نقدینگی نیز توجه کرد. در دوره جدید نشان می‌دهد که بانک مرکزی سعی کرده تا نقدینگی را به گونه‌ای مدیریت کند تا ضمن مهار تورم، از تعمیق رکود بخش واقعی جلوگیری کند. آغاز روند کاهنده نرخ تورم نقطه به نقطه از اردیبهشت ماه ۱۳۹۸ و نرخ تورم ۱۲ ماهه از شهریورماه ۱۳۹۸ و در عین حال مثبت شدن رشد اقتصادی غیرنفتی در فصول اول و دوم سال جاری نشان می‌دهد که تدابیر به عمل آمده موفق بوده اند. قربانی با اشاره به سایر اقدامات بانک مرکزی در این زمینه عنوان کرد: همانگونه که اشاره شد، بانک مرکزی اقدامات متنوعی را در دست اجرا داشته است که از این جمله می‌توان به تغییر معیار پرداخت سود سپرده های سرمایه گذاری کوتاه مدت از روز شمار به ماه شمار اشاره کرد که ضمن کاهش روند خلق نقدینگی درونزا توسط بانک ها، هزینه های تجهیز پول و بالتبع تامین مالی از طریق بانکها را کاهش داده که واجد آثار مثبت بر فعالیت های اقتصادی واحدهای تولیدی و رشد اقتصادی غیرنفتی بوده است. ساماندهی جریان ریال در اقتصاد کشور در کنار مدیریت علمی بازار ارز، ساماندهی چک های تضمینی، مبادلات کارتی و نقل و انتقال پول الکترونیکی، باعث شد تا نرخ ارز در سال جاری در مجموع روند با ثبات را در پیش گیرد که توانست در مدیریت انتظارات تورمی و کاهش نرخ تورم موثر واقع شود.

معاون اقتصادی بانک مرکزی با اشاره به اقدامات اصلاحی این بانک گفت: بانک مرکزی در ادامه مسیر سعی خواهد کرد که ضمن تداوم اصلاح ترازنامه بانکها، روند سیاستگذاری پولی را به تدریج از شیوه سنتی قبلی به سازوکار مبتنی بر عملیات بازار باز هدایت کند که گامی مهم در ساماندهی رابطه مالی دولت با بانک مرکزی و نیز تعامل بانک مرکزی و بانک ها بر پایه ابزارهای مبتنی بر وثیقه به شمار می‌آید.

وی در پایان با بیان اینکه اقتصاد کشور رو به بهبود است، اظهار کرد: ارزیابی عملکرد متغیرهای کلان اقتصادی نشان می‌دهد که علیرغم فشار حداکثری دشمن، اقتصاد کشور روند رو به بهبودی را در پیش گرفته است، براساس محاسبات و برآوردهای انجام شده روند کاهنده نرخ تورم و بهبود رشد اقتصادی غیرنفتی در سال آینده تداوم خواهد یافت و پیش بینی می‌شود با ادامه روند موجود و ثبات سایر شرایط، نرخ تورم در سال آینده به محدوده ۲۰ درصد تقلیل یابد که چشم انداز مناسبی برای تقویت سیاست های ضد تورمی و کاهش بیشتر نرخ تورم و ثبات بخشی به اقتصاد و انجام اصلاحات ساختاری در بازار پول کشور را فراهم خواهد کرد.

خلاصه وضعیت قیمت در بازارها طی یازده ماهه نخست سالهای ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸

شرح	۱۱ ماهه ۱۳۹۸	۱۱ ماهه ۱۳۹۷	درصد تغییر
میانگین نرخ سکه طرح قدیم (میلیون تومان)	۴,۴	۳,۳	۳۴,۴
میانگین نرخ سکه طرح جدید (میلیون تومان)	۴,۵	۳,۵	۳۰,۲
میانگین نرخ دلار در بازار آزاد شهر تهران (هزار تومان)	۱۲,۷	۱۰,۵	۲۰,۶
میانگین نرخ یورو در بازار آزاد شهر تهران (هزار تومان)	۱۴,۲	۱۲,۳	۱۵,۷
بهای هر مترمربع واحد مسکونی معامله شده در شهر تهران (میلیون تومان)	۱۳,۰۲	۷,۹۶	۶۳,۵
شاخص ارزش سهام معامله شده در بازار سهام ۱۳۹۵-۱۴۰۰	۷۶۹,۶	۲۵۱,۹	۲۰۵,۵
شاخص تعداد سهام معامله شده در بازار سهام ۱۳۹۵-۱۴۰۰	۴۱۷,۲	۱۹۷,۲	۱۱۱,۶
شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی کل کشور ۱۳۹۵-۱۴۰۰	۱۸۳,۷	۱۳۴,۸	۳۶,۳
شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای شهری کشور ۱۳۹۵-۱۴۰۰	۱۸۲,۶	۱۳۴,۵	۳۵,۷
شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای روستایی کشور ۱۳۹۵-۱۴۰۰	۱۹۰	۱۳۶,۶	۳۹,۱
شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی کل خانوارهای استان تهران ۱۳۹۵-۱۴۰۰	۱۸۷,۲	۱۳۶	۳۸

منبع داده‌ها: بانک مرکزی ۱۱ و مرکز آمار ایران

۹- شاخص بهای کالا و خدمات مصرفی کشور در ۱۲ ماهه ۱۳۹۸ برابر با ۱۸۵,۱ بوده که نسبت به ۱۲ ماهه سال قبل ۳۵ درصد رشد داشته است.

مهدی تقوی / استاد بازنشسته اقتصاد علامه

کالا و نیز کشف قیمت‌های واقعی محصولات داخلی از جمله آثار افزایش تولید داخلی به شمار می‌رود. با این حال نکته مهم، پرهیز از ورود هیجانی سرمایه‌گذاران به هر بازاری است. بازارهای غیرمولد مانند طلا، خودرو و ارز علاوه بر احتمال ریزش‌های ناگهانی، فضا را برای جولان دلالان مساعد می‌کنند. در عین حال بازار سرمایه به واسطه اتکای به حجم و وسیعی از منابع مالی خرد از طریق توسعه مشارکت عموم مردم و با اتکای به ابزارهای نوین، توان تأمین مالی بالایی دارد که می‌تواند کمک شایانی به اجرای پروژه‌های عظیم در کشور داشته باشد. منابع سرگردان نیز به بازار سرمایه هدایت خواهند شد، مشروط بر آنکه معرفی ظرفیت‌های این بازار به عموم افراد جامعه از سوی دولت دنبال شود.

حجم قابل توجه نقدینگی در کشور و وضعیت مناسب بازار سرمایه در چند سال اخیر، افزایش سرمایه نقدی شرکت‌های بورسی با هدف افزایش ظرفیت تولید، پذیرش شرکت‌های جدید در بورس با هدف تأمین منابع برای طرح‌های سرمایه‌گذاری جدید سهامدار عمده می‌تواند بیش از پیش مورد توجه قرار بگیرد. فروش باقی‌مانده سهام دولت به صورت صندوق قابل معامله بورسی ETF یا سهام شرکت‌ها خارج از ساز و کار ETF به صورت ثبت سفارش با تخفیف برای تأمین مالی دولت، طراحی ابزارهای مالی ترکیبی بدهی، سهام برای ایجاد شرکت‌های جدید مانند اوراق قابل تبدیل به سهام و اوراق قابل تبدیل به واحدهای مسکونی، استفاده از ظرفیت صندوق‌های پروژه و سایر صندوق‌ها برای تأمین مالی تولید از دیگر نکات قید شده در لایحه‌ای است که در دولت از چندی قبل در دستور کار بوده ولی هنوز به مجلس ارسال نشده است. استفاده از تجربه موجود در زمینه ایجاد صندوق پروژه برای پروژه‌های بخش عمومی موضوعی است که می‌تواند مورد توجه قرار گیرد. همچنین پروژه‌های بخش عمومی معمولاً با توجه به وسعت بالا، نیازمند حجم بالایی از تأمین مالی و از سوی دیگر زمان طولانی برای بازگشت سرمایه‌اند. ایجاد بازارهای ترکیبی و عرضه اوراق رتبه‌بندی شده در این بازار نیز از دیگر راهکارها برای رونق در کنار بازار سرمایه است.

برای اثربخشی بیشتر بازارهای پول و سرمایه در تأمین مالی تولید، لازم است از ظرفیت‌های نهادهای مالی موجود در بازار پول و سرمایه به نحو مناسب و کارا استفاده شود. سال‌هاست گفته می‌شود طرح تحول نظام بانکی کشور، در دستور کار قرار دارد ولی خبری از اجرای آن نیست. در دنیا ابزارهای نوینی در این بخش به کار گرفته شده است. طراحی و توسعه ابزارهای اعتباری بانکی برای تولیدکنندگان در قالب اعتبار اسنادی داخلی، طرح گام، فکتورینگ (یک شیوه مالی مبتنی بر قرارداد) و نظایر آن، طراحی ابزارهای اعتباری بانکی برای مصرف‌کنندگان به منظور تسهیل فروش اعتباری محصولات تولید داخل، اعطای گسترده تسهیلات خرید کالای ایرانی و کارت‌های اعتباری برای تقویت قدرت خرید و تحریک تقاضای کالای داخلی از جمله راهکارهای تحول در حوزه بانکی است.

در سایر بخش‌های مرتبط مانند بیمه‌های فروش‌های اعتباری می‌تواند جای خود را در بازار بگشاید. در حوزه شرکت‌های تولیدی و ارائه تسهیلات اعتباری به آنها و ایجاد مؤسسات تضمینی بیمه‌ای و ارائه ضمانت‌نامه‌های مختلف شبیه ضمانت‌نامه‌های بانکی برای کارخانه‌ها و شرکت‌های تولیدی لازم است با استفاده از ساز و کارهای اعتبارسنجی و رتبه‌بندی اعتباری، زمینه تخصیص بهینه منابع و اطمینان از بازگشت منابع فراهم شود. البته برای تحقق این امر ظرفیت‌سازی برای ایجاد نهادهای مالی سامانه اعتبارسنجی در بازار پول و مؤسسات رتبه‌بندی اعتباری در بازار سرمایه، ضروری است.

برای اثربخشی بیشتر بازارهای پول و سرمایه در تأمین مالی تولید، لازم است از ظرفیت‌های نهادهای مالی موجود در بازار پول و سرمایه به نحو مناسب و کارا استفاده شود. سال‌هاست گفته می‌شود طرح تحول نظام بانکی کشور، در دستور کار قرار دارد ولی خبری از اجرای آن نیست.

با واگذاری شرکت‌های دولتی به بخش خصوصی، کار کردن و وضعیت این نوع شرکت‌ها بهتر خواهد شد زیرا خصوصی‌شدن انگیزه سودآوری را برای کارکنان آنها بیشتر می‌کند. در حالی که برای شرکت‌های دولتی این انگیزه سودآوری یا نیست یا در صورت بودن نسبت به بخش خصوصی کمتر است. عرضه سهام شرکت‌های دولتی در بورس و تأکیداتی که در این زمینه وجود دارد، جهت‌گیری درستی است.

در اقتصاد، بخش خصوصی کارآمدی به مراتب بیشتری دارد و عرضه سهام شرکت‌های دولتی حتی سهام مدیریتی آنها، می‌تواند به بهبود وضعیت این شرکت‌ها و سودآوری آنان بینجامد. البته ورود به بازار سرمایه نیازمند کسب دانش لازم برای فعالیت در این حوزه است. سهامداران خرد باید بدانند مشاوره با خبرگان این حوزه ضروری است تا سهام شرکت‌هایی را خریداری کنند که از درآمد خوب و منطقی برخوردارند. حضور فعال شرکت‌های دولتی در بورس می‌تواند افرادی را که قصد سرمایه‌گذاری دارند، به سمت بازار کشیده و پس‌انداز آنان در مسیر مولد به کار گرفته شود. در حالی که سرمایه‌گذاری در بسیاری از بازارهای مهم اما غیرمولد یا به‌منفی دارد. هدایت نقدینگی به سمت بازار سرمایه که شرکت‌های تولیدی نیز در آن سهام دارند، ارزش پول ملی و قدرت خرید را تقویت می‌کند و تولید را رونق می‌دهد. با افزایش میزان تولید در کشور، قیمت‌ها واقعی می‌شود و تثبیت قیمت کالاها، کاهش وابستگی به واردات

فرصت اقتصادی روزهای بی سابقه بورس

نیما نامداری / کارشناس اقتصادی

در تمام این سال ها بورس چون گستردگی و عمق کافی نداشته در تامین مالی بنگاه ها ناتوان بوده است. حال به واسطه رشد سریع بازار سرمایه برای اولین بار در تاریخ ایران این فرصت ایجاد شده که بازار سرمایه نقش بیشتری در تامین مالی بنگاه های اقتصادی بزرگ بر عهده گیرد. این کار نه تنها باعث کاهش فشار بر بانک ها و هدایت منابع آنها به سمت شرکت های کوچک و متوسط خواهد شد، بلکه به مدیریت بهتر ریسک سرمایه گذاری و افزایش شفافیت در بنگاه های بزرگ هم کمک خواهد کرد. ضمن اینکه نقدینگی موجود در بازار سرمایه را هم به سمت رونق تولید و رشد اقتصادی سوق داده و آرایش بهتری از مصرف نقدینگی در کشور ایجاد می کند.

تامین مالی بنگاه ها در بازار سرمایه معمولاً به دوروش انتشار اوراق سرمایه گذاری یا انتشار اوراق بدهی قابل انجام است. رایج ترین نوع اوراق سرمایه گذاری در ایران همان سهام جدیدی است که شرکت ها در زمان افزایش سرمایه منتشر می کنند؛ یعنی شرکتی که سهامی عام است و قبلاً سهامش در بورس عرضه شده تصمیم می گیرد نقدینگی مورد نیاز برای طرح های توسعه ای خود را از طریق افزایش سرمایه تامین کند پس به میزان نقدینگی مورد نیاز، سهام جدید منتشر می کند. این کار به خصوص اگر با سلب حق تقدم از سهامداران قبلی همراه باشد می تواند به تامین مالی مستقیم شرکت از محل جذب نقدینگی سهامداران جدید منجر شود. شکل دیگری از اوراق سرمایه گذاری در قالب صندوق های تامین مالی قابل انجام است. این صندوق ها با هدف تامین مالی فعالیت های توسعه ای بنگاه ها ایجاد شده و واحدهای سرمایه گذاری یا اصطلاحاً یونیت آنها در بورس به صورت عمومی عرضه می شود. در ایران سه نوع صندوق سرمایه گذاری وجود دارد؛ صندوق پروژه که پروژه های توسعه صنعتی و عمرانی و خدماتی را تامین مالی می کند، صندوق زمین و ساختمان که فعالیت های املاک و مستغلات را تامین مالی می کند و صندوق های جسورانه (VC) که به سرمایه گذاری روی استارت آپ ها می پردازد.

نوع دوم تامین مالی بنگاه ها در بورس، انتشار اوراق بدهی است. در این حالت شرکت ها اوراقی نظیر اوراق مشارکت، استصناع، صکوک، مرابحه یا اوراقی رهنی منتشر می کنند و این اوراق در بورس به صورت عمومی عرضه می شود. تفاوت اوراق بدهی با اوراق سرمایه گذاری در این است که اوراق سرمایه گذاری برای خریدار آنها مالکیت ایجاد می کند و به همین دلیل دامنه سود یا زیان آنها می تواند گسترده تر باشد و به همین دلیل ریسک بیشتری دارند. اما اوراق بدهی به منزله بدهی شرکت منتشر کننده اوراق بوده و وی ملزم به بازپرداخت بدهی بر اساس شرایط اعلام شده در زمان انتشار اوراق است به همین دلیل ریسک و طبعاً سود بالقوه کمتری دارند. انتشار اوراق بدهی شبیه وام گرفتن از بانک ها است با این تفاوت که به جای یک بانک، هزاران خریدار اوراق به بنگاه مورد نظر وام داده اند.

متأسفانه هر دو روش یعنی اوراق بدهی و اوراق سرمایه گذاری در بورس ایران طرفدار چندانی ندارند. براساس آخرین داده های منتشر شده توسط سازمان بورس، در پایان سال ۹۸ مجموع ارزش بورس و فرابورس تقریباً ۲۶۰۰ همت (هزار میلیارد تومان) بوده در حالی که ارزش بازار اوراق بدهی این دو بازار در همان زمان حدود ۱۳۶ همت یعنی ۵ درصد کل بازار بوده است. کل تامین مالی انجام شده از محل اوراق بدهی در بورس تهران در سال ۹۸ حدود ۱۰۰ همت بوده که از همین مقدار بسیار اندک هم ۸۴ درصد

در کشورهای توسعه یافته عمدتاً تامین مالی بنگاه های بزرگ در بازار سرمایه انجام می شود و بانک ها بیشتر به تامین مالی شرکت های کوچک و متوسط می پردازند. اما در ایران وضعیت برعکس است. شرکت های بزرگ به دلیل داشتن دارایی زیاد و توان لابی گری بیشترین استفاده را از منابع بانکی برده اند و شرکت های کوچک و متوسط عملاً نتوانسته اند استفاده چندانی از این منابع ببرند.

این روزها صحبت از رشد بورس و هجوم نقدینگی به بازار سرمایه نقل محافل اقتصادی است. عبور شاخص از مرز یک میلیون واحد به تشدید این هیجان و در عین حال نگرانی از پایداری این وضعیت منجر شده است. عده ای نگران حباب در بورس هستند و عده ای هم منتقد رفتار دولت در عرضه های سیاسی در بورس، که به این هجوم هیجانی دامن می زند.

اما در کنار این نگرانی ها یک فرصت تاریخی هم ایجاد شده که اگر دیر بجنبیم از کف اقتصاد ایران خواهد رفت. این فرصت تاریخی استفاده از ظرفیت بورس در تامین مالی بنگاه های بزرگ در ایران است.

در کشورهای توسعه یافته عمدتاً تامین مالی بنگاه های بزرگ در بازار سرمایه انجام می شود و بانک ها بیشتر به تامین مالی شرکت های کوچک و متوسط می پردازند. اما در ایران وضعیت برعکس است. شرکت های بزرگ به دلیل داشتن دارایی زیاد و توان لابی گری بیشترین استفاده را از منابع بانکی برده اند و شرکت های کوچک و متوسط عملاً نتوانسته اند استفاده چندانی از این منابع ببرند و با توجه به اینکه این شرکت ها راه دیگری برای تامین مالی ندارند در نتیجه کشور ماده هاست گرفتار چالش مزمن تامین مالی کسب و کارهای کوچک و متوسط است.

ادامه در صفحه ۵۹

موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی بررسی کرد

کانال سرایت کرونا به صنعت

سه حوزه «تامین نهاده‌های تولید به واسطه اخلاص در زنجیره تامین جهانی و دشواری تامین نهاده‌های وارداتی»، «کاهش تقاضای صادراتی مواد و محصولات صنعتی و معدنی ناشی از اعمال محدودیت‌های تجاری ناشی از شیوع ویروس کرونا نظیر بسته شدن مرزهای کشورهای همسایه، کاهش قیمت نفت و برخی از اقلام صادراتی به دلیل وجود مازاد عرضه در سطح بین‌الملل در نتیجه رکود اقتصادی چین (بزرگ‌ترین شریک تجاری ایران و بزرگ‌ترین مصرف‌کننده جهان)، کاهش مصرف جهانی و تاخیر در تصمیمات سرمایه‌گذاری در نتیجه وجود نااطمینانی از شرایط اقتصاد جهانی» و «تغییر در اندازه بازار داخل به واسطه کاهش تقاضای کالاهای مصرفی مداوم و کم‌دوام (به استثنای مواد غذایی و آشامیدنی و دخانی) در نتیجه کاهش درآمد بخش بزرگی از جمعیت کشور با کوچک شدن حوزه فعال بخش خدمات و افزایش تقاضای برای محصولات غذایی و آشامیدنی، محصولات بهداشتی و مرتبط با سلامت و درمان» مواجه شده است.

تشدید مشکلات تامین مالی واحدهای صنعتی و عدم بهره‌گیری از سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی از دیگر پیامدهای کووید-۱۹ است که با توجه به وجود این مشکلات در بخش صنعت پیش از گسترش این بیماری در کشور، از اهمیت کمتری نسبت به سه موضوع دیگر برخوردار است. بنابراین می‌توان بخشی از تبعات منفی شیوع ویروس کرونا بر رشته فعالیت‌های صنعتی کشور را از دو ناحیه واردات کالاهای واسطه‌ای و ارتباطات بین‌رشته‌ای (عرضه و تقاضای میان صنایع) به عنوان شاخصی از تقاضای داخلی، برآورد کرد.

تبعات کرونا از کانال واردات کالاهای واسطه‌ای: برای شناسایی رشته فعالیت‌های بادرجه آسیب‌پذیری بالاتر برابر اخلاص در زنجیره تامین، از جدول داده-ستانده و سهم کالاهای واسطه‌ای در تولید آنها استفاده شده است. نتایج حاکی از آن است که حدود ۵۰ درصد واردات کالاهای واسطه‌ای اقتصاد مربوط به هفت فعالیت «آهن، فولاد و محصولات آن»، «قطعات و لوازم الحاقی وسایل نقلیه موتوری»، «توزیع گاز طبیعی و خدمات مربوط»، «مواد پلاستیکی و کائوچویی اساسی»، «سایر محصولات حاصل از زراعت»، «ماشین‌آلات با کاربرد عام» و «خدمات حمل و نقل هوایی» است که خالق ۹۱ درصد از ارزش ستانده کل اقتصاد هستند. همچنین حدود ۲۴/۶ درصد واردات کالاهای واسطه‌ای مربوط به ۱۱ فعالیت شامل «سایر ماشین‌آلات و تجهیزات با کاربرد خاص»، «روغن‌ها و چربی‌های گیاهی و حیوانی»، «مواد شیمیایی اساسی»، «خدمات اقامتگاه‌های عمومی»، «ماشین‌آلات و دستگاه‌های الکتریکی»، «خمیر کاغذ، کاغذ و محصولات کاغذی، اوراق چاپی و کالاهای مربوط»، «سایر محصولات غذایی»، «محصولات لاستیکی و پلاستیکی»، «بنزین»، «قند و شکر» و «خدمات حمل و نقل آبی» است که خالق ۶۷/۶ درصد ارزش ستانده کل اقتصاد است.

با توجه به این آمارها روشن است که اولاً، حدود ۷۵ درصد از واردات کالاهای واسطه‌ای به کشور در فعالیت‌هایی مورد استفاده قرار می‌گیرند که ۱۶ درصد ستانده کل اقتصاد را ایجاد می‌کنند و در این میان سهم رشته فعالیت‌های صنعتی نسبت به سایر فعالیت‌های اقتصادی در دو بخش خدمات و کشاورزی، غالب است. ثانیاً، بالغ بر ۲۵ درصد واردات کالاهای واسطه‌ای به صورت مستقیم برای خلق حدود ۸۴ درصد از ستانده کشور مورد استفاده قرار می‌گیرد.

تبعات کرونا از کانال پیوندهای بین‌رشته‌ای: بخشی از تقاضای داخلی برای تولیدات صنعتی و معدنی

تحولات تولید در دوران کرونا پایش شد. براساس نتایج گزارش موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی، ویروس کرونا بر ۱۱ بخش اصلی اقتصاد در چهار حوزه نیروی کار، عملکرد، زنجیره تامین و درآمد اثر گذاشته است. همچنین طبق برآوردها، کرونا بخش صنعت و معدن کشور را با چالش‌های جدیدی در سه حوزه «تامین نهاده‌های تولید»، «کاهش تقاضای صادراتی» و «تغییر در اندازه بازار داخل» مواجه کرده است.

صنایع کارخانه‌ای یکی از بخش‌هایی است که در همه حوزه‌ها با بیشترین تاثیر منفی از این بیماری روبه‌رو شده است. براساس گزارش UNIDO بیشترین آسیب این بخش از منظر بازار داخلی برای صنایع غذایی و آشامیدنی به دلیل تعطیلی رستوران‌ها و در بازارهای بین‌المللی برای صنعت خودرو بوده است. حال آنکه صنایع پیشرفته و دانش‌بنیان به واسطه افزایش تقاضا در حوزه بهداشت و درمان، انجام دور کاری و آموزش آنلاین با کمترین رکود مواجه بوده‌اند.

کانال‌های اثرگذاری کرونا

شوگ ناشی از انتشار ویروس کرونا اقتصاد کشورهای مختلف جهان از جمله ایران را به صورت سیستمی و زنجیره‌وار تحت تاثیر قرار داده است. ماهیت سیستمی این شوگ ناشی از لزوم شناسایی «باعد انتشار» و «کانال‌های سرایت بین بخش‌های مختلف اقتصادی» در راستای به حداقل رساندن آثار آن بر حوزه تولید است.

با توجه به نقش بخش صنعت به عنوان موتور رشد اقتصادی، تاب‌آوری حداکثری این بخش با حفظ توان تولید آن، عامل مهمی برای تحرک سایر بخش‌های کشور به ویژه بخش خدمات است. با این حال، با شیوع ویروس کرونا بخش صنعت و معدن کشور با چالش‌های جدیدی در

به این صنایع پس از تامین بازار داخل، می تواند فشارهای ناشی از تحدید صادرات در سایر بخش های صنعتی را تا حدودی خنثی کند. بر این اساس، ایجاد مشوق های فوری و نیز توجه ویژه به توسعه این صنایع در کوتاه مدت بسیار با اهمیت است. با توجه به محدودیت منابع ارزی به واسطه تداوم تحریم های یکجانبه، کاهش بهای نفت و کاهش منابع ارزی ناشی از صادرات غیر نفتی، تامین ارز مورد نیاز برای تامین مواد اولیه و کالاهای واسطه ای مورد نیاز بخش صنعت در دوره کوتاه مدت از دیگر محدودیت های تولید تلقی می شود که بر نامرئیزی برای تامین موثر آن بسیار حائز اهمیت است.

اثرات کرونا بر تولیدات صنعتی و معدنی

با توجه به شناسایی اولین بیماران مبتلا به کرونا در کشور در اسفندماه ۱۳۹۸ و سرعت شیوع آن در کشور، اولین تاثیر این بیماری بر اقتصاد ایران در کاهش تقاضای خانوار برای کالاهای مصرفی بادوام نظیر خودرو، لوازم خانگی، مبلمان و کالاهای مصرفی کم دوام نظیر پوشاک و منسوجات نمایان شد. پس از آن نیز تقارن شیوع و بروس کرونا با تعطیلات نوروز در کشور و اجرای سیاست های ستاد ملی مقابله با کرونا در خصوص تعطیلی اصناف و واحدهای تولیدی تا پایان فروردین ماه ۱۳۹۹، موجب کاهش تولید در کشور شد. از این رو، به منظور سنجش تبعات منفی این بیماری بر تولیدات صنعتی، روند تولید ماهانه محصولات صنعتی منتخب در سال های ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۷ مبنای ارزیابی قرار گرفت. نسبت تولید محصولات صنعتی منتخب در ماه های فروردین، اردیبهشت و خرداد به کل تولیدات سال طی دوره ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۷ نشان می دهد متوسط تولید محصولات صنعتی منتخب در فروردین ماه حدود ۶/۴ درصد بوده که این امر عمدتاً به واسطه کاهش حجم فعالیت های تولیدی در تعطیلات نوروز است. در میان محصولات منتخب صنعتی «کولر آبی»، «الیاف اکرلیک»، «سموم دفع آفات نباتی»، «پتروشیمی»، «LAB» و در محصولات منتخب معدنی نیز «شمش خالص آلومینیوم»، «آلومینا» و «فولاد خام» با بیشترین آسیب مواجه هستند؛ زیرا نسبت تولید این محصولات به تولید کل سال در فروردین ماه بیش از متوسط یک نواخت ماهانه یعنی ۸/۳ درصد است.

چهار سناریوی پیش رو

با توجه به نامشخص بودن زمان اتمام این بحران در کشور و به منظور برآورد میزان کاهش تولید، چهار سناریو برای نحوه فعالیت واحدهای صنعتی در نظر گرفته شده است:

سناریوی نخست: نیمه تعطیل بودن نیمه دوم فروردین.

سناریوی دوم: استمرار نیمه تعطیلی بنگاه ها تا پایان اردیبهشت.

سناریوی سوم: استمرار نیمه تعطیلی بنگاه ها تا پایان نیمه اول خرداد.

سناریوی چهارم: استمرار نیمه تعطیلی بنگاه ها تا پایان خردادماه.

علاوه بر آن، فرض بر آن است که مدت فعالیت اقتصادی در طول یکسال در ۵۲ هفته انجام شده و نیمه تعطیل بودن به معنای تولید ۵۰ درصد از تولید یک هفته با فعالیت کامل است. بنابراین، نیمه تعطیل بودن یک ماه و نیمه تعطیلی دو هفته ای به ترتیب باعث کاهش ۴۰ و ۱۰ درصدی تولید یک ماه در شرایط غیر اضطرار است. بر این اساس اثر کاهش تولید در هر یک از سناریو ها به ترتیب ۸/۱، ۴/۲، ۵/۷ و ۶/۷ درصد بوده و در راستای جبران این کاهش باید تولید سایر هفته های سال پس از دفع بیماری به ترتیب ۱/۶، ۸/۳ و ۱۰/۶ درصد رشد کند تا میزان تولید در سال ۱۳۹۹ حداقل به سطح تولید سال ۱۳۸۹ برسد.

ناشی از تقاضای صنایع پایین دست است. از این رو، در این بخش از پیوند پسین و پیشین میان رشته فعالیت های صنعتی به عنوان یک پراکسی برای اثر گذاری کرونا بر تقاضای داخل استفاده شده است. نتایج حاکی از آن است که «صنایع غذایی و آشامیدنی» و «تولید وسایل نقلیه موتوری» آسیب پذیری بیشتری از اخلا زنجیره تامین خواهند برد. زیرا حدود ۳۰ درصد ارزش افزوده این دو رشته فعالیت، مربوط به تامین کالاهای واسطه ای مورد نیاز است که حاکی از وابستگی بالای آنها به فرآیند تامین است. در حالی که تنها ۷ درصد از محصولات «صنایع غذایی و آشامیدنی» و ۱۳ درصد از محصولات «تولید وسایل نقلیه موتوری» به عنوان کالای واسطه در سایر فعالیت ها مورد استفاده قرار می گیرد و از این منظر اثر گذاری آنها بر سایر فعالیت های صنعتی محدود تلقی می شود.

از سوی دیگر، نتایج نشان می دهد، محصولات تولیدی و وارداتی رشته فعالیت های «تولید ماشین آلات و تجهیزات»، «تولید کاغذ و محصولات کاغذی، انتشار و چاپ و تکثیر» و «تولید چوب و محصولات چوبی» بیشترین سهم را در زنجیره تامین سایر صنایع دارند، بنابراین نوسان تولید آنها اثرات معناداری بر سایر رشته فعالیت های صنعتی خواهد داشت. رشته فعالیت های «تولید محصولات از لاستیک و پلاستیک»، «تولید منسوجات»، «تولید کاغذ، محصولات کاغذی، انتشار و چاپ و تکثیر» و «تولید فلزات اساسی» علاوه بر وابستگی بالا به زنجیره تامین، نقش موثری در تامین نهادهای سایر صنایع داشته و استراتژیک محسوب می شود.

وجود تهدیدات مرتبط با تامین مواد اولیه و کالاهای واسطه ای وارداتی و نیز تضعیف تقاضای داخلی همراه با تحدید بازارهای صادراتی به سبب آثار بین المللی شوک سیستمی ناشی از و بروس کرونا دارای آثار کاهشی مضاعفی بر تولید است. بدیهی است توسعه فعالیت های تولیدی به بیش از مقدار تولید در سال گذشته پس از دفع این بیماری آثار انقباضی بر تولید را کاهش خواهد داد. ارتقای درون زایی اقتصاد با اهتمام در تعمیق ساخت داخل و مداومت در اجرای نهضت ساخت داخل از یکسو و متنوع سازی تولید در راستای کاهش واردات با تکمیل و توسعه زنجیره تولید محصولات صنعتی و معدنی و همچنین توجه به محصولات جدید صادراتی دارای پتانسیل در کشور از سیاست های قابل پیگیری در سال ۱۳۹۹ است. با توجه به تقاضاهای جدید در حوزه مواد ضد عفونی کننده، شوینده ها، ماسک، دارو و محصولات صنایع دانش بنیان، نگاه صادراتی ویژه

مرکز پژوهش‌های مجلس در سه سناریو بر آورد کرد

اشتغال برباد رفته در کرونا

خواهد داشت. تحقیق انجام شده نشان می‌دهد که دهک‌های محروم‌تر جامعه، آسیب بیشتری از تبعات اقتصادی کرونا خواهند دید. شیوع کرونا از انتهای سال گذشته و تداوم آن در سال ۹۹، اقتصاد ایران را در یک وضعیت رکود همراه با نااطمینانی قرار داده است. کاهش تقاضا برای صادرات محصولات ایران، تقاضای کل را از طرف تجارت خارجی متاثر می‌کند. در بخش داخلی هم تقاضای کل به دلیل کاهش در آمد خانوار و هم کاهش برخی کالاها و خدمات که به شیوع بیشتر ویروس منجر می‌شود (مانند حمل و نقل، رستوران و هتلداری، پوشاک و...) تحت تاثیر قرار می‌گیرد. از طرف دیگر، عرضه کل اقتصاد نیز به دلیل اختلال در شبکه تامین مواد اولیه و محدودیت فعالیت برخی از واحدهای صنفی، با شوک عرضه مواجه شده است. هنوز پاسخ روشنی در خصوص زمان پایان شیوع بیماری در کشور وجود ندارد. اما آنچه مشخص است اینکه چه با کنترل بیماری تا چند ماه آینده و چه در صورت عدم کنترل و تداوم آن تا پایان سال، اقتصاد ایران تا پایان سال ۱۳۹۹ درگیر تبعات اقتصادی ناشی از این ویروس خواهد بود. مساله مهمی که در ارزیابی آثار اقتصادی شیوع این ویروس بسیار حائز اهمیت است، افق زمانی درگیری با ویروس کرونا است. برخی برآوردهای بدبینانه نشان می‌دهد که ممکن است حتی دوران همه‌گیری از یک سال نیز فراتر رود و در مقابل برخی مطالعات نیز افق زمانی چندماهه را برای این همه‌گیری قائل هستند. در صورتی که سناریوی درگیری طولانی مدت با ویروس محقق شود، آثار اقتصادی آن کاملاً متفاوت با زمانی خواهد بود که این مساله کوتاه مدت در نظر گرفته شود. مرکز پژوهش‌ها در این گزارش فارغ از روند شیوع و بر آورد تعداد مبتلایان به کرونا، با بررسی کانال‌های اثر گذاری شیوع ویروس بر متغیرهای اقتصاد کلان به ارزیابی آثار شیوع این ویروس بر متغیرهای اقتصاد کلان تحت سناریوهای مختلف پرداخته است.

سه سناریو برای بر آورد ضربه به اقتصاد

مرکز پژوهش‌های مجلس برای بر آورد آثار شیوع بیماری بر رشد اقتصادی و اشتغال، بخش‌های اقتصادی متاثر از کرونا را به ۳ دسته تقسیم کرد. دسته اول بخش‌هایی هستند که با شیوع کرونا به دلیل مراقبت‌های بهداشتی خانوارها با کاهش شدید تقاضا روبرو شده‌اند. بخش‌های خدمات تور و آژانس‌های مسافرتی، تامین جا، حمل و نقل هوایی و... از این دسته هستند. پیش‌بینی بر این است که کاهش قابل توجه تقاضای این بخش‌ها در هر صورت تداوم یابد. دسته دوم فعالیت‌هایی هستند که به دلیل اعمال قرنطینه با محدودیت عرضه خدمات و کالاها روبرو می‌شوند. بخش زیادی از بخش عمده‌فروشی و خرده‌فروشی، خدمات دلان املاک و مستغلات، فعالیت‌های حقوقی و حسابداری، فعالیت‌های استخدام و... در این دسته هستند. اعمال قرنطینه بر هر یک از این بخش‌ها می‌تواند موجب کاهش قابل توجه فعالیت‌هایشان شود. هر چند عدم قرنطینه هم باعث صفر شدن اثر بر این بخش‌ها نخواهد شد، چرا که ملاحظات بهداشتی وجود دارد. دسته سوم، مربوط به بخش‌های آموزشی است. این بخش‌ها به دلیل اثر قابل توجه تعطیلی مدارس و دانشگاه‌ها در شیوع بیماری و همچنین آثار متفاوت آن بر بازار کار به صورت مجزا در نظر گرفته می‌شوند. ویژگی مهم آنها این است که به دلیل استخدامی بودن بخش زیادی از شاغلان بخش آموزش، عملاً کاهش اشتغال مستقیمی در نتیجه تعطیلی این بخش‌ها رخ نخواهد داد، هر چند آثار غیر مستقیم تعطیلی این بخش‌ها بر اشتغال قابل توجه خواهد بود.

بازوی پژوهشی مجلس، میزان اشتغال از دست‌رفته بر اثر کرونا را در قالب ۳ سناریو تخمین زد. سناریوها بر اساس مدت زمان اعمال قرنطینه و محدودیت‌ها شبیه‌سازی شده است. نتایج نشان می‌دهد که ستانده کل اقتصاد (عرضه و فروش در اقتصاد) بین ۷/۴ درصد تا ۱۷/۳ درصد در نیمه نخست امسال کاهش یابد. کمترین کاهش مربوط به وضعیتی است که آزادسازی نسبی اجرا و مراکز آموزشی هم از هفته دوم اردیبهشت بازگشایی شود. بیشترین کاهش هم مربوط به وضعیتی است که سختگیری تاریخی کن شدن ویروس تداوم یابد. در این سناریوها، بین ۲ میلیون و ۸۷۶ هزار نفر تا ۶ میلیون و ۴۳۱ هزار نفر از شاغلان کشور، شغل خود را از دست خواهند داد. یعنی بین ۱۲ تا ۲۷ درصد از شاغلانی که پیش از کرونا مشغول به کار بودند، در این ایام بیکار می‌شوند. هر چند که با فروکش کردن موج کرونا، بخش قابل توجهی از مشاغل باز خواهند گشت. مرکز پژوهش‌ها معتقد است که سیاست‌های حمایتی دولت، از هدفمندی مناسبی برخوردار نبوده و بسیاری از شاغلان غیر رسمی که در دهک‌های پایین درآمدی هستند، از این چتر جامی‌مانند؛ در حالی که حداقل ۵/۸ میلیون خانواری که درآمدشان نسبت به گذشته تغییری نکرده، از پرداخت‌های حمایتی برخوردار شده‌اند.

مرکز پژوهش‌های مجلس در مطالعه‌ای ابعاد اقتصاد کلان شیوع ویروس کرونا در کشور را به شکل کمی تخمین زد. نتایج این مطالعه حاکی از این است که تحت سناریوهای مختلف بین ۴/۷ تا ۱۱ درصد از ستانده اقتصاد (عرضه و فروش در اقتصاد) در نتیجه شیوع ویروس کرونا کاهش خواهد یافت. همچنین تهدید از دست رفتن اشتغال ۲ میلیون و ۸۷۰ هزار نفر تا ۶ میلیون و ۴۳۰ هزار نفر، حداقل به شکل مقطعی وجود

مدل‌های حمایتی پیشنهادی

مطالعات نشان می‌دهد که رکود اقتصادی، بیشتر بنگاه‌های کوچک را تحت تاثیر قرار می‌دهد و از میان کارکنان شاغل در بنگاه‌های کوچک، متوسط و بزرگ، آن دسته از کارکنان که رابطه استخدامی و قراردادی قوی با بنگاه ندارند، در اولویت تعدیل قرار می‌گیرند. آمارها نشان می‌دهد که طی سال‌های ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۸ حدود ۳ میلیون نفر به جمعیت شاغل کشور افزوده شده است. متأسفانه این جمعیت جدید شاغل دارای ویژگی‌هایی هستند که آنها را در برابر کاهش تقاضای ناشی از شیوع بیماری کرونا آسیب‌پذیر می‌کند. اشتغال ایجاد شده اشتغالی است که نه توسط بخش دولتی یا شرکتی یا کارخانه‌ای، بلکه توسط بخش غیرشرکتی، در بخش خدمات و بنگاه‌های زیر پنج نفر کارکن بوده است و با تمرکز بر خدماتی مانند خرده‌فروشی و عمده‌فروشی، تعمیرات، حمل و نقل، واسطه‌گری، خدمات مواد غذایی و... ایجاد شده است.

این مشاغل که با وضعیت شغلی «کارکن مستقل» طبقه‌بندی می‌شود، غالباً دارای قرارداد نیستند و تحت پوشش بیمه قرار نمی‌گیرند. همچنین تورم هنگامی که ناشی از افزایش نرخ ارز نباشد و بیشتر از جانب رشد پایه پولی و نقدینگی باشد، بیشتر دهک‌های پایین درآمدی را تحت تاثیر قرار می‌دهد. دولت اکنون برای جبران هزینه‌های بهداشتی و درمان و طرح فاصله‌گذاری اجتماعی و حمایت نقدی از مردم، به سراغ پایه پولی رفته که می‌تواند آثار تورمی داشته باشد. اگرچه رکود ناشی از کرونا، تمامی گروه‌های درآمدی را تحت تاثیر قرار می‌دهد، اما دهک‌های پایین درآمدی بیشتر تحت تاثیر قرار می‌گیرند. علاوه بر این، شاغلان موجود در این دهک‌ها، از آنجا که دارای پوشش بیمه‌ای اندک هستند، قابل شناسایی نبوده و در زیر چتر طرح‌های حمایتی بیمه بیکاری و حمایت از بنگاه‌ها قرار نخواهند گرفت. پیشنهاد مرکز پژوهش‌های مجلس اجرای طرح‌های حمایتی معطوف به خانوار به جای بنگاه است، از جمله پرداخت نقدی به خانوارها که هم موجب توزیع عادلانه‌تر منابع خواهد بود و هم می‌تواند به طور هدفمندتری، اقشار آسیب‌پذیر را تحت پوشش قرار دهد.

حذف افراد غیرنیازمند: در حالی که بخش زیادی از خانوارها و مشاغل از پیامدهای ناشی از ویروس کرونا متاثر شده‌اند، در مقابل بخش دیگری مانند بازنشستگان، کارمندان دولت و برخی کارمندان نهادهای عمومی غیردولتی، برخی کارمندان بخش خصوصی که امکان دور کاری برای آنها فراهم شده است و... از جمله افراد و خانوارهایی هستند که حتی در صورت قرنطینه یا کاهش تعاملات اجتماعی حداکثری نیز کمتر از سایر افراد جامعه متضرر خواهند شد.

این افراد که در دهک‌های مختلف درآمدی نیز توزیع شده‌اند، در اولویت سیاست‌های حمایتی قرار ندارند. بررسی مرکز پژوهش‌ها نشان می‌دهد که ۵/۸ تا ۸/۴ میلیون خانوار وجود دارند که از لیست حمایتی دولت قابل حذف هستند؛ چرا که دریافت‌کننده حقوق بازنشستگی یا حقوق دولتی هستند. در واقع اینها خانوارهایی هستند که در اثر شیوع کرونا، با تغییر درآمد مواجه نشدند. در صورتی که سایر گروه‌ها مانند مشاغلی که زیان ندیده‌اند یا کارمندان نهادهای عمومی غیردولتی

بر اساس این دسته‌بندی، آثار شیوع ویروس کرونا بر رشد و اشتغال، تحت ۳ سناریوی مختلف برآورد شده است.

این سناریوها بر این اساس استوار است که محدودیت‌ها و تنگناها تا چه زمانی ادامه یابد.

سناریوی اول: سناریوی اول بر این مبنا قرار دارد که سخت‌گیری دولت تا زمانی که ویروس ریشه‌کن نشود ادامه یابد. فرض بر این است که دسته اول مشاغل به طور متوسط ۸۵ درصد، دسته دوم به طور متوسط ۷۵ درصد و آموزش با در نظر گرفتن آموزش‌های مجازی ۴۵ درصد کاهش تقاضا داشته باشد. برآوردها نشان می‌دهد که در این سناریو، ستانده کل اقتصاد نزدیک به ۱۱ درصد در سال ۱۳۹۹ کاهش خواهد یافت. به دلیل اعمال قرنطینه در ماه‌های ابتدایی سال، اثر این سناریو بر ستانده در ۶ ماه اول سال ۹۹ نزدیک به ۱۷/۳ درصد برآورد می‌شود. همچنین نزدیک به ۶ میلیون و ۴۳۱ هزار نفر از شاغلان از این سناریو متاثر خواهند شد و برای دوره‌ای بیکار خواهند بود. مرکز آمار ایران پیش‌تر برآورد کرده بود که در بازه ۱۲ تا ۲۵ بهمن ماه ۹۸، میزان شاغلان کشور حدود ۲۳ میلیون و ۴۳۵ هزار و ۱۶۱ نفر بوده است. با این حساب می‌توان گفت که ۲۷ درصد از مشاغل کشور، حداقل به شکل موقت از بین خواهد رفت. با تمام قرنطینه اثر بر اشتغال در نیمه دوم سال به شدت کاهش خواهد یافت.

سناریوی دوم: در سناریوی دوم فرض بر این است که سخت‌گیری دولت تا ۲۳ فروردین ادامه یابد و بعد از آن آزادسازی نسبی صورت گیرد. در این حالت دسته اول ۶۵ درصد و دسته دوم به طور متوسط ۱۷/۵ درصد کاهش تقاضا خواهند داشت و زیربخش‌های آموزش همانند سناریوی قبل اثر می‌پذیرند. در این سناریو ستانده کل اقتصاد نزدیک به ۸/۶ درصد در سال ۹۹ کاهش خواهد یافت. همچنین حدود ۲ میلیون و ۹۵۰ هزار نفر از شاغلان از این سناریو متاثر خواهند شد و برای دوره‌ای به جمعیت بیکار افزوده می‌شود. در این سناریو تقریباً یک هشتم شاغلان زمستان تحت تاثیر کرونا بیکار می‌شوند.

سناریوی سوم: در این سناریو سخت‌گیری دولت تا ۲۳ فروردین ادامه می‌یابد و مراکز آموزشی از هفته دوم اردیبهشت با آزادسازی نسبی همراه می‌شوند. برآوردها نشان می‌دهد که در این سناریو ستانده کل اقتصاد نزدیک به ۷/۴ درصد در سال ۹۹ کاهش می‌یابد و نزدیک به ۲ میلیون و ۸۷۶ هزار نفر از شاغلان از این سناریو متاثر شوند.

و... نیز در نظر گرفته شوند، سهم بیشتری از خانوارها قابل حذف خواهند بود. در نتیجه دو دسته افراد باید از شمول سیاست‌های حمایتی دولت خارج شوند: افرادی که حتی به دلیل کار نکردن و خانه ماندن درآمدشان تغییری نمی‌کند، مانند بازنشستگان و برخی کارمندان (خصوصاً کارمندان بخش‌های دولتی). دوم افرادی که به دلیل نوع شغل حتی در دوران قرنطینه نیز مشغول به کار و فعالیت خواهند بود، مانند کارخانه‌های تولید محصولات غذایی و دارو، داروخانه‌ها، سوپرمارکت‌ها و... اعطای یارانه به این افراد مانند همه یارانه‌های همگانی موجب ائتلاف منابع خواهد شد.

تهیه نظام جامع آمار و اطلاعات از شاغلان رسمی و غیررسمی: آمار و اطلاعات بازار کار نشان می‌دهد که بیش از ۷۰ درصد اشتغال‌زایی سال‌های اخیر متعلق به بنگاه‌های زیر پنج نفر کارکن بوده است. اما از آنجا که صاحبان این مشاغل (مشاغل غیررسمی، دست‌فروشی‌ها و

کارکن مستقل) صدای رسانه‌ای ندارند و به دلیل فقدان نظام آمار و اطلاعات جامع، ممکن است شناسایی نشوند، این احتمال وجود دارد که در اعمال سیاست‌های حمایتی پیش‌بینی شده برای فعالیت‌های اقتصادی نادیده گرفته شوند. مرکز پژوهش‌ها معتقد است که در وهله اول باید تهیه آمار و اطلاعات جامع از اطلاعات فردی مشاغل رسمی و غیررسمی باید در دستور کار دولت قرار گیرد. اکثر این شاغلان بیمه نبوده و روزمزدی هستند و در دسته خانوارهای فقیر قرار می‌گیرند. در نتیجه کارآترین مکانیزم حمایتی برای این دسته از شاغلان اجرای طرح حمایت نقدی و غیرنقدی از خانوار است نه تمرکز بر مشاغل و بنگاه‌های کوچک. بخش زیادی از نیروی کار کشور (حدود ۷۰ درصد) زیر چتر سیاست‌های پرداخت بیمه بیکاری یا حمایت از بنگاه به شرط حفظ نیروی کار قرار نمی‌گیرند. نکته مهم این است که بخش قابل توجهی از این ۷۰ درصد در دهک‌های پایین درآمدی قرار

دارند. مثلاً در حالی که در حدود ۷۰ درصد از خانوارهای دهک اول، دارای حداقل یک نفر شاغل هستند، تنها ۱۲ درصد از آنها تحت پوشش بیمه (غیردرمانی) قرار دارند. در واقع حمایت‌هایی از جنس بیمه بیکاری یا حمایت از شاغلان رسمی (دارای سابقه بیمه‌ای)، بیشترین اصابت را به دهک‌های میانی و بالای درآمدی خواهد داشت و بهره‌مندی دهک‌های پایین از این سیاست‌ها اندک خواهد بود. در نتیجه حمایت مستقیم از خانوار، بیشترین کارآیی را در شرایط فعلی خواهد داشت.

سیاست حمایتی مشروط: نکته دیگری که مرکز پژوهش‌های مجلس درباره سیاست‌های حمایتی بر آن تأکید می‌کند، سیاست حمایتی مشروط و در راستای کنترل شیوع است. مثلاً پرداخت تسهیلات به کسب و کارها باید مشروط به عدم شروع فعالیت شود. / دنیای اقتصاد

رتبه ریسک اعتبار صادراتی ایران و اقتصادهای همسایه بر اساس فهرست ۳۱ ژانویه ۲۰۲۰ سازمان همکاری و توسعه اقتصادی

صادرات و واردات کالاها و خدمات کشورهای منتخب منطقه مناپ و آسیای مرکزی

مقایسه ارقام مربوط به صادرات و واردات کالا و خدمات کشورهای منتخب منطقه مناپ و آسیای مرکزی در سال ۲۰۱۹ با میانگین سالانه بازه زمانی ۲۰۰۰ الی ۲۰۱۶ حاکی از بزرگ شدن اندازه تجارت و رشد توام صادرات و واردات در این اقتصادها به جز ایران است؛ در حالی که طی مدت مذکور، افت تبادلات تجاری و کاهش توام صادرات و واردات در ایران رخ داده است.

مصیبت کرونا برای صنعت گردشگری در سه نمودار

«گلوریا گوارا» رئیس کنسول سفر و گردشگری جهان می گوید: «این یک تغییر حیرت انگیز و بسیار نگران کننده در مدت زمان کوتاه است. تمام چرخه گردشگری با این همه گیری بیماری از بین می رود.»
نمودار زیر تعداد شغل های از بین رفته در صنعت گردشگری را در مناطق مختلف جهان نشان می دهد:

از زمان شروع بحران ویروس کرونا، ایرلاین های هوایی با ضرر هنگفتی مواجه شدند. در ابتدای این ماجرا که تنها چین دچار این بیماری شده بود، لغو پروازهای ورودی و خروجی این کشور آسیب شدیدی به ایرلاین های بین المللی وارد کرد. اما عالم گیری این بیماری و تقریباً لغو تمام پروازها و مسافرت ها در جهان، وضعیت رقت باری را برای این صنعت ساخت.
برآوردهای موسسه حمل و نقل هوایی جهان نشان می دهد که درآمد ایرلاین ها از مسافران، در سال ۲۰۲۰ نسبت به سال گذشته ۵۵ درصد سقوط می کند. اما با این حال ایرلاین ها، ۳۱۴ میلیارد دلار درآمد خواهند داشت.

بر اساس گزارش سی ان بی سی، صنعت حمل و نقل هوایی برای بازیابی وضعیت خود به دوران پیش

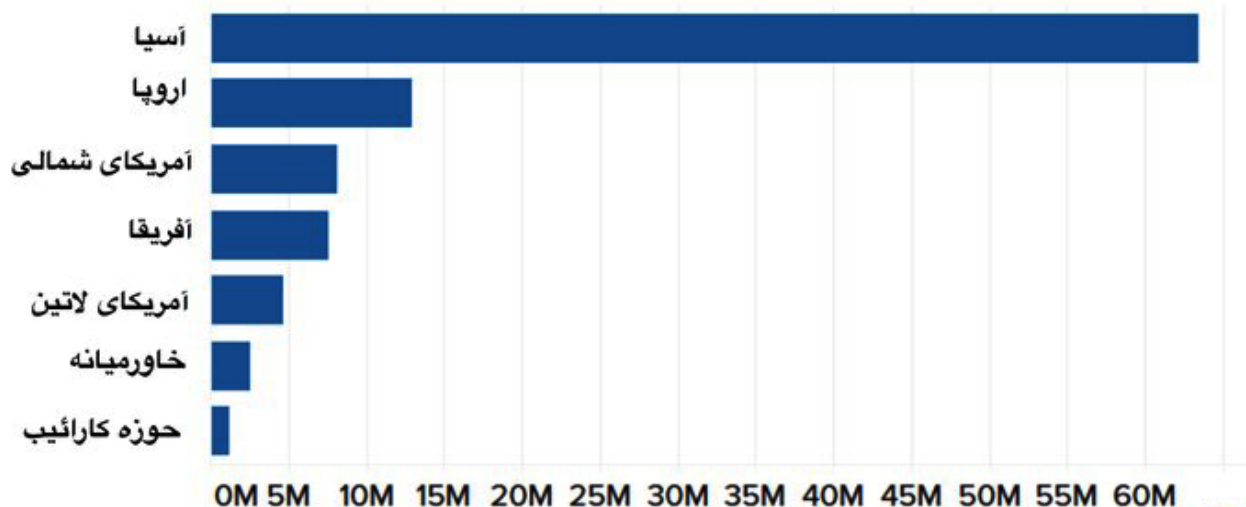
در سال ۲۰۲۰ در صنعت گردشگری، درآمد ایرلاین ها ۵۵ درصد سقوط می کند، درآمد هتل های خاورمیانه ۶۰ درصد کاهش می یابد و ۱۰۰ میلیون شغل از بین می رود.

صنعت گردشگری، ۱۰ درصد از کل تولید ناخالص جهان را بر عهده دارد. همچنین تقریباً از هر چهار شغل جدیدی که در جهان خلق می شود، یک مورد آن برای صنعت سفر است. اما بر اساس گزارش «سی ان بی سی»، توقف ناگهانی سفر در جهان به دلیل عالم گیری کووید-۱۹ باعث شده است که بیش از ۱۰۰ میلیون شغل از دست برود.

این به معنای کاهش ۲.۷ تریلیون دلاری در تولید سفر و گردشگری در سال ۲۰۲۰ است.

از دست رفتن مشاغل در سفر و گردشگری

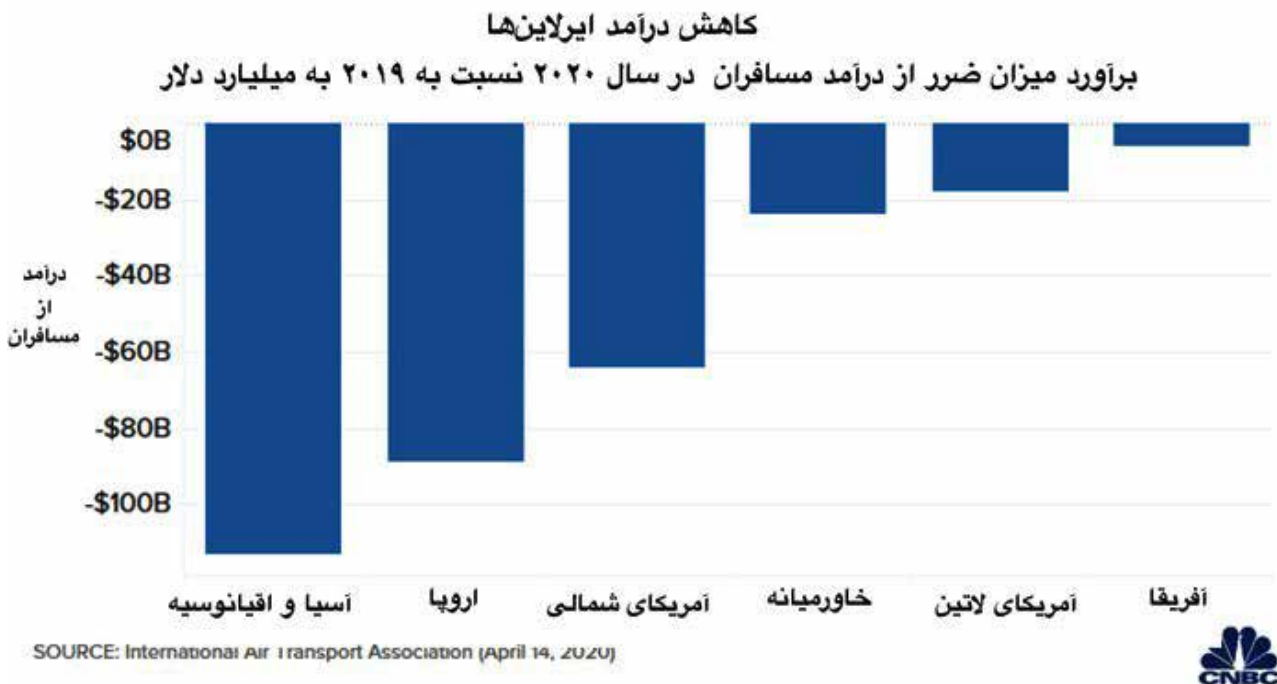
برآورد تعداد افراد بیکار شده در هر منطقه به میلیون نفر در سال ۲۰۲۰

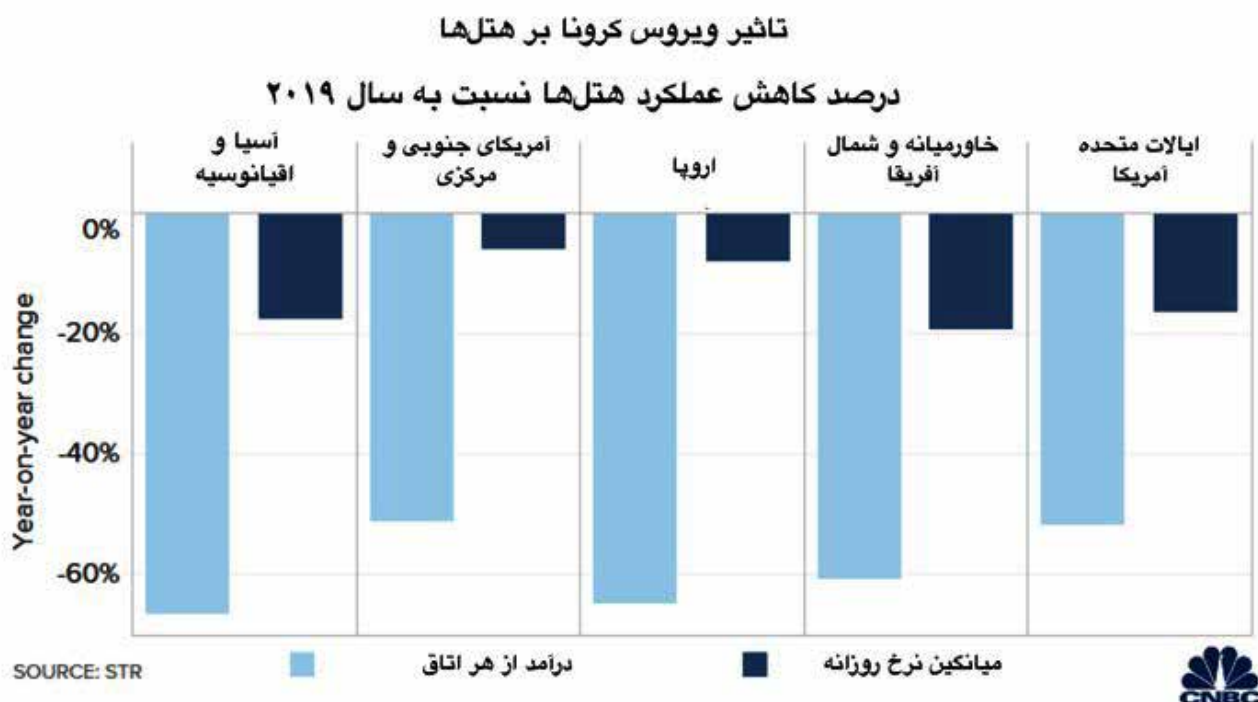
SOURCE: World Travel and Tourism Council (April 24, 2020)

از شیوع ویروس کرونا، به چندین سال زمان نیاز دارد. نمودار زیر، افت گردش مالی ایرلاین‌ها را در مناطق مختلف جهان نشان می‌دهد:

علاوه بر ایرلاین‌ها، هتل‌ها نیز ضربه سنگینی از کاهش سفرها خورده‌اند. بعضی از بزرگترین هتل‌های زنجیره‌ای جهانی مانند «هیلتون» و «ماریوت» اعلام کرده‌اند که مجبور به تعدیل هزاران نیرو و کاهش دستمزدها هستند. از این وضعیت، کسب و کارهای آنلاین مبتنی بر صنعت سفر نیز آسیب شدیدی دیده‌اند. «گروه اکسپدیا»، یک پلتفرم آنلاین گردشگری در اواخر ماه فوریه اعلام کرد که ۳ هزار نفر را تعدیل کرده است. سایت معروف «بوکینگ» نیز که ۲۷ هزار کارمند دارد، اعلام کرده است که از نظر استخدامی در وضعیت بغرنجی به سر می‌برد. نمودار زیر، تاثیر ویروس کرونا بر درآمد و نرخ روزانه هتل‌ها در مناطق مختلف جهان نشان می‌دهد:

خشیار قدیری نژاد / تحلیلگر کسب و کار

حرکت خزنده کرونا در نابودی کسب و کارها

نیستند. نکته مهم در مورد کووید ۱۹ این است که نه تنها سیستم سلامت و بهداشت کشورها را درگیر خود کرده، بلکه روی کسب و کارها نیز اثرات زیادی گذاشته است. بسیاری از رستوران‌ها و کافی‌شاپ‌ها در سراسر دنیا مجبور به تعطیلی شده‌اند، کشورها طرح فاصله‌گذاری اجتماعی قرنطینه را در پیش گرفته‌اند و به بسیاری از کسب و کارها اجازه فعالیت نمی‌دهند. صنعت هوایی به حداقل فعالیت خود در سال‌های اخیر رسیده و صنعت گردشگری و صنعت ورزش نیز، تقریباً تعطیل شده است. عده زیادی در جهان بیکار شده‌اند و نرخ افراد متقاضی بیمه بیکاری هر هفته در آمریکا زیادتر می‌شود. موسسه مکنزی معتقد است که شیوع گسترده کرونا می‌تواند موجب افت ۳ تا ۷ درصدی تولید ناخالص داخلی کشورهای جهان در سال ۲۰۲۰ میلادی شود. در بعضی از تحلیل‌ها نیز شرایط بحرانی تری پیش‌بینی می‌شود. به عنوان مثال در بعد از جنگ جهانی دوم، تولید ناخالص ملی آمریکا در حدود دو درصد سقوط کرد و در کود سال ۲۰۰۸ نیز حدود چهار درصد؛ این رقم در بحران فعلی تا ۱۰ درصد نیز پیش‌بینی شده است.

در شرایط بحرانی فوق بسیاری از کسب و کارها و شرکت‌ها آسیب جدی خواهند دید و عده زیادی نیز بیکار می‌شوند، اما سوال مهم این است که کدام کسب و کارها بیشتر آسیب می‌بینند و برای به حداقل رساندن این آسیب باید چه کاری را انجام داد.

تغییر سریع استراتژی

با یک مثال بسیار ساده که همه در اطراف خود دیده‌ایم، به تحلیل رفتار کسب و کارهایم پردازیم. از اواخر اسفندماه بود که مردم و کسب و کارها، کرونا را بسیار جدی گرفتند و تغییر رفتار مصرف‌کنندگان کم‌کم قابل مشاهده شد. در ابتدای بحران که اطلاعات ما در مورد این ویروس جدید کم بود، مردم از پیتزافروشی‌ها هیچ خریدی نمی‌کردند، بعد از گذشت مدتی با انتشار اطلاعات و تحقیقات علمی که این ویروس در دمای بالا از بین می‌رود، ما شاهد اتخاذ سه استراتژی در کسب و کارهایی همچون همین پیتزافروشی‌ها بودیم؛ به نحوی که تعدادی به تعطیلی کسب و کار خود ادامه دادند، تعدادی مثل سابق به ارائه خدمات پرداختند، اما تعدادی کسب و کار هوشمند استراتژی دیگری را اتخاذ کردند، یعنی هم به صورت گذشته پیتزاهای گرم خود را عرضه می‌کردند و هم برای مشتریان دارای پذیرش ریسک کمتر، پیتزای آماده طبخ ارسال می‌کردند تا خودشان در فر بگذارند و مطمئن شوند که ویروسی در کار نیست.

اما در سه حالت فوق، کدام کسب و کار آسیب کمتری از کرونا دیده است؟ پیتزافروشی‌های دسته اول هنوز بسته هستند، احتمالاً کارگران خود را اخراج کرده‌اند، پیتزافروشی‌های دسته دوم که همانند گذشته به فعالیت خود ادامه داده‌اند، احتمالاً تعداد زیادی از مشتریان خود را که بیشتر نگران ابتلا به کرونا هستند از دست داده‌اند، اما پیتزافروشی‌های دسته سوم که سریع خود را با کرونا انطباق دادند و تغییری در استراتژی خود اعمال کردند، هم مشتریان با پذیرش ریسک کمتر را پوشش داده‌اند و هم مشتریان پریسک‌تر. در این مثال ساده نکته مهمی نهفته است و آن این است که اگر کسب و کارها با کرونا تعامل نداشته باشند و بهترین ارتباط را با آن برقرار نکنند، محکوم به شکست هستند. هر چند تعدادی از مشتریان هنوز هم پیتزای خانگی را ترجیح می‌دهند، ولی دسته سوم پیتزافروشی‌ها کمترین ضرر را از بحران کرونا خواهند دید و زنده می‌مانند. این تغییر استراتژی و تعامل با کرونا، رمز عبور موفق از بحران کروناست. در همین راستا شرکت‌های

از اواخر سال ۲۰۱۹ بود که جهان با ویروس ناشناخته‌ای مواجه شد؛ نوع جدیدی از ویروس به نام کرونا. در گذشته نیز این خانواده از ویروس‌ها، دو بار مشکلات جدی را برای برخی کشورها به وجود آورده بودند، ویروس سارس و مرس. SARS یا سندرم تنفسی حاد، نوعی بیماری خطرناک تنفسی از خانواده کرونا ویروس‌ها بود که از نوامبر ۲۰۰۲ تا ژوئیه ۲۰۰۳ شیوع این بیماری در جنوب جمهوری خلق چین، باعث بروز ۸,۰۹۸ مورد بیماری احتمالی شد و در پایان مرگ ۷۷۴ تن در ۱۷ کشور گزارش شد.

از اواخر سال ۲۰۱۹ بود که جهان با ویروس ناشناخته‌ای مواجه شد؛ نوع جدیدی از ویروس به نام کرونا. در گذشته نیز این خانواده از ویروس‌ها، دو بار مشکلات جدی را برای برخی کشورها به وجود آورده بودند، ویروس سارس و مرس. SARS یا سندرم تنفسی حاد، نوعی بیماری خطرناک تنفسی از خانواده کرونا ویروس‌ها بود که از نوامبر ۲۰۰۲ تا ژوئیه ۲۰۰۳ شیوع این بیماری در جنوب جمهوری خلق چین، باعث بروز ۸,۰۹۸ مورد بیماری احتمالی شد و در پایان مرگ ۷۷۴ تن در ۱۷ کشور گزارش شد.

بعد از گذشت نزدیک به یک دهه در سال ۲۰۱۲ ویروس کرونا باعث بروز یک بیماری شبیه سارس در عربستان شد که مرگومیر آن بیشتر و حدود ۳۶ درصد بوده و از این رو نام بیماری را MERS (سندرم تنفسی کشنده خاورمیانه) گذاشتند.

در روزهای ابتدایی، جهان تصور چنین فاجعه‌ای نداشت، ولی در زمان کمی این ویروس جدید کرونا که کووید ۱۹ نام گرفت سراسر جهان را درگیر کرد. تا به امروز بیش از دو میلیون نفر درگیر این بیماری شده‌اند که متأسفانه ۱۲۰ هزار نفر از آنها دیگر در جمع ما

بسیاری نیز این تعامل را برقرار کرده‌اند. موسسات آموزشی، کلاس‌ها و آزمون‌های خود را به صورت آنلاین برگزار می‌کنند، شرکت‌ها از طریق فراهم آوردن شرایط فنی و انسانی دور کاری، نظیر VPN های داخلی، جلسات ویدئو کنفرانسی و آیین نامه‌های دور کاری منابع انسانی تعاملی مناسب با این ویروس خطرناک برقرار کرده‌اند، باشگاه‌های ورزشی برنامه‌های تمرینی را به صورت ویدئویی برای اعضای خود ارسال می‌کنند و پزشکان بیماران خود را از طریق ویدئو اپلیکیشن‌های ارتباط تصویری ویزیت می‌کنند، اپلیکیشن‌های سفارش غذا، محصولات سوپرمارکتی را به سبد خود اضافه کردند، نانوایی‌ها پول نقد قبول نمی‌کنند و نان‌ها را در پلاستیک تحویل می‌دهند. تمامی موارد بالا مثال‌هایی از تغییر استراتژی حاصل از تعامل با کرونا بودند. هر چند که در بعضی از حوزه‌ها نظیر گردشگری و صنعت هوایی، آسیب ندیدن غیرممکن است، اما دسته‌های زیادی از کسب و کارهایی توانستند از طریق انطباق با شرایط کرونایی و تغییر استراتژی، با ضرر کمتری از این بحران بزرگ جان سالم به در ببرند.

اولویت‌بندی

یکی از اقدامات کمکی دیگر اولویت‌بندی در پروژه‌هاست. شرکت‌ها باید به سمت پروژه‌های

نقد و زودبازده بروند و در جلساتی به صورت هفتگی، پیشرفت و اولویت پروژه‌ها را بررسی کنند. در شرایط فعلی، شروع پروژه‌های جدید باید با دقت بیشتری بررسی شود و شاید حتی بهتر باشد بودجه‌های تحقیق و توسعه نیز تا بعد از بحران، ذخیره شوند یا به سمت محصولات و خدماتی هدایت شوند که تقاضای آنها به علت کرونا افزایش یافته است.

نقدینگی و بهینه کردن هزینه‌ها

در هر حال کووید ۱۹، ویروس جدیدی است که مشخص نیست با گرمای تابستان نیمکره شمالی از بین برود یا خیر. حتی مشخص نیست که داروی مخصوص واکسنش چه زمانی کشف شود. برخی از کشورها مانند آمریکا در آستانه ورود به بحران جدی هستند و بقیه کشورها نیز با کسری بودجه روبه‌رو هستند، در این شرایط شرکت‌ها در سراسر دنیا و ایران باید احتیاط بیشتری به خرج دهند و نقدینگی قابل قبولی را برای عبور از این بحران برای خود حفظ کنند. در همین راستا برخی از شرکت‌ها سراغ سرمایه‌گذاری طلا رفته‌اند و برخی به گونه دیگری عمل می‌کنند.

تعدیل کارکنان

در شرایط بحرانی، تعدیل امری اجتناب‌ناپذیر برای جان سالم به در بردن از بحران هاست. با تعدیل کارکنان به شکل استراتژیک، گروهی با مسوولیت‌پذیری و کارایی بیشتری خواهید داشت که به شما کمک خواهد کرد سازمان خود را بعد از فرآیند تعدیل به پیش برانید. البته باید توجه شود که تعدیل، با اخراج تفاوت‌هایی دارد و قبل از تعدیل، بهینه کردن هزینه‌ها ضروری است. در انتهای باید پذیریم که همگی در سراسر جهان گرفتار باران سیل آسای کرونا شده‌ایم، نکته مهم این است که همه در این باران خیس خواهند شد؛ ولی راهکارهای بالا باعث می‌شوند که افراد و شرکت‌ها کمتر خیس شوند و با کمترین خسارت و هزینه از این بحران جان سالم به در ببرند. شرکت‌هایی که خود را با شرایط موجود انطباق ندهند، قطعا در این باران سیل آسا غرق می‌شوند.

پیشنهاد مرکز پژوهش‌های مجلس برای مقابله گردشگری با کرونا

ورودی و خروجی) که یکی از موتورهای اشتغال و رشد در دوران تحریم و به صادرات نامرئی محسوب می‌شوند، در این وضعیت پیش آمده عملاً تعطیل شده و به عبارتی چرخ این صنعت اشتغال زانیز متوقف شده است و واحدها و فعالیت‌های فراوانی در زنجیره وابسته به آن (از جمله اقامت، حمل و نقل، غذا و خوراک، مجتمع‌های تفریحی و سرگرمی و سایر واسطه‌های بالادستی و پایین دستی) آسیب دیده و کارکنان آنها ممکن است کار خود را از دست بدهند.

هر چند که به علت فقدان نظام آماری منسجم در صنعت گردشگری کشور، نمی‌توان برآورد دقیقی از میزان اثرات و بروس کرونا بر صنعت گردشگری داشت، ولی بر اساس شواهد موجود و اظهارات دست‌اندر کاران امر، ایران اسلامی در سال ۱۳۹۸ میزبان حدود ۸ میلیون گردشگر خارجی بوده (غالباً از کشورهای همسایه) که موجب شده است کشور از نظر میزان رشد در جذب گردشگر خارجی در میان سه کشور اول جهان قرار بگیرد که در صورت استمرار وضع موجود، اثرات آن بر تمام زنجیره خدمات صنعت گردشگری به مراتب فزاینده خواهد بود.

اگر سناریوی مدیریت و مهار و بروس کرونا مؤثر باشد، به علت ماهیت بازگشت پذیری سریع گردشگری به شرایط عادی، احتمال دارد که سفرهای گردشگران ایرانی (به ویژه گردشگران داخلی) در تابستان ۱۳۹۹ دوباره رونق گرفته و حتی نسبت به سالیان اخیر حجم این سفرها بیشتر شود، چرا که صنعت گردشگری در ایران و حتی جهان، با یک تأخیر در تقاضا روبرو بوده است و این امر می‌تواند علاوه بر احیای کسب و کارهای این حوزه، تأثیر مستقیمی بر افزایش نرخ خدمات و حتی نرخ ارز داشته باشد که نیازمند مدیریت است، اگر چه با توجه به داده‌های اپیدمیولوژیستی تاحدود زیادی تحقق این سناریو دور از دسترس است اما نامحتمل نیست، لذا، در صورت تحقق این سناریو می‌توان موارد زیر جهت رونق دوباره کسب و کارهای وابسته به صنعت گردشگری پیشنهاد کرد:

۱- برنامه ریزی برای اعطای مرخصی سفر به صورت سه مرحله‌ای از ۱۵ تیرماه ۱۳۹۹ تا ۳۰ مردادماه ۱۳۹۹ به کلیه کارکنان شاغل در دستگاه‌های اجرایی (به صورتی که در سه بازه زمانی ۱۵ روزه در هر بازه حداقل یک سوم کارکنان شاغل در مرخصی سفر باشند).

۲- با توجه به صرفه جویی و کاهش مصرف بنزین در ایام تعطیلی ناشی از کرونا، دولت بسته‌های تشویقی برای افزایش تقاضای سفر عامه مردم (مانند اختصاص بنزین سفر) برای گسترش گردشگری داخلی بعد از کنترل و بروس کرونا ارائه کنند.

۳- دولت ۳۰ درصد تخفیف در حمل و نقل مسافران (هواپیما، قطار، اتوبوس‌های بین شهری) برای ۱۵ مقصد گردشگری کم بر خوردار کشور را پس از بحران به مسافران و گردشگران اهدا نماید و بر رشد نامتعارف قیمت خدمات گردشگری ناشی از افزایش تقاضای سفر و گردشگری نظارت کند.

۴- دولت دریافت مالیات بر ارزش افزوده کلیه دریافت کنندگان خدمات گردشگری در مناطق هدف گردشگری (اولویت مناطق کم بر خوردار) را به مدت یک سال بعد از بحران به حالت تعلیق

مرکز پژوهش‌های مجلس در گزارشی به تحلیل وضعیت صنعت گردشگری در دوران کرونا پرداخت و برای رونق دوباره کسب و کارهای وابسته به این صنعت پیشنهاداتی ارائه و پیش بینی کرد سفر در تابستان رونق گیرد.

در گزارشی که مرکز پژوهش‌های مجلس درباره وضعیت صنعت گردشگری در دوران کرونا تهیه کرده آمده است: بحران شیوع کرونا منجر به ایجاد محدودیت‌ها و هشدارهایی مبنی بر عدم مسافرت و تعطیلی تمامی زنجیره خدمات گردشگری اعم از اقامت، غذا و نوشیدنی، تفریحی و سرگرمی، حمل و نقل و خدمات مسافرتی در سراسر جهان شد.

در ایران همزمانی بحران شیوع کرونا با تعطیلات سال نو و عید نوروز به عنوان بازه اصلی سفرهای داخلی و خروجی موجب شده است تا تمامی فعالان صنعت گردشگری با یک مخاطره بی سابقه واقعی روبرو شوند، چرا که بر اساس تخمین‌های صورت گرفته از ۵ سال گذشته می‌توان گفت سالانه از ابتدای اسفندماه تا پایان فروردین ماه حدود یک میلیون مسافرت خارجی توسط گردشگران ایرانی صورت می‌گرفت و حدود ۸۵۰ هزار گردشگر خارجی طی این مدت به کشور وارد می‌شدند. همچنین در طی این مدت حدود ۲۰ میلیون نفر سفر داخلی با ۷۵ میلیون شب اقامت (بر اساس میانگین نوروز ۱۳۹۸) توسط گردشگران داخلی ثبت می‌شد که با توجه به شرایط کنونی این صنعت بار کود عمیق مواجه خواهد شد.

کسب و کارهای حوزه گردشگری (داخلی،

در آورد.

۵- عوارض خروج از کشور برای تمامی گردشگرانی که از ایرلاین‌های داخلی برای مسافرت (رفت و برگشت) به خارج از کشور استفاده نمایند تا یکسال پس از بحران نیم بها شود.

۶- هزینه صدور ویزا و روادید (عوارض ورودی) برای تمامی مسافران و گردشگران ورودی (به استثنای ویزای تجاری) از همه کشورها صفر شود.

۷- نرخ عوارض آزادراهی برای اتومبیل‌های سواری شخصی در وضعیت کنونی دو برابر و پس از عبور از بحران کرونا نیم بها شود.

۸- بهای ورودی کلیه موزه‌ها، آثار و بناهای تاریخی و فرهنگی متعلق به دستگاه‌های اجرایی کشور پس از بحران به مدت یکسال نیم بها شود. لیکن چنانچه به هر دلیل شیوع کرونا کنترل نشود (که بسیاری از پیش‌بینی‌ها از سوی مراجع مختلف به ویژه سازمان بهداشت جهانی و کارشناسان داخلی حکایت از تحقق این سناریو دارد) و صنعت گردشگری کشور با ادامه دار بودن قرنطینه و طرح فاصله‌گذاری اجتماعی تا سال ۱۴۰۰ روبرو باشد باید تدابیر و راهکارهایی را اجرا نمود که ضمن اینکه اشتغال موجود در این حوزه و کسب و کارهای وابسته به آن حفظ گردد، سفر و گردشگری مردم با امنیت و آرامش بهتری صورت پذیرد.

آنچه مشخص است اینکه دولت باید با تدوین راهبردهای مناسب از صنعت گردشگری محافظت نماید و مانع از رکود در صنعت گردشگری کشور گردد. صنعتی که طی یک دهه گذشته توانسته است جایگاه خود را در

سیاست‌گذاری و تصمیم‌سازی بهبود داده و موجبات نقش آفرینی بیشتر در مؤلفه‌های اقتصادی اعم از ایجاد اشتغال و درآمدهای ملی کشور گردد، در این باره به نظر می‌رسد که باید مهمترین هدف دولت سلامت آحاد جامعه و در گام بعد حمایت از شاغلان (مستقیم و غیرمستقیم) این صنعت باشد. در این باره دولت تاکنون اقداماتی به شرح ذیل در نظر گرفته است.

مهمترین اقدامات دولت در این مدت

الف) استمهال حق بیمه سهم کارفرما برای دوره سه ماهه منتهی به اردیبهشت ماه ۱۳۹۹ توسط سازمان تأمین اجتماعی؛

ب) استمهال هزینه‌های برق و گاز مصرفی برای دوره سه ماهه منتهی به اردیبهشت ماه ۱۳۹۹ توسط وزارت تخته‌های نیرو و نفت؛

ج) سررسید چک‌های برگشتی صاحبان کسب و کارها (اعم از حقیقی و حقوقی) که سررسید چک‌های صادره آنها در بازه زمانی ۱/۱۲/۱۳۹۹ لغایت ۳/۱/۱۳۹۹ بوده و برگشت خورده و منجر به صدور گواهینامه عدم پرداخت گردیده حداکثر تا سه ماه پس از تاریخ برگشت چک‌های مذکور مشمول محرومیت‌ها و ممنوعیت‌های ناظر بر چک‌های برگشتی نمی‌گردد؛

د) استمهال یا بخشودگی کامل اجاره‌بهای اماکن و فضاهای گردشگری واگذار شده به بخش خصوصی در طول دوره تعطیلی فوق یا افزایش دوره بهره‌برداری حسب شرایط چارچوب واگذاری پس از تأیید کارگروه‌های ربط در وزارتخانه میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی؛

ه) اعطای تسهیلات با نرخ ۱۲ درصد به واحدها و کسب و کارهای آسیب دیده از شیوع ویروس کرونا (کسب و کارهایی که اشتغال خود را حفظ کرده‌اند) پرداخت خواهد شد. این تسهیلات دو ساله خواهد بود و اقساط آن بعد از چند ماه استراحت از مهر آغاز خواهد شد؛

و) عدم اعمال محدودیت‌های تردد و مسافرت‌های بین شهری در انتهای اسفندماه ۱۳۹۸ و اعمال فاصله‌گذاری اجتماعی پس از گذشت چهل روز از ورود کرونا؛

ز) رفع محدودیت‌های تردد بین شهری از اول اردیبهشت

ش) اعلام مکرر وضعیت عادی از سوی مسئولان و تکذیب و اصلاح آن از سوی دیگر مقامات.

ارزیابی اقدامات دولت در حوزه گردشگری

اقدامات سلبی و ایجابی

آنچه در ابتدای توان بیان نمود این است که قطعاً اعمال محدودیت‌های تردد و مسافرت‌های بین شهری قبل از تعطیلات مناسب‌تر، کارآمدتر و اثربخش‌تر از پایان مرحله اول تعطیلات نوروزی (۸ فروردین ماه) بود و به نوعی عدم هماهنگی و مدیریت واحد و یکپارچه جهت اعلام وضعیت و تکلیف هر بخش باعث سردرگمی بسیاری از افراد، خانوارها و کسب و کارها گشته است. مضافاً رفع محدودیت‌های مزبور از اول اردیبهشت باعث افزایش ۸۱ درصدی تردها به استان مازندران (به عنوان

یک مقصد اصلی گردشگری داخلی) شده است که می‌تواند موجب ایجاد موج دوم شیوع در این استان گردد.

در ارتباط با تصمیمات حمایتی می‌توان گفت تصمیمات دولت در حمایت از بخش‌های مختلف به ویژه صنعت گردشگری بیشتر ناظر بر بخش آشکار این صنعت است تا بخش پنهان و غیر مستقیم. متوسط جهانی سهم اشتغال کشورها از بخش گردشگری حدود ۱۰ درصد است که با فرض حدود ۲۴ میلیون نفر شاغل در کشور، سهم بخش گردشگری حدود ۲ میلیون نفر است.

از این تعداد بیش از دو سوم آنها به صورت غیرمستقیم در صنعت گردشگری شاغل بوده و کسب درآمد می‌کنند (بخش پنهان) که در استخدام تأسیسات گردشگری نبوده و غالب آنها نیز به علت ماهیت فصلی بودن گردشگری، مشاغل فصلی هستند (بهار و تابستان فصلی اصلی سفر). به علاوه بیش از ۸۰ درصد کسب و کارهای گردشگری از جنس بنگاه‌های کوچک و خرد هستند که بخش عمده‌ای از این شاغلان بدون پوشش بیمه به واسطه شغل و دارای اشتغال فصلی و فاقد پوشش بیمه‌ای هستند.

حتی بسیاری از راهنمایان گردشگری که به طور مستقیم اشتغال آنها به گردشگری مربوط است در استخدام تأسیسات گردشگری نبوده و از پوشش بیمه‌ای خاصی برخوردار نیستند به طوری که حدود ۳ هزار نفر از این افراد هیچ گونه پوشش بیمه‌ای ندارند. لذا اعطای کمک و حمایت از تأسیسات گردشگری باعث می‌شود تا عملاً بخش زیادی از کسب و کارها و شاغلان مرتبط با صنعت گردشگری نتوانند از نتایج تصمیمات و اقدامات حمایتی دولت منتفع شوند.

در نتیجه می‌توان گفت که بسته‌های حمایتی دولت برای تمامی فعالان، شاغلان و دست‌اندرکاران صنعت گردشگری کارایی نداشته و صرفاً بخش بسیار محدودی از صنعت گردشگری را بهره‌مند خواهد کرد.

به عبارتی می‌توان گفت با اعمال این سیاست‌ها، صاحبان کسب و کارها (تأسیسات گردشگری) بیشتر از شاغلان کسب و کارها که عمدتاً از اقشار ضعیف و آسیب‌پذیر جامعه هستند، مورد حمایت قرار می‌گیرند که این امر در واقع انحراف اعطایی تسهیلات و حمایت‌ها تلقی می‌گردد بنابراین ضرورت دارد که نسبت به اصلاح تصمیمات و مداخلات پیش‌بینی شده، اقدام عاجل صورت گیرد.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

با توجه به سناریوهای مختلف ارائه شده

توسط مراکز علمی و پژوهشی در سطح جهان، در خصوص آینده صنعت گردشگری و کرونا، به نظر می‌رسد با ادامه روند موجود مبنی بر توصیه در خانه ماندن و طرح فاصله‌گذاری اجتماعی، حداقل تا یک سال آتی سفرهای بین‌المللی در حوزه گردشگری جهت جلوگیری از شیوع مجدد این بیماری، با تأخیر و ملاحظات خاصی همراه خواهد شد و کشورها به ویژه کشورهایی که غالب ورودی‌های آن از کشورهای همسایه (که دارای امکانات پیشگیری و کنترل کمتری نسبت به کشور ما هستند) این ملاحظات را جدی‌تر دنبال خواهند کرد.

در این شرایط بهترین سناریو برای حفظ و حمایت از مشاغل مرتبط با گردشگری، حمایت ویژه از توسعه گردشگری داخلی (با رعایت پروتکل‌های بهداشتی ستاد مبارزه با کرونا) خواهد بود چرا که حدود ۸۰ درصد از گردش مالی صنعت گردشگری کشور توسط گردشگران داخلی ایجاد می‌شود و تحریک هدمند تقاضای تفریحی ناشی از بحران کرونا را در این صنعت و کسب و کارهای وابسته به آن راه حداقل برساند.

از طرفی با توجه به سیاست‌های کنونی دولت در جهت رفع محدودیت‌های تردد بین شهری و استانی، سفر و گردشگری توسط عامه مردم در حال انجام است. به ویژه اینکه کشور در نیمه خرداد ماه ۱۳۹۹ با تعطیلات عید فطر و نیمه خرداد مواجه است و فصل تابستان به عنوان فصل اصلی گردشگری ایرانیان را در پیش رو دارد.

بنابراین از آنجا که کمتر از ۱۰ درصد اقامت مردم در اقامتگاه‌های رسمی (هتل‌ها، هتل آپارتمان‌ها، مهمانپذیرها، زائرسراها و مجتمع‌های گردشگری) است و بیش از ۶۰ درصد آنها در کمپ‌های موقت (مانند چادر) و اقامتگاه‌های غیررسمی اسکان می‌یابند، به نظر می‌رسد که بستن این تأسیسات گردشگری و مراکز رسمی نمی‌تواند کمک چندانی به کنترل این بیماری کند.

به علاوه، اقامت در سکونتگاه‌های غیررسمی با وضعیت بهداشتی نه چندان مناسب می‌تواند سبب شیوع و گسترش این بیماری شود. از طرف دیگر، بسیاری از مراکز و جاذبه‌های گردشگری مانند موزه‌ها و سایت‌های تاریخی و فرهنگی که امکان مدیریت بازدید در آنها فراهم است، می‌تواند با رعایت پروتکل‌های مورد تأیید وزارت بهداشت و رعایت نکات طرح فاصله‌گذاری اجتماعی مانند کاهش تراکم حضور مردم در زمان بازدید، اضافه کردن ساعات بازدید در طول روز، ضدعفونی کردن بازدیدکنندگان در ورودی و خروجی موزه‌ها و... مجدداً بازگشایی شود به نحوی که امکان سفر و گردشگری درون شهری و منطقه‌ای فراهم شود تا از حجم سفرهای غیرضرور خارج از شهر و منطقه و بار روانی ماندن در خانه کاسته شود و در نهایت کسب و کارهای مرتبط با این صنعت به حیات خود ادامه دهند لیکن برای این مهم آنچه ضرورت دارد توزیع آسان و ارزان اقلام بهداشتی و پیشگیری به ویژه ماسک، دستکش و مواد ضدعفونی به صورت گسترده جهت استفاده عامه مردم است.

موضوعی که با وجود تولید مناسب اقلام مربوط، به جهت ناکارآمدی سیستم توزیع، سبب نارضایتی عمومی و امکان عدم رعایت مراقبت‌های بهداشتی توسط آنها شده است. حال که امور کنترل و مدیریت شیوع بیماری به خود مردم واگذار شده، عمده اقدامات پیشگیرانه دولت به توصیه رعایت نکات بهداشتی توسط مردم تقلیل یافته و محدودیت‌های تردد درون شهری و بین شهری برداشته شده، لازم است ضمن مدیریت توزیع اقلام بهداشتی مورد نیاز، سفر و گردشگری مردم از سوی دولت به نحوی برنامه‌ریزی شود که ضمن ایجاد آسیب کمتر به کسب و کارهای صنعت گردشگری و مدیریت اوقات فراغت مردم، موجب تشدید وضعیت بیماری در کشور نشود. /مه‌ر

کرونا و گردشگری

آرش نورآقایی

اثراتش را تا سال‌های دورتر باقی خواهد گذاشت.

این ویروس که با تاجش، مردم را از تخت هتل‌ها به سمت تخت بیمارستان‌ها رانده، باعث شده شرکت‌های سرمایه‌گذاری که هدف تجاری شان هتل‌های زنجیره‌ای، خطوط هواپیمایی و کشتی‌های تفریحی بوده دچار وحشت شوند و از طرفی مشاغل کوچک و خانوادگی نیز بحران و ناامیدی را تجربه کنند. به هر حال، ورشکستگی در صنعتی که ۱۰ درصد GDP دنیا به آن وابسته است موضوعی نیست که بتوان آن را نادیده گرفت.

بعد دیگر قضیه این است که تاثیر این بیماری همه‌گیر رابطه گردشگری و محیط زیست را به عنوان دغدغه‌ای برای «توسعه پایدار گردشگری» هم دچار یک سردرگمی کرده. کاملاً مشخص است که عدم حضور گردشگران و اساساً مردم در برخی از مکان‌ها اعم از جنگلی، بیابانی، کوهستانی، رودخانه‌ای و دریایی، باعث حضور پررنگ و بدون استرس پرندگان، جانوران و آبزیان شده که صدا البته جای خوشحالی دارد. اما از طرفی عدم حضور گردشگران و در پی آن عدم چرخش مالی در بسیاری از پارک‌های طبیعی، تامین هزینه حفاظت و نگهداری از گیاهان، جانوران و به طور ویژه حیات وحش را دچار بحران کرده است.

همین اتفاق برای بسیاری از میراث جهانی، موزه‌ها و مراکز فرهنگی نیز رخ داده است. حفاظت از میراث فرهنگی کشورها، مستلزم تامین هزینه‌ای است که گردشگران در آن نقش داشتند. از سوی دیگر، بشر همچنان با امید زندگی می‌کند و بسیاری بر این باورند که این تهدید را شاید بتوان به فرصت تبدیل کرد، واقعیتی که باورش کمی سخت است ولی نوع انسان به غیر از باور به واقعیت، همیشه رویاهایی نیز در سر دارد.

به طور مثال، این روزها سخنان بسیاری در رابطه با طراحی سفرهای مجازی با استفاده از تکنولوژی شنیده می‌شود. یا امیدها چنان است که بعد از پایان فاجعه، گردشگران که چندسالی است مرز یک میلیارد نفر را پشت سر گذاشته‌اند، با ولع بیشتری به مقاصد دلخواهشان سفر کنند، البته اگر بتوانند هزینه سفرهایشان را بپردازند.

بنابراین با در نظر گرفتن تهدیدها و فرصت‌ها، همچنین نداشتن آگاهی کافی درباره اینکه در چه زمانی چه تغییری در رابطه با وضعیت فعلی رخ خواهد داد، اگر بخواهیم در محدوده کشور خودمان فکر کنیم، شاید بد نباشد برای گذر از بحران زیان‌بخش این بیماری و برای کمتر کردن اثرات ناشی از آن، در فکر رونق گردشگری داخلی در قدم اول باشیم.

هر چند این نسخه، نمی‌تواند مرهم کافی برای ضررهای ناشی از گردشگری در کشور باشد اما به عنوان از سرگیری فعالیت‌های پیشنهادی است که می‌تواند مورد بررسی قرار گیرد. در این رابطه دانستن این موضوع بد نیست که در نظر سنجی به دست آمده در برخی از کشورهایی که دچار بحران کرونا شده‌اند، مردم برای شروع به انجام سفرهای داخلی علاقه نشان داده‌اند.

موضوع دیگری که شاید طرح کردنش خالی از لطف نباشد، این است که شاید فعالان صنعت گردشگری در ایران بتوانند از این فرصت پیش آمده با استفاده از روش‌های به روز و خلاق به تولید محتوا برای بخش‌های مهم گردشگری بیندیشند، موضوعی که اصولاً صنعت گردشگری ما تا امروز به آن توجه چندانی نکرده است. بالاخره وقتی گردشگری دوباره رونق بگیرد، ما به رویکردهای نوین با محتوای دقیق و توجه بر انگیز نیاز داریم تا سهم خودمان را در بازارهای بین‌المللی به دست آوریم.

از طنزهای روزگار یکی اینکه دقیقاً در همان سالی که سازمان جهانی گردشگری UNWTO موضوع و تم خود را «گردشگری و مشاغل؛ آینده‌ای بهتر برای همه» انتخاب کرده، تمام مشاغل گردشگری تحت تاثیر یک «موجود ریز غیرزنده» قرار گرفته‌اند که بدون پرداخت هیچ هزینه‌ای از یک کشور به کشور دیگر سفر می‌کند و باعث شده آینده بهتر برای همه زندگان به یک سوال و نگرانی بزرگ تبدیل شود.

هر چند اولین مرتبه نیست که صنعت گردشگری به عنوان یک فعالیت انسان محور بر اثر شیوع یک بیماری، وقوع جنگ یا بلایای طبیعی دیگر همچون سیل، توفان یا زلزله دچار رکود شده، اما این داستان کمی متفاوت است. این دفعه اصلاً ساده نیست که تحلیل همه جانبه و درستی از ابعاد مختلف این ضایعه توسط کارشناسان ارائه شود و باید اذعان کرد که همه گفته‌ها و نوشته‌ها بر حدس‌ها و گمان‌هایی بنا شده که از قضا چندان استوار نیست. بنابراین، حداقل در زمانی که این متن نوشته می‌شود، دورنمای واضح و شفافی در رابطه با مسائل اقتصادی، سیاسی، اجتماعی، آموزشی، فرهنگی و... مردمان کشورهای مختلف وجود ندارد. تا جایی که می‌دانیم، محدودیت‌هایی که در تمام دنیا برای مشاغل مختلف صنعت گردشگری بر اثر ویروس کووید ۱۹ شکل گرفته، حدود ۵۰ میلیون شغل را در معرض خطر قرار خواهد داد و حتی بعد از اینکه ترس از شیوع بیماری کاهش یابد، زمانی که نمی‌دانیم چقدر طول می‌کشد - از چند ماه تا چند سال - لازم است که اوضاع به حالت عادی برگردد.

حتی بعد از اینکه گردشگری دوباره رونق بگیرد، منطقی به نظر می‌رسد که سرمایه‌گذاران در این بخش از خود سوال کنند؛ اگر دوباره چنین اتفاقی رخ دهد، چه باید کرد. در واقع باید گفت احتمالاً این «ترس از آینده»

در نشست تخصصی مشکلات مرزی خراسان رضوی تاکید شد:

ضرورت استقرار مدیریت واحد مرزی با هدف گشایی از مشکلات موجود در مسیر تجارت کشور

موجود و منابع در آمدی، به کمک توسعه و حل مشکلات آن بیایند. اوفقدان مدیریت واحد مرزی، انحصارگرایی در بعضی امتیازات این منطقه، عدم هماهنگی بخش های مختلف و مرتبط و... را عامل بروز مشکلات موجود بر شمرده و متذکر شد: تلاش پارلمان بخش خصوصی استان، اتاق مشترک ایران و افغانستان، کمیسیون حمل و نقل اتاق مشهد و انجمن صنفی شرکت های حمل و نقل بین المللی خراسان رضوی، بررسی تحلیلی و ریشه ای مشکلات، ارائه پیشنهادات اجرایی و پیگیری موثر برای حل آن ها خواهد بود اما قطعاً، بدون همگرایی و همراهی نهادهای متولی و نظارتی، گرهی گشوده نخواهد شد.

وجود تصمیم گیران متعدد و عدم همگرایی آن ها مشکل عمده این مرز

احمد زمانیان، رئیس کمیسیون حمل و نقل اتاق مشهد نیز متذکر شد: به باور ما، منطقه ویژه اقتصادی دوغانر و ظرفیتی ناب برای سرمایه گذاری به شمار می آید اما به دلیل ضعف زیرساختی، انحصارگرایی و عدم معرفی ظرفیت های آن، این فرصت مهم برای اشتغال و سرمایه گذاری در منطقه، مورد غفلت قرار گرفته است.

وی به صف های طولیل کامیون ها و ناوگان حمل و نقل صادراتی و ترانزیتی به عنوان یک مشکل قدیمی در این مرز اشاره و عنوان کرد: به دفعات اعلام شده که نزولات جوی و حتی مشکلات کوچک و خرد دیگر، به سادگی مدیریت عبور ماشین های ترانزیتی و تجاری از این مرز را با مشکل و معطلی

نشستی تخصصی به منظور بررسی مشکلات مرزی استان خراسان رضوی با کشورهای همجوار با حضور نمایندگان تشکلهای مرتبط در محل اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی برگزار شد.

گمرک دوغانر و گذرگاه ترانزیت و صادرات استان

محمود سیادت، نایب رئیس اتاق خراسان رضوی و رئیس اتاق مشترک ایران و افغانستان (شعبه مشهد) در این جلسه بیان کرد: دو کشور ایران و افغانستان به برکت پیوندهای فرهنگی و زبانی، زمینه های فراوانی برای تعامل و ارتباط در اختیار دارند و همین بسترها نیز باعث شده تا روابط اقتصادی دو کشور، در گذر ایام رو به توسعه بگذارد.

وی به اهمیت استراتژیک گمرک دوغانر و به عنوان گذرگاه ترانزیت و صادرات استان اشاره و تاکید کرد: مشکلات کهنه و ریشه داری در این منطقه وجود دارد که به رغم پیگیری های مستمر در سال های گذشته و طرح در مجامع مختلف، به قوت خود باقی هستند و فرصت های رشد تجارت کشورمان را در این بزرگراه سخت تحریم ها کاهش می دهند.

سیادت تاکید کرد: پیوندهای موجود و روابط فرهنگی و اقتصادی دو کشور اقتضا می کند تا از ظرفیت این مرز برای دو کشور بهره بگیریم. بخش عمده ترانزیت و صادرات استان از این مرز انجام می گیرد و پرداختن به آن برای ما حائز اهمیت است. رابطه ما با افغانستان، شامل یک مجموعه بزرگ از اقتضائات می شود.

وی متذکر شد: همه عناصر مرتبط با این بحث، واقف و معترف بر این مسئله هستند که مرز دوغانر و به لحاظ زیرساخت مناسب نبوده و اگر چه در مرزهای ماهی رود و میلک نیز مشکلات بعضاً مشابهی وجود دارد، اما در دوغانر و به توجیه به وجود عنوان «منطقه ویژه اقتصادی»، انتظار می رود که ظرفیت های

ترافیکی در منطقه ویژه، عدم نظارت کافی و... رانیز بیافزایید که به تشریح در گزارش مذکور آمده اند در بازار چه مرزی نیز با مشکلاتی مشابه به واسطه ضعف نظارت ها مواجه هستیم. نایب رئیس هیات مدیره انجمن شرکت های حمل و نقل بین المللی خراسان، تاکید کرد: مزگشایی از عمده ترین دلایل مزمن شدن چالش ها و مشکلات موجود در این منطقه نیازمند بررسی های عمیق و بازنگری در زیر ساخت های موجود و چه بسا باز تعریف در ساختار ها است. وی خاطر نشان کرد: پیشنهاداتی اصلاحی در این باب ارائه شد که از جمله آن ضرورت ایجاد یک پارکینگ با ویژگی های یک مجموعه بین المللی در این منطقه بود.

حل مشکلات تجارت و صادرات در مرزهای کشورمان با نسخه های اختصاصی

مجید محمدنژاد رئیس اتاق مشترک ایران و ترکمنستان نیز در این جلسه به تشریح شرایط موجود در مرزهای مشترک این دو کشور و وضعیت تجارت در شرایط شیوع کرونا پرداخت و توضیح داد: معتقدیم که تشکل های اقتصادی می توانند در احصاء، پیگیری و مطالبه گری برای حل مشکلات مرزی، نقش ارزشمندی را ایفا کنند.

وی ادامه داد: پذیریم که امروز بخش های مختلفی با مقوله فساد و مبارزه با آن دست به گریبان هستند. تا این پدیده مخرب ریشه کن نشود، هر اقدام و طرحی ناکارآمد خواهد بود و مشکلات موجود در مرزهای مان نیز از همین جنس است.

این عضو هیات نمایندگان اتاق مشهد خاطر نشان کرد: حل مشکلات تجارت و صادرات در مرزهای کشورمان، به نسخه های اختصاصی برای هر مرز (بنا به اقتضائات آن) نیاز دارد. در بحث ترکمنستان، مشکلات عمده تا بر تنیده شدن مسائل سیاسی با رویه های عادی گمرکی و اجرایی مرتبط است و در این باب باید رایزنی های دیپلماتیک انجام بگیرد تا هر بهانه سیاسی به بروز چالش برای فعالان اقتصادی و صادر کنندگان در مرزها منجر نشود و مسیر تجارت و حمل کالا به آسیای میانه، متوقف نگردد.

اما علی کبیر، دبیر اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی نیز در جمع بندی مباحث مطرحه بیان کرد: مشکلات این منطقه و مرز آن به دفعات در کمیسیون های تخصصی، شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی و نشست های کارشناسی اتاق مشهد مورد بحث و بررسی قرار گرفته و اراده ای بزرگ برای گره گشایی از این مشکلات نیاز است.

وی ادامه داد: مقرر است تاریخ است اتاق ایران در جلسه ای با معاون اول رئیس جمهور، مسائل عمومی مرزها را مورد بررسی قرار دهد. طبیعتاً گره گشایی از مشکلات مرزها، نیاز به بررسی تخصصی برای هر کدام از آن ها دارد و یکی مسائل موجود نیز بحث منطقه ویژه دوغانرود خواهد بود. تاکید مانیز بر ارائه یک دیدگاه کارشناسی از زاویه دید بخش خصوصی، به مقامات عالی اجرایی است.

های طولانی مواجه می کنند.

رئیس هیئت مدیره انجمن صنفی شرکت های حمل و نقل بین المللی خراسان رضوی، وجود تصمیم گیران متعدد در این مرز و عدم همگرایی آن ها را یک مشکل عمده برای این منطقه برشمرد و خاطر نشان کرد: در این راستا، این انجمن با مشارکت اتاق مشهد، پژوهشی را در راستای احصاء مهم ترین مشکلات این منطقه، به سرانجام رساند. در این رابطه دیدگاه گروهی از کارشناسان و صاحب نظران برای علت یابی و چاره جویی از این مشکلات اخذ و جمع بندی شد. در تلاش هستیم تا این پژوهش را با نگاهی تخصصی تر، ادامه دهیم.

فقدان یا عدم اجرای طرح جامع و برنامه ای مدون برای منطقه دوغانرود

محمود امتی، مسئول نظارت راهبردی کمیسیون های اتاق مشهد نیز در این جلسه به تشریح جزئیات این پژوهش و نتایج حاصله از آن پرداخت و متذکر شد: فقدان یا عدم اجرای طرح جامع و برنامه ای مدون برای این منطقه، نبود یک مدیریت واحد مرزی، مشکلات زیرساختی و مدیریتی در منطقه ویژه دوغانرود، عدم حضور، نظارت و استقرار سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای در منطقه برای انجام بعضی کنترل ها و... از جمله مشکلات احصائی هستند.

وی نقبی به بعضی از مشکلات موجود در منطقه ویژه دوغانرود زد و عنوان کرد: فقدان فضای رقابتی برای حضور گسترده تشکل ها، سرمایه گذاران و شرکت ها منجر به رشد رانت شده است. به موارد مذکور، شلوغی و گره

در کمیسیون کشاورزی و آب اتاق مشهد مطرح شد:

نگرانی فعالان اقتصادی از آثار احتمالی شیوع کرونا بر بخش کشاورزی

واحدی از اواخر خردادماه و یا اوایل تیرماه این دوره آموزشی را در خراسان برگزار می‌کنیم. رئیس کمیسیون کشاورزی و صنایع تبدیلی اتاق ایران یادآور شد: در خراسان رضوی برای تهیه نقشه راه محصولات پیشرو استان اقدام خواهیم کرد که البته این طرح، ملی بوده و شامل چند بخش است؛ تهیه شناسه اقتصاد محصولات، تهیه شناسه تجارت محصولات و تهیه نقشه راه جهش صادرات و فروش محصولات، اگر کان آن را تشکیل می‌دهند. خراسان رضوی با توجه به ویژگی‌های محصولاتش می‌تواند در اجرای این اقدامات پیشرو باشد؛ در این خصوص با وزارتخانه هماهنگی لازم را داریم و امیدواریم اجرای این طرح در بالا بردن تراز تجاری استان نیز اثرگذار واقع شود.

در ادامه تریبون در اختیار شهرام عیدی زاده، دبیر کمیسیون کشاورزی و آب اتاق مشهد قرار گرفت؛ او در توضیح دستور کارهای این جلسه گفت: ارائه برنامه‌های امسال کمیسیون، پیشنهادات بخش خصوصی به وزیر جهاد کشاورزی، راهکارها و نظرات تخصصی در زمینه کاهش اثرات بحران کرونا بر کسب و کارهای اقتصادی، تقاضای صادر کنندگان درباره نرخ پایه گمرک صادراتی زعفران و طرح‌های آبی نیمه تمام و یا آغاز نشده که پتانسیل سرمایه گذاری بخش خصوصی را دارد، دستور کارهای امروز این جلسه است.

وی افزود: در سال گذشته، چهار جلسه کمیسیون کشاورزی و یک جلسه مشترک با کمیسیون صنعت اتاق مشهد برگزار کردیم و امیدواریم امسال جلسات را به طور فعال ادامه دهیم.

عیدی زاده گفت: از مهم ترین اهداف کمیسیون در سال جاری، کاهش مصرف آب و افزایش بهره وری آب در بخش کشاورزی، انعکاس مسائل و مشکلات حوزه‌های مختلف کشاورزی به مسئولان دولتی و اتاق ایران، توسعه صادرات پایدار و مستمر بخش کشاورزی، تشکیل زنجیره‌های ارزش در زمینه محصولات کشاورزی، حمایت از استارت‌آپ‌ها، شتاب دهنده‌ها و فناوری‌های نوین در بخش کشاورزی و پیگیری و برنامه ریزی برای جذب و توسعه سرمایه گذاری در بخش کشاورزی، آب، صنایع تبدیلی و محیط زیست همچون توسعه گلخانه‌ها، مدیریت آب و بازار آب و... است.

وی بابیان اینکه پیرو اهداف کلی، رویکردهای مکملی نیز خواهیم داشت، افزود: گسترش تخصصی تر فعالیت اتاق در موضوعات کشاورزی، بکارگیری ظرفیت تشکلهای عضو و غیر عضو، توجه به موضوع محیط زیست و مسئولیت‌های اجتماعی متناسب با الگوها و استانداردهای بین‌المللی و... از جمله اهداف مکمل مابین شما می‌آید.

عیدی زاده به کار گروه‌های کمیسیون کشاورزی و آب اتاق مشهد نیز اشاره کرد و گفت: کمیته‌های تخصصی دام و طیور و شیلات، کار گروه گیاهان دارویی و زعفران، کار گروه زراعت و باغبانی، کار گروه آب، محیط زیست و اقتصاد سبز، کار گروه استارت‌آپ‌ها و ایده‌های کارآفرینی در بخش کشاورزی، کار گروه توسعه گلخانه‌ها، کار گروه تجارت و توسعه صادرات محصولات کشاورزی و کار گروه صنایع غذایی و تبدیلی، بابرگزاری جلسات در موضوعات خود به دستیابی به اهداف و برنامه‌های کمیسیون کمک می‌

«علی شریعتی مقدم»، رئیس کمیسیون کشاورزی و آب اتاق مشهد در ابتدای اولین جلسه کمیسیون کشاورزی و آب اتاق مشهد، نقیبه به برنامه‌ریزی وزارت جهاد کشاورزی برای توسعه این بخش زد و گفت: انتظار می‌رود با برنامه‌هایی که وزیر کشاورزی در مجلس ارائه داد و پیش از آن نیز در وزارتخانه تدوین شده بود، شاهد اتفاقات خوبی باشیم؛ وزارت جهاد کشاورزی با توجه به مباحث امنیت غذایی و ارتباط معیشتی ۲۵ درصد از شاغلان کشور با این حوزه، عرصه‌ای حائز اهمیت است. این بخش پرچمدار اقتصاد کشور در سال گذشته بوده و این امر نشان دهنده آن است که جهش تولید در بخش کشاورزی از قبل رقم خورده و وظیفه ماسنگین تر است.

وی افزود: در جلساتی که از سوی اتاق ایران با وزیر جهاد کشاورزی داشتیم، از اتاق خواسته شد تا پیشنهاداتش را برای توسعه بخش کشاورزی ارائه دهد. بنابراین در ابتدای سال با توجه به اهمیت این موضوع، باید هماهنگی جدی تری برای انتقال نظرات و دیدگاه‌های فعالان و صاحب نظران این بخش داشته باشیم.

شریعتی مقدم با تاکید بر اهمیت حرکت از کشاورزی تولید محور به سمت کشاورزی تجاری و تلاش اتاق بازرگانی در این زمینه، بیان کرد: برنامه بسیار مهمی را در پایان سال گذشته با بانک توسعه صادرات، بانک کشاورزی و وزارت جهاد کشاورزی و اتاق‌های بین‌المللی در خصوص نظام آموزش بازرگانی و کسب و کارهای کشاورزی آغاز کردیم و سازمان نظام مهندسی کشاورزی در همکاری برای این آموزش‌ها نقش مهمی دارد

کنند

شریعتی مقدم، رئیس کمیسیون کشاورزی نیز با اشاره به اهمیت موضوع سرمایه گذاری در بخش کشاورزی اظهار کرد: حلقه های مفقوده در این بخش بسیار بیشتر از سایر بخش ها است و با ریاست فرابورس در این زمینه جلسه ای خواهیم داشت تا از مزیت های بازار سرمایه استفاده کنیم. حوزه های پُرسش به خوبی از بازار سرمایه استفاده می کنند اما بخش کشاورزی بهره مندی کمتری دارد و امیدواریم در این حوزه شاهد تغییر و تحولات جدیدی باشیم و می توانیم برای این موضوع از نظرات دوستان فعال در بخش استفاده کنیم

***پیش از ۴۰ درصد اشتغال خراسان رضوی مربوط به بخش کشاورزی است**

سپس محمدرضا اورانی، رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان به ایراد سخن پرداخت. او گفت: در بخش کشاورزی و صنعت یک نرخ اشتغال داریم و یک نرخ فضای کسب و کار؛ وقتی می گوئیم کشاورزی ۲۵ درصد اشتغال را دارد، منظور کسانی است که اشتغال مستقیم در این بخش دارند اما وقتی از نرخ اشتغال در فضای کسب و کار کشاورزی صحبت می کنیم منظور اشتغال بخش خدمات وابسته به حوزه کشاورزی است و بسیاری از مشاغل حوزه خدمات در شهرستان ها، در صورت فعال بودن بخش کشاورزی، بقا دارند. وی افزود: نرخ متوسط اشتغال بخش کشاورزی در فضای کسب و کار کشور ۳۴ درصد و در استان بالای ۴۰ درصد است و اگر نقش کشاورزی در توسعه متوازن و پایداری جمعیت

روستایی در نظر بگیریم، بیشتر به اهمیت این بخش پی می بریم.

اورانی تصریح کرد: ۷۴ درصد صنعت استان در مشهد، ۲۰ درصد در چهار شهرستان و ۶ درصد در مابقی شهرستان ها مستقر هستند اما این موضوع درباره کشاورزی این گونه نیست و همه شهرستان ها در بخش کشاورزی فعالند.

وی با تاکید بر لزوم تسریع در صدور مجوز کسب و کار در بخش کشاورزی، عنوان کرد: اتاق باید در این عرصه حضور پُررنگی داشته باشد و تمامی مجوزات بخش کشاورزی را بررسی کند و پیشنهاد دهد که سقف صدور مجوز ها حداکثر ۱۵ روز باشد. در این زمینه ظرفیت قانونی هم وجود دارد. اورانی گفت: تفویض اختیارات موضوع دیگری است که اتاق می بایست پیگیری آن باشد. یکی از مشکلات ما پرونده هایی است که خارج از ظرفیت و اختیارات استان بوده و به مرکز ارجاع می شوند. کسی که به دنبال احداث یک هکتار گلخانه است، تقاضایش باید برای دو تا سه ماه به کار گروه ملی برود. در حالی که دلیلی وجود ندارد تا از باب رجوع برای تسهیلات ۱۰ میلیاردی دوماه معطل بماند. بنابراین اگر تفویض اختیارات در سطح استاندار و مدیر دستگاه اجرایی صورت بگیرد، این مشکل برطرف می شود و هر چه اختیار بیشتری به استان ها داده شود، روندها تسریع می یابد.

حل مشکل تامین نهاده های کشاورزی یکی دیگر از موضوعاتی بود که اورانی از کمیسیون کشاورزی اتاق خواست تا پیگیری کند؛ او گفت: در بخش کشاورزی تامین به موقع و به اندازه نهاده بسیار مهم است اما بعضا در این زمینه ضعف هایی وجود دارد.

وی تاکید کرد: اگر نهاده ها از مرز سرخس وارد شود، هزینه های دامدار کاهش می یابد و سوال اینجاست که چرا وارد کنندگان مرز امیرآباد بیشتر به مرز سرخس اولویت می دهند؟ شاید به این خاطر باشد که سختگیری های بیشتری در گمرکات استان ما انجام می گیرد.

اورانی افزود: برای دستیابی به جهش تولید می بایست موانع را از مقابل تولید کننده برداریم. تقاضای ما این است که از برنامه های توسعه و نقشه های راه عبور کنیم و از فعالان بخش کشاورزی بخواهیم تا چند مشکل مهم را در نظر بگیرند و بررسی کنند که کدام هارامی توان در درون استان و چه مواردی را می شود در تهران و از طریق کمیسیون های کشاورزی اتاق خراسان رضوی و ایران پیگیری نمود.

سپس بار دیگر عیدی زاده، دبیر کمیسیون کشاورزی و آب اتاق مشهد تریبون را در اختیار گرفت و گفت: مطالعاتی درباره آثار احتمالی کرونا بر بخش کشاورزی صورت گرفته و با ادامه روند موجود احتمالا دچار رکود و کاهش سرمایه گذاری در بخش کشاورزی خواهیم شد و اثرات کرونا بر این حوزه با تاخیر نمایان خواهد شد. در این باب نگرانی هایی از سوی فعالان اقتصادی مطرح می شود.

وی ادامه داد: موضوع نرخ پایه گمرک محصول زعفران نیز در سال گذشته طی جلسات متعددی در اتاق بازرگانی و بانک مرکزی مطرح شد و قرار بود امسال این بحث اصلاح گردد.

***چالش های ناشی از نرخ پایه گمرکی زعفران**

غلامر ضامیری، رئیس اتحادیه صادر کنندگان زعفران در ادامه این جلسه ابراز کرد: تعدیل و اصلاح نرخ پایه گمر کی زعفران در سال جاری موضوع مهمی است که باید به آن توجه لازم صورت بگیرد. در فاصله پنج ماه مانده به فصل برداشت زعفران، برای تولید محصولات با کیفیت ترو جلوگیری از نگرانی در فصل برداشت، دستگاه جداسازی کلاله باید در دسترس باشد و تقاضای همکاری در این زمینه را از سوی جهاد کشاورزی داریم.

وی ادامه داد: هم اکنون نرخ پایه گمر کی زعفران ۱۲۰۰ دلار اعلام شده و این در حالی است که آنچه صادر کنندگان انجام می دهند، بین ۵۰۰ تا ۷۵۰ دلار است و این رقم از سال ۹۷ همین عدد بوده است اما متأسفانه بانک مرکزی نرخ پایه گمر کی را مدنظر قرار می دهد و این رقم تقریباً ۵۰۰ دلار متفاوت است و با این تفاسیر صادر کننده باید سه میلیون و ۶۰۰ هزار تومان برای هر یک کیلو گرم زعفران زیان بدهد. ما پیگیری زیادی بر بر طرف کردن این مشکل کردیم اما تا امروز این مشکل رفع نشده است.

میری خاطر نشان کرد: صادر کننده ای که در گذشته ۴۰ میلیون صادرات داشته، هم اکنون صادراتش به ۲ میلیون و ۷۰۰ هزار دلار رسیده و شاهدیم که محصول به صورت قاچاق نیز از کشور خارج می شود. هم اکنون ۳۰ درصد زعفران ما به طور قاچاقی روانه بازارهای هدف می شود.

وی گفت: پیشنهاد این است که با توجه به نوسانات قیمت ارز و زعفران، خوداظهاری را در گمرک در نظر بگیریم و صادر کننده بر مبنای عددی که اظهار کرده پاسخگو باشد اما امروز اداره دارایی برای تعیین مالیات، نرخ گمر کی زعفران را مدنظر قرار می دهد.

شریعتی مقدم، رئیس کمیسیون کشاورزی اتاق مشهد نیز در این خصوص ابراز کرد: اگر در خوداظهاری نرخ کمتری اعلام نماییم، در دفاترمان نیز نرخ پایین ثبت می شود و در این صورت بانک تسهیلات ارائه نمی دهد و اگر نرخ بیشتری اظهار کنیم نیز باید مالیات بیشتری بپردازیم، بنابراین شرکت ها نرخ را دقیق می دانند و اگر دقیق اعلام کنند، مشکل حل می شود. البته با پیگیری اتاق ایران خوشبختانه نمایندگان مجلس و حتی شورای نگهبان، بحث معافیت مالیاتی بخش کشاورزی را مدنظر قرار داده اند و بانک مرکزی هم به سمت تعامل بیشتر حرکت کرده است.

* مشکل کمبود نهاده دامی در ابتدای سال ۹۹

فریدون کافی، دبیر انجمن کارخانجات خوراک دام و طیور استان و مسئول کمیته تخصصی دام

و طیور کمیسیون کشاورزی و آب اتاق مشهد نیز در این نشست با بیان اینکه در خراسان رضوی ۷۴ کارخانه خوراک دام در استان فعال است، گفت: ۸۰ درصد بذر مورد نیاز ما از خارج استان تامین می شود؛ در گذشته بذر از مرز سرخس به راحتی وارد می شد اما در سال های اخیر با سختگیری هایی که اعمال شده بیشتر وارد کنندگان از بندر امیرآباد واردات را انجام می دهند. تقاضای ما از رئیس کمیسیون کشاورزی اتاق ایران پیگیری حل این مشکل در مرز است.

شریعتی مقدم، رئیس کمیسیون کشاورزی اتاق ایران در واکنش به اظهارات کافی از او درخواست کرد تا در جلسه کمیته تخصصی دام و طیور که برای بررسی این موضوع، هفته آینده برگزار می شود، حضور یابد تا یک بسته پیشنهادی برای حل این مشکل در کار گروه مذکور تهیه گردد و موضوع در نهایت از سوی کمیسیون پیگیری شود.

کافی گفت: وضعیت نباید این طور باشد که در شروع سال ۹۹ با مشکل کمبود نهاده دامی مواجه باشیم. اگر ۱۸ هزار تن مواد اولیه ای که وارد استان می شود، برای انجام فرآوری به کارخانه ها اختصاص یابد، نتیجه مطلوبتری حاصل خواهد شد.

فرشید صراف، مدیر عامل اتحادیه گاوداران استان نیز از بروز مشکل در سامانه بازارگاه دامداران گفت و اظهار کرد: این مشکل باعث شده تا تولید کنندگان به شدت دچار چالش شوند.

وی افزود: بزرگترین فساد چند ساله اخیر کشور ناشی از ارز ۴۲۰۰ تومانی است؛ یارانه وارز ۴۲۰۰ تومانی سودی برای دامداران ندارند و صرفاً دلالت از آن منتفع می شوند. در این زمینه خواستار پیگیری از سوی اتاق ایران هستیم و معتقدیم اگر ارز نیمایی در این مباحث مدنظر قرار گیرد، وضعیت بهبود می یابد. حمیدرضا رضوی خبری، عضو کمیسیون کشاورزی اتاق مشهد نیز در همین رابطه گفت: با توجه به منابع مورد نیاز کشور و گرایش به سمت حوزه سلامت، بخش خصوصی باید کاملاً شفاف عمل کند و به جای سیاست پذیری، باید سیاستگذار باشد. به نظر می رسد که نرخ کنونی تسهیلات قابلیت پویایی برای بخش کشاورزی ایجاد نمی کند و تقاضای ما این است که نرخ ارزان قیمتی در دسترس تولید کنندگان قرار بگیرد.

مجید مهدوی دبیر نظام صنفی کشاورزی استان نیز به مشکل مجوز ها اشاره کرد و گفت: اگر کمیته ای برای رفع مشکل صدور مجوز ها تشکیل شود، اثرات خوبی خواهد داشت.

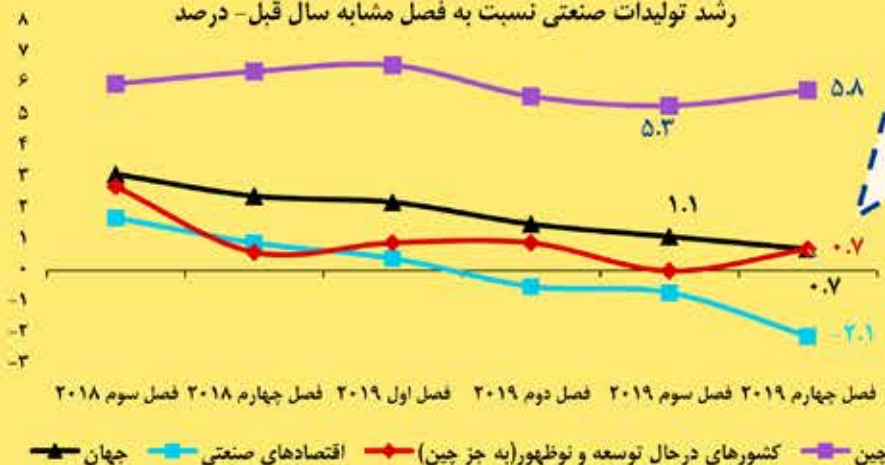
* ۵۸۰ میلیون دلار صادرات بخش کشاورزی از خراسان رضوی

امادر پایان این نشست، علی شریعتی مقدم، رئیس کمیسیون کشاورزی و آب اتاق مشهد به ارائه آماری از میزان صادرات محصولات بخش کشاورزی استان در سال گذشته پرداخت و ابراز کرد: مجموع صادرات محصولات کشاورزی استان در سال ۹۸، حدود ۳۷۰ هزار و ۱۸۶ تن به ارزش تقریبی ۵۸۰ میلیون دلار بوده که بخش اصلی ارزش آن بابت زعفران است. حجم صادرات این محصول در بسته های بیش از ۳۰ گرم زعفران، ۱۹۰ تن بود. بین ۱۰ تا ۳۰ گرم نیز ۵۱ تن صادرات انجام گرفت و در مورد بسته های زیر ۱۰ گرم نیز حجم صادرات ۹ تن برآورد می شود. در مجموع کاهش مقدار صادرات زعفران بسته بندی شده جای تامل و نگرانی دارد.

وی خاطر نشان کرد: ۴ تا ۳ برابر شدن هزینه حمل محصولات کشاورزی که بیشتر از مسیر هوایی انجام می گیرد، موضوع تأسف بار دیگری است که تقاضا داریم جهاد کشاورزی برای حل این موضوع با اتاق همراهی نماید؛ امروز استرالیاهزینه حمل محصولات صادراتی کشاورزی را رایگان کرده تا این بخش آسیب نبیند و دولت مانیز باید چاره ای برای این مشکل بیندیشد.

تولیدات صنعتی جهان در سال ۲۰۱۹

رشد تولیدات صنعتی نسبت به فصل مشابه سال قبل - درصد

- استمرار روند نزولی رشد تولیدات صنعتی جهان و اقتصادهای صنعتی در فصل چهارم ۲۰۱۹ نسبت به مدت مشابه قبل
- افزایش ملایم رشد تولید صنعتی چین در فصل چهارم ۲۰۱۹ پس از دو فصل متوالی روند کاهشی
- افزایش رشد تولیدات صنعتی در کشورهای در حال توسعه و نوظهور (به جز چین) طی فصل چهارم ۲۰۱۹

بیشترین و کمترین رشد تولیدات گروه‌های صنعتی در کشورهای در حال توسعه و نوظهور (به جز چین) نسبت به فصل مشابه

فصل سوم ۲۰۱۹ فصل چهارم ۲۰۱۹

فصل سوم ۲۰۱۹ فصل چهارم ۲۰۱۹

وسایل نقلیه موتوری، تریلر و نیمه تریلر -۴,۷ درصد -۶,۸ درصد

محصولات دارویی ۳,۸ درصد ۴,۷ درصد

سایر تولیدات صنعتی -۰,۸ درصد -۴,۴ درصد

مواد و محصولات شیمیایی ۰,۱ درصد ۴,۵ درصد

محصولات دخانی -۳,۳ درصد -۴,۱ درصد

پوشاک ۴,۶ درصد ۳,۷ درصد

کامپیوتر، محصولات الکترونیکی و نوری ۲,۸ درصد -۲,۷ درصد

نوشیدنی‌ها ۲,۷ درصد ۳,۲ درصد

ماشین آلات و تجهیزات لاستیک و تولیدات از پلاستیک -۳,۳ درصد -۲,۳ درصد -۴,۲ درصد -۲,۳ درصد

فلزات اساسی ۲,۹ درصد ۲,۸ درصد

تهیه کننده: همسارچی نژاد

اردیبهشت ماه ۱۳۹۹

منبع داده‌ها: UNIDO

اهمیت رایزنی جدی برای حل مشکل تجارت با ترکمنستان و آسیای میانه

استان توانست تمام نیاز بیمارستانی این خطه را تامین کند و این جز با همراهی و همدلی تمامی دستگاه های متولی، فعالان و تشکل های اقتصادی و... مسیر نمی شد.

این عضو هیات نمایندگان اتاق مشهد در ادامه به دستور کار این جلسه اشاره و عنوان کرد: در جلسه کار گروه توسعه صادرات استان مباحثی مطرح شد که یکی از آن ها به روز رسانی برنامه های صادرات استان در سال جاری بود؛ این موضوع از سوی سازمان صمت، اتاق بازرگانی و تشکل های مربوطه در دست پیگیری است. حوزه کشاورزی مابیشترین لطمه را در بحث کرونا شاهد بود و با توجه به اینکه بخش زیادی از صادرات استان از محصولات و فرآورده های کشاورزی است، در این زمینه دچار مشکل شدیم.

روشنک افزود: قبلاً ۲،۳ میلیارد دلار صادرات را برای سال جاری پیش بینی کرده بودیم و هم اکنون باید این موضوع را با توجه به شرایطی که ایجاد شده و البته میزان امکان صادرات به آسیای میانه باز تعریف کنیم. همچنین در حوزه واردات باید پیش بینی های لازم را داشته باشیم چرا که نمی دانیم سر نوشت ارز ۴۲۰۰ تومانی چه خواهد بود؟

وی بر اهمیت شفاف سازی در حوزه حمایت های ارزی تاکید کرد و خواستار پاسخگویی مسئولان وزارت صمت در این خصوص شد.

رئیس کمیسیون تجارت اتاق مشهد با بیان اینکه در حوزه صادرات تاکنون شاهد سنگ اندازی های بسیار بوده ایم، افزود: در خراسان رضوی، نهادهای متولی همراهی خوبی دارند اما بخشنامه ها و دستورالعمل هایی که از مرکز ابلاغ می شود، مخمل هستند. آنچه که بازرگانی نیاز دارد، نوع سیاستگذاری هایی است که موانع جدی را رقم می زند.

مرتضی قندچی، نایب رئیس اتحادیه کارگزاران گمرکی استان در ادامه این جلسه به ایراد سخن پرداخت. او به محدودیت های اعمال شده از سوی ترکمنستان در ورود کالاهای ایرانی اشاره کرد و گفت: ترکمنستان بعد از محدودیت جاده ای برای کامیون ها در سال گذشته، از ۱۲ فروردین ماه امسال محدودیت واگن ها را هم ایجاد و اعلام کرد تا ۱۵ ماه می این محدودیت ها به اتمام می رسد. اما از چند روز پیش مشخص شد که این ممنوعیت تردد تا تاریخ نامعلومی تمدید شده است. ترکمنستان شرایط بسیاری بدی از لحاظ تامین مواد غذایی خود دارد و امیدواریم ممنوعیت تردد با رایزنی های دولت لغو شود.

* پیگیری برای رفع مشکلات ترانزیت با ترکمنستان

در ادامه تریبون در اختیار غلام عباس ارباب خالص، سفیر ایران در ترکمنستان قرار گرفت. او گفت: همه وضعیت ترکمنستان و شرایط حاکم بر آن کشور را می دانیم؛ سخت بودن قانون ترکمنستان مبادلات تجاری را با مشکلات زیادی مواجه کرده است و اقدامات محدودسازی این کشور برای مقابله با کرونا از بهمن ماه و قبل از ایران آغاز شد.

وی افزود: به رغم اتکای جدی ترکمنستان به بحث واردات اما موضوع حفظ سلامت عموم برای مسئولان این کشور در اولویت قرار دارد و از این منظر، سیاست های سختگیرانه ای را در بحث مقابله با شیوع بیماری کرونا در کشور خود اتخاذ کرده اند. مرزهای هوایی، زمینی و دریایی ترکمنستان با کشورهای اطراف رابطه شدت کنترل می شود و در مواردی حتی این مرزها بسته شده اند. البته که سوابق تعاملات دو کشور به تشدید بعضی مسائل منجر شده است.

اولین جلسه کمیسیون تجارت اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی، به بررسی وضعیت بازرگانی خراسان رضوی، چالش های ناشی از کاهش صادرات، گلیا به وارد کنندگان استان در خصوص عدم تخصیص ارز دولتی، مشکلات ترانزیت با ترکمنستان و... اختصاص داشت.

«محمد حسین روشنک»، رئیس کمیسیون تجارت اتاق مشهد در ابتدای این جلسه با بیان اینکه طی دو ماه گذشته شرایط بسیار سختی را پشت سر گذاشتیم، گفت: در این مدت، ضعف بودن حوزه علم و دانشمندان در دنیا آشکار شد اما در جریان همین بحران، نکات دیگری همچون ظرفیت ایشار و فداکاری گروه هایی از جامعه نمایان گردید. کادر پزشکی و درمانی بیش از حد تصور در حراست از سلامت جامعه ایثار کردند. در طول این مدت فداکاری های مسئولان استان را نیز شاهد بودیم و کرونا ثابت کرد که متولیان جامعه در خط مقدم مبارزه با کرونا هستند. البته در خلال این بحران گروهی نیز متأسفانه از شرایط موجود سوء استفاده کردند و بر دردهای جامعه افزودند.

وی با اشاره به تعطیلی مراکز اقامتی و بخش های فعال در صنعت گردشگری به موازات با شیوع کرونا در کشورمان، اظهار کرد: فعالان این حوزه با خسارت های جدی مواجه شده و باید حمایت های کافی از آن ها به عمل آید. حوزه تجارت نیز در این مدت با چالش هایی جدی مواجه بود. از این میان، بنگاه های اقتصادی نیز تلاش کردند تا در راستای حفظ اشتغال موجود تلاش کنند. متأسفانه بعضی از این بنگاه ها به رغم در اختیار داشتن منابع مطلوب، دست به تعدیل نیرو زدند. روشنک افزود: طی ۱۰ روز آغاز شیوع این بیماری در خراسان رضوی، ستاد مقابله با کرونا

آنی کالاهایی که از قبل سفارش گرفته شده، تدابیر لازم اتخاذ شود.

این عضو هیات نمایندگان اتاق مشهد با تاکید بر اینکه مدل مذاکره با طرف تر کمسنستانی را باید عوض کنیم، افزود: این رویه که در قالب تعاملات دیپلماتیک ارتباطی ایجاد شود و مقرر گردد که تونلی ایجاد شود و بعد هم منتظر افتتاح آن باشیم، می تواند مشکلاتی را رقم بزند. به نظر می رسد باید تلاش شود تا حداقل واگن ها به این کشور وارد شوند.

موسی صفایی، رئیس بازرگانی راه آهن خراسان نیز در این خصوص اظهار کرد: قبل از شیوع کرونا واگن های ما با رعایت نکات لازم به تر کمسنستان وارد می شد و در حال حاضر نیز آمادگی لازم برای هر گونه اقدام جهت اجرای پروتکل های مورد توافق طرفین را داریم. ما تونل ضد عفونی داشتیم و اگر مذاکرات به سمتی برود که این تونل را توسعه دهیم و یا جانمایی آن را عوض کنیم، حاضریم در این زمینه هر چه سریع تر اقدامات لازم را به انجام برسانیم و حتی می توان ظرف ۳ تا ۴ روز در مکان نزدیک به مرز، این تونل را ایجاد کرد.

امید جهانخواه، ناظر گمرکات خراسان رضوی یکی دیگر از حاضران در این نشست بود که درباره ایجاد تونل در دو طرف مرز گفت: باید درباره این طرح هر چه سری عتر موارد لازم به گمرک ابلاغ شود تا در این زمینه اقدام کنیم.

قندچی، نایب رئیس اتحادیه کارگزاران گمرکی استان بار دیگر ابراز کرد: سوال اینجاست که چطور کالاها را در باو دیگر کشورها وارد تر کمسنستان می شود اما برای ورود از ایران مشکل وجود دارد؟ تقاضای ما این است تجار ایرانی در عشق آباد امکان ملاقات با سفیر را داشته باشند و بتوانند مشکلات و مسائل مدنظر خود را مطرح کنند.

روشنک، رئیس کمیسیون تجارت اتاق مشهد نیز در این خصوص گفت: اگر ما اردیبهشت ماه را در صادرات از دست بدهیم و باز گشایی مرز از سوی تر کمسنستان یک ماه دیگر طول بکشد، چالش ها دوچندان خواهد شد. البته که معتقدیم طرف تر کمسنستانی مجبور خواهد بود تا یک ماه دیگر مرز را باز کند.

وی با تاکید بر ضرورت پرهیز از سیاسی نمودن امور، بیان کرد: به نظر می رسد اگر کار کارشناسی و بهداشتی لازم صورت بگیرد، می توان این مشکل را حل کرد. نگاه ما به این حوزه باید تخصصی باشد.

* تر کمسنستان در حال جایگزین کردن مسیر تجارت خود است

محمد علی امیر فخریان، رئیس اداره بازرگانی خارجی سازمان صنعت، معدن و تجارت خراسان رضوی نیز اظهار کرد: تر کمسنستان سیاستی را اتخاذ کرده تا مسیر تجارت جایگزین را در نظر بگیرد؛ هم اکنون طبق شنیده های ما کالاهای تر کیه از مسیر کشتی و از طریق باکو وارد این کشور می شود. بررسی ها حکایت از آن دارد که تر کمسنستان تجارت خود با ما را کاهش داده و اگر این صحت داشته باشد باید هر چه سریع تر چاره ای بیاندیشیم. مادر عضویت با اتحادیه اقتصادی اوراسیا هستیم و باید مسیرهای صادراتی را مشخص کنیم. اگر برای بهانه تر کمسنستان راهکاری وجود ندارد، باید به دنبال مسیر جایگزین باشیم. اگر قرار است که تر کمسنستان مسیر ترانزیتی ما را دچار مشکل کند باید برنامه ریزی کنیم تا برای صادراتمان دچار مشکل نشویم.

ارباب خالص بار دیگر پشت تریبون قرار گرفت و اظهار کرد: اگر هر چه سریع تر سوله ها ساخته شود، احتمال دارد ظرف ۲۰ روز و حتی کمتر از آن، مشکل برطرف شود. ما باید تمام تلاش خود را انجام دهیم

ارباب خالص تصریح کرد: با پیگیری هایی که انجام دادیم و طی تماس وزیر راه کشورمان با وزیر تر کمسنستان و همچنین پیگیری های سفارت ایران در این کشور، تماسی تلفنی بین روسای جمهور دو کشور در دهم اردیبهشت ماه انجام گرفت و در نتیجه قرار شد در سطح وزرا مکاتباتی صورت بگیرد.

وی توضیح داد: در ملاقاتی که با مقامات تر کمسنستان داشتیم، از اقدامات راه آهن در مرز اینچه برون در زمینه احداث تونل های سمپاشی صحبت کردیم و از آنها خواستیم با انجام اقدام مشابه امکان صادرات را فراهم کنند؛ تر کمسنستانی ها طرح را به سازمان بهداشت جهانی منتقل و بحث گندزدایی مسیر را مطرح نمودند و در نهایت طرح ایجاد سوله هایی در مرز با اتاق های کنترل (در مجموع به طول ۲۰ متر) برای گندزدایی کامیون ها تایید و قرار شد ۹ مرز تر کمسنستان با این شرایط باز شود که مرزهای اینچه برون، سرخس و لطف آباد هم جزو آنهاست. در این خصوص وزرای دو کشور نیز با یکدیگر صحبت کردند و مقرر گردید تا وزارت راه با استانداران گلستان و خراسان رضوی برای ساخت سوله های گندزدایی و سمپاشی هماهنگی لازم را انجام دهد.

* نگرانی فعالان اقتصادی برای از دست رفتن

بازارهای هدف

مجید محمدنژاد، رئیس اتاق مشترک ایران و تر کمسنستان نیز ابراز کرد: امروز مشتریان بازارهای هدف منتظر تحویل گرفتن کالاهای سفارشی خود هستند که قبل از شیوع کرونا درخواست آن ها را به تولید کنندگان م داده بودند و اگر آن ها بیش از این تعلل مشاهده کنند، ممکن است کالای مورد نیاز خود را از جایی دیگر تامین کنند. امروز تقریباً همه کشورها راهکار لازم را برای صادرات خود یافته اند و تقاضا داریم برای صدور

و با توجه به فرصت ایجاد شده، مشکل را حل کنیم.

وی با بیان اینکه پروتکل برای ایجاد تونل ضد عفونی از قبل وجود داشته، افزود: رویکرد تر کمستان با کشور ما همیشه مبتنی بر همکاری بوده است؛ آن ها همواره در حوزه ترانزیت و انرژی به دنبال همکاری با ما هستند. تلاش این کشور، دسترسی به خلیج فارس از طریق ایران است و امیدواریم با رویکرد تر کمستان در آینده اصلاحات خوبی در حوزه ترانزیت با این کشور و آسیای میانه شاهد باشیم. روشنک نیز ابراز کرد: اگر پروتکل های ارتباطی دو کشور مربوط به سال ۲۰۰۷ است، چرا پیش از این اقدامات لازم از سوی کشورمان صورت نگرفته و ما امروز باید برای یکماه معطل اقدام مسئولان بمانیم؟ حقیقت اینجاست که عرصه تجارت در کشور ما متولی مشخصی ندارد و گر نه این طور محدود نمی شدیم. در واقع پیش از آنکه تر کمستان شرایط قرنطینه را به ما یادآور شود، خودمان باید دست به کار می شدیم و به آنها اعلام می کردیم که ظرفیت ها را تامین نموده ایم.

*لزوم راینی برای افزایش سهم استان از صادرات تخم مرغ

علی غفوری مقدم، معاون امور بازرگانی و تجارت سازمان صنعت، معدن و تجارت خراسان رضوی نیز در این خصوص، به برنامه های توسعه تجارت با تر کمستان اشاره و ابراز کرد: مسئله تجارت با تر کمستان در کمیته پایش تجارت همواره مدنظر قرار می گیرد. مشکلات مادر حوزه تجارت با این کشور صرفاً در بحث قرنطینه نیست و ظرف سه ماه آینده باید در راستای رفع موانع موجود و توسعه تعاملات با این کشور تلاش کنیم. اما همین که تماس های مسئولان دو کشور در بالاترین سطح در این روزها اتفاق افتاده نشان می دهد اراده لازم برای حل مشکلات موجود، شکل گرفته است.

وی درباره سهم استان از واردات و صادرات کشور نیز گفت: در دستور العملی که برای محدودیت صادرات تخم مرغ از استان اعلام شده بود، سهم خراسان رضوی ۱۵ هزار تن اعلام گردید، در حالی که این خطه با توجه به مزاد تولید ۵۰ هزار تنی، فرصت های بیشتری برای صادرات این محصول دارد و باید پیگیری افزایش سهم استان باشیم. در حوزه واردات نیز در بحث برنج پاکستانی بیشترین مصرف را در میان سایر استان ها داریم، در حالیکه در تقسیم بندی سهمیه تجارت مابرای واردات این محصول، سهم کمتری در مقایسه با بعضی استان ها نصیب ما شده است. این موضوع در رابطه با شکر خام نیز مصداق پیدا می کند. همچنین در هر حوزه ای که ارزش دولتی اختصاص می یابد باید تقاضای اختصاص سهم استان از واردات با ارز دولتی راینز مطرح و پیگیری کنیم.

امیر فخریان، رئیس اداره بازرگانی خارجی سازمان صمت استان نیز با اشاره به تشکیل کمیته رویدادها در سازمان صمت و دخیل کردن تمامی دستگاه ها در این کمیته، اظهار کرد: ادعای ما این است که در این زمینه یکی از کارهای نوآورانه را در کشور داشته ایم تا با دخیل شدن دستگاه ها و شکل های بخش خصوصی، بهبود عملکرد در حوزه تجارت را شاهد باشیم.

روشنک در این باره گفت: ما موضوع واردات کالا را به زودی پیگیری خواهیم کرد. یک نفر باید پاسخگوی این موضوع باشد چرا به رغم آنکه نرخ رسمی سویا ۲۴۰۰ تومان است، این محصول در حال حاضر به قیمت حدود ۴۹۰۰ تومان در بازار خرید و فروش می شود؟

رئیس کمیسیون تجارت اتاق مشهد اضافه کرد: آیا کسی هست که مدعی شود ذرت و جو و سویا با ارز آزاد وارد شده است؟ این نهاده ها با ارز دولتی وارد شده اما به التفاوت این ارز به جیب چه کسانی می رود؟ رسانه ها باید این مطالبه را داشته باشند که این مابه التفاوت در اختیار کیست؟ حرف ما این است که چرا در این شرایط کشور و دامدار ما باید کود و علوفه آزاد خریداری کند؟

ادامه از صفحه ۱۵

اشتغال بر باد رفته در کرونا

مسلم است که پیگیری نرخ رشد اقتصادی متناظر با اهداف «جهش تولید» نیازمند آن است که نسبت های مذکور افزایش بسیار بالاتری را تجربه کنند.

راهکارهای سیاستی

با توجه به اینکه تولید و سرمایه گذاری صنعتی دو گلوگاه مهم آسیب پذیر در نتیجه بحران کووید-۱۹ است، پیشنهاد می شود دولت به موازات ارائه تسهیلات مستقیم که از طریق رشد پایه پولی بوده و افزایش نرخ تورم و کاهش تقاضای داخلی را به دنبال خواهد داشت، از ابزارهای زیر جهت تقویت تولید و ارتقای جریان پول و سرمایه گذاری بهره گیرد:

نخست: ایجاد «صندوق سرمایه گذاری صنعتی» از محل عرضه بخشی از سهام شرکت های وابسته به بخش دولتی و عمومی و تخصیص منابع مربوطه برای توسعه سرمایه گذاری در حلقه های مفقوده زنجیره تولید صنایع خودرو، فولاد، لاستیک و پلاستیک، ماشین سازی، تجهیزات الکترونیک، کاغذ، مواد و محصولات شیمیایی، صنایع غذایی و آشامیدنی دارای بیشترین آسیب از ناحیه تامین کالاهای واسطه ای وارداتی.

دوم: الزام صندوق نوآوری و شکوفایی به در اولویت قرار دادن اعطای تسهیلات به شرکت های دانش بنیان فعال در حوزه دارو و خالق فناوری های مربوط به شناسایی، کنترل و درمان بیماری کرونا با توجه به مزیت های صادراتی موجود و همچنین، تسهیل فرآیندهای مربوطه توسط این صندوق.

سوم: ارتقای درون زایی اقتصاد با اهتمام در اجرای نهضت ساخت داخل از یکسو و متنوع سازی تولید در راستای کاهش واردات با تکمیل و توسعه زنجیره تولید محصولات صنعتی و معدنی.

چهارم: با توجه به کاهش درآمدهای دولت و نتیجتاً کاهش بودجه عمرانی، به منظور تحریک تقاضای پیشروی محصولات صنعتی از این ناحیه، انجام این موارد پیشنهاد می شود:

اولاً واگذاری طرح های عمرانی قابل واگذاری به بخش خصوصی و ثانیاً، تعریف طرح های جدید عمرانی از طریق عرضه سهام پروژه هادر بورس و با بهره گیری از ظرفیت صندوق های پروژه موجود در بورس.

پنجم: افزایش تقاضای مصرفی خانوار با اجرای سیاست های تامین مالی طرف تقاضا به ویژه در خصوص کالاهای تولیدی با وابستگی محدود وارداتی (نظیر مبلمان، پوشاک) با توجه به کاهش فروش در اسفندماه (پرفروش ترین ماه سال برای اقلام).

ششم: توسعه حداکثری خدمات مرتبط با فروش اینترنتی در شرایط کنونی و زمینه سازی توسعه دائمی این خدمات در راستای تقویت بخش تقاضای داخل. ادنیای اقتصاد

تجارت کالایی (بدون نفت خام) ایران در فروردین ماه ۱۳۹۹

تجارت ایران به لحاظ ارزشی (میلیون دلار) تجارت ایران به لحاظ وزنی (هزار تن) متوسط قیمت کالاهای تجاری (دلار بر تن)

مبایع عمده وارداتی

(میلیون دلار - سهم از ارزش کل واردات - تغییر نسبت به فروردین ۱۳۹۸)

هلند	هند	ترکیه	امارات	چین
۱۰۸	۱۶۴	۲۴۶	۳۹۴	۳۹۹
%۵,۶	%۸,۵	%۱۲,۸	%۲۰,۴	%۲۰,۶
%-۱۶,۳	%-۴۹,۲	%-۲۷,۲	%۱۳,۹	%-۸,۱

مقاصد عمده صادراتی

(میلیون دلار - سهم از ارزش کل صادرات - تغییر نسبت به فروردین ۱۳۹۸)

ترکیه	افغانستان	عراق	امارات	چین
۷۲	۱۲۵	۲۵۹	۳۵۵	۵۲۳
%۴,۴	%۷,۶	%۱۵,۷	%۲۱,۵	%۳۱,۷
%-۴۸,۶	%-۴۵,۹	%۳,۶	%-۸,۷	%-۲۶,۴

تهیه شده توسط فروغ کریمی امیرکیاسر

اردیبهشت ۱۳۹۹

منبع آمارها: گمرک ج.ا.

مدیرعامل گروه شرکت های پدیده شاندیز مطرح کرد:

عرضه ۵۲۱ میلیون و ۵۴۴ هزار سهم پدیده با نماد گشان در فرابورس از ۲۰ اردیبهشت ماه

مدیرعامل گروه شرکت های پدیده شاندیز گفت: ۵۲۱ میلیون و ۵۴۴ هزار سهم این مجموعه با نماد گشان از ۲۰ اردیبهشت ماه در فرابورس عرضه خواهد شد.

نیماملائی مدیرعامل مجموعه پدیده شاندیز در نخستین نشست خبری به منظور ارائه گزارش از آخرین فعالیت های این مجموعه پس از برگزاری مجمع عمومی شرکت پدیده و انتخاب اعضای هیأت مدیره جدید توسط سهامداران در جمع خبرنگاران گفت: نماد پدیده با عنوان گشان از روز شنبه ۲۰ اردیبهشت ماه در بازار نارجی فرابورس عرضه خواهد شد.

مدیرعامل گروه شرکت های پدیده شاندیز تصریح کرد: چون عرضه سهام پدیده به صورت بازگشایی در فرابورس انجام می شود نمی توان قیمت اولیه و مبنایی برای آن قرار داد بلکه قیمت این سهام از طریق عرضه و تقاضا در روز شنبه مشخص خواهد شد به این صورت که خریداران و فروشندگان ابتدا قیمت مدنظر خود را سفارش می دهند و سپس در یک قیمت تعادلی که سامانه بازار سرمایه مشخص خواهد کرد نماد گشان بازگشایی و معاملات انجام خواهد شد. اما از روزهای بعد قیمت در سطح خاصی نوسان خواهد داشت و نمی تواند از کف و سقف خاصی عبور کند.

وی افزود: از مهر ماه ۹۸ که سرپرستی مجموعه پدیده توسط ستاد تدبیر به آقای کریمی قدوسی واگذار شد تلاش در جهت ورود این مجموعه به بازار سرمایه افزایش پیدا کرد و با برگزاری دو دور مجمع عمومی سهامداران در نهایت در اسفند ماه اعضای هیأت مدیره که متشکل از ۴ عضو حقیقی و یک عضو حقوقی هستند انتخاب شدند و با تشکیل اولین جلسه اعضای هیأت مدیره در ۹ فروردین ماه سال جاری مدیرعامل مجموعه انتخاب شد.

ملایی ادامه داد: اولین تکلیفی که بر ما اعلام شد رفع موانع موجود برای ورود پدیده به بازار سرمایه بود. از این رو جلسات فشرده تشکیل و مدارک لازم مجموعه برای بازار سرمایه ارایه شد و نهایتاً ۱۷ فروردین نماد شرکت پدیده در فرابورس به عنوان ۲۴۵ شرکت برای ورود به بازار سرمایه اخذ و گشان به عنوان نماد برای پدیده شاندیز در فرابورس تعیین شد.

وی با اشاره به اینکه نحوه عرضه و تقاضا قیمت سهام پدیده را در فرابورس مشخص خواهد کرد، افزود: در مورد قیمت سهام پدیده در فرابورس هیچ گونه اظهار نظری به عنوان مدیرعامل مجموعه نمی توانم انجام دهم اما به عنوان کارشناس بازار سرمایه تحلیل مثبتی برای آینده این سهام متصور هستم و از سهامداران نیز تقاضا دارم که تنها از طریق سایت رسمی شرکت پدیده اخبار مربوط به این مجموعه را پیگیری کنند و به برخی فضا سازی ها در فضای مجازی توسط برخی افراد فرصت طلب توجه نکنند.

ملایی با بیان اینکه در این مرحله فقط سهام انبیه پدیده در فرابورس عرضه خواهد شد و برای سهام توسعه نیاز به تشکیل مجمع و موافقت سهامداران است، ادامه داد: طبق قواعد بازار سرمایه مجموعه پدیده موظف به شفاف سازی و ارائه اطلاعات دقیق است از این رو در سامانه کدال همه اطلاعات و صورت جلسات این مجموعه قرار داده شده و تمام الزامات مطابق قانون تجارت رعایت شده است. از طرفی پدیده خود را ملزم به شفافیت و پرهیز از هر گونه اغوا می داند تا سهامداران بر اساس اطلاعات شفاف تصمیم گیری کنند و به عنوان دی نفعان واقعی شرکت به حقوق خود دست پیدا کنند.

وی با اشاره به اینکه پس از طی چند مرحله سهام پدیده از فرابورس در بورس عرضه خواهد شد که فرایندی زمان بر است، افزود: پدیده شاندیز باید به قطب گردشگری کشور و منطقه تبدیل شود و از سهامداران شرکت پدیده بابت صبوری در چند سال گذشته و از رسانه ها نیز که درگیر فضا سازی

برخی جریان ها نشدند تشکر می کنم. ملایی تصریح کرد: سهامدارانی که تاکنون در سامانه سجام ثبت نام نکرده اند باید هر چه سریعتر در این سامانه ثبت نام و برای احراز هویت به یکی از مراکز در سطح کشور مراجعه و با دریافت کد بورسی نسبت به فعالیت در بازار سرمایه اقدام کنند.

وی افزود: سهام هدیه ای که در سه مرحله از طریق ارزش افزوده قرار بود به سهامداران ارائه شود در سبد سهام آنها قرار گرفته است.

ملایی با اشاره به اینکه مجمع بعدی سهامداران در مورد سود انباشته شرکت تصمیم گیری خواهد کرد، افزود: سهامداران عمده مجموعه پدیده از چند نهاد مالی توانمند تقاضا کرده اند بازار گردان سهام پدیده در فرابورس را به عهده بگیرند تا نقد شوندگی سهام مجموعه تسهیل شود.

وی اظهار کرد: مجموعه پدیده شاندیز دارای ۵۲۱ میلیون و ۵۴۴ هزار سهم است و مجموعه های بانک صادرات و ملل نیز بر اساس طلب کاری که از مجموعه پدیده داشتند سهام انبیه و توسعه با قیمت کارشناسی در سال ۹۸ به ترتیب با ۶۲۰ و ۱۲۸۰۰ تومان تها تر شد و در حال حاضر مجموعه بدهی خاصی ندارد.

ملایی افزود: به منظور تکمیل پروژه های پدیده نیز از ابزارها و روش های مختلف تامین مالی از جمله سرمایه گذاری داخلی و خارجی، استقراض و مذاکره با شرکت های مالی استفاده خواهیم کرد.

منطقه آزاد سرخس و دوغارون زمینه ساز توسعه هر چه بیشتر صادرات استان

منطقه ویژه اقتصادی سرخس به منطقه آزاد سال های زیادی جزو درخواست های مردم استان بوده است که بالاخره محقق شد.

علی رسولیان افزود: در سفرهای سال گذشته مقامات عالی کشور به خراسان رضوی، منطقه آزاد سرخس و دوغارون جزو مطالبات جدی استاندار بود و در این راستا مکاتبات و مراجعات حضوری متعدد با مرکز، نهایتاً باعث شد که دولت در این خصوص مصوبه صادر کند. البته در این زمینه تولید استان قدس رضوی و نمایندگان استان بویژه نمایندگان شهرستان های مربوطه در مجلس شورای اسلامی تلاش های زیادی را انجام دادند.

وی در همین خصوص ادامه داد: بعد از تصویب طرح منطقه آزاد سرخس و دوغارون در هیأت دولت، اعضای کمیسیون اقتصادی مجلس در سفری به شهرستان سرخس از منطقه بازدید انجام دادند و وضعیت این منطقه مورد ارزیابی قرار گرفت.

معاون هماهنگی امور اقتصادی استانداری خراسان رضوی با تأکید بر اینکه برای استان خراسان رضوی یک منطقه آزاد تجاری صنعتی سرخس-دوغارون به تصویب رسیده است که بعد از تأیید شورای نگهبان عملیاتی خواهد شد، تصریح کرد: با تبدیل دو مناطق ویژه به منطقه آزاد، استان از تسهیلات منطقه آزاد بهره مند خواهد شد و این موضوع در سرمایه گذاری و توسعه اقتصادی استان نقش موثری خواهد داشت.

رسولیان متذکر شد: دوغارون و سرخس می توانند در قالب منطقه آزاد با ایجاد یک زنجیره، تولید و صادرات را تقویت کنند و استان به مرکز صادرات تبدیل خواهد شد.

در انتظار سال جهش تولید انتظاری می رود، این لایحه که بارای بالایی نمایندگان مجلس به تصویب رسیده است، زمینه توسعه هر چه بیشتر صادرات را میسر سازد.

لایحه تبدیل منطقه ویژه اقتصادی سرخس و دوغارون به منطقه آزاد در مجلس شورای اسلامی به تصویب رسید تا این خواسته چندین ساله مردم و مطالبه جدی مدیریت استان نیز محقق شود.

به گزارش توس اکو و به نقل از اداره کل روابط عمومی استانداری خراسان رضوی، بر اساس نظر کارشناسان یکی از ابزارهای لازم برای توسعه صادرات و ایجاد اشتغال در کشور کاهش موانع قانونی است که این امر از طریق تأسیس مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی میسر است.

در همین راستا و به منظور رفع موانع رشد و توسعه و ایجاد رونق اقتصادی، لایحه منطقه آزاد سرخس و دوغارون که در دهم شهریورماه سال گذشته در هیأت وزیران به تصویب رسیده بود در مجلس نیز به تصویب رسید.

معاون هماهنگی امور اقتصادی استانداری خراسان رضوی، در این رابطه گفت: تبدیل شدن

حقوق شهرداری در حوزه ساخت و ساز طی سال های گذشته تغییر چندانی نکرده است

رئیس کمیسیون اقتصادی، سرمایه گذاری و مشارکت های شورای اسلامی شهر مشهد گفت: پیشنهاد می کنم در صد حقوق شهرداری نسبت به قیمت فروش ساختمان یا هزینه های ساخت و ساز در مشهد طی پنج سال گذشته بررسی و به مردم اعلام شود.

به گزارش توس اکو به نقل از پایگاه اطلاع رسانی شهرداری مشهد، احمد نوروزی با بیان اینکه عمده هزینه اداره شهر از محل جراثیم و عوارض ساختمانی تامین می شود، افزود: از زمانی که قیمت فروش مسکن در مناطق پر خوردار شهر مشهد، هر متر مربع ۸۰ میلیون ریال بود، سهم حقوق شهرداری از این محل تا امروز که هر متر مربع ۲۵۰ میلیون ریال و بیشتر هم، فروخته می شود، تغییرات زیادی نداشته است.

وی اظهار کرد: سال گذشته بدون تغییر در حقوق شهرداری، قیمت مسکن یکباره جهش زیادی پیدا کرد، پیشنهاد می دهم حساب کنید که کل حقوق شهرداری چند درصد قیمت مسکن است.

عضو شورای اسلامی شهر مشهد گفت: در یک مجموعه ساختمانی، در بدبینانه ترین حالت، میزان عوارض ساختمانی برای تراکم پایه ملک کمتر از دو درصد است و در صورت خرید تراکم مازاد، سر جمع حقوق شهرداری حداکثر حدود ۶ درصد است.

نوروزی با بیان اینکه افزایش این عدد چه تاثیری در افزایش قیمت مسکن خواهد داشت، اضافه کرد: نکته مهم دیگری که به آن اشاره می کنم، ارزش سهم العرصه هر متر مربع بنا در این مناطق حدود ۸ میلیون تومن است ولی شهرداری خیلی کمتر از این عدد را دریافت می کند که حتی به ۴۰٪ هم نمی رسد.

وی اظهار داشت: از سوی دیگر شهرداری باید هزینه های شهر را تامین کند که متاسفانه عمده درآمد شهرداری از محل ساخت و ساز و جرایم ساختمانی است.

وی خاطر نشان کرد: در سال ۱۳۹۶ که پنجمین دوره از شورای اسلامی شهر مشهد آغاز به کار کرد، هزینه اداره شهر مشهد روزانه ۳۰ میلیارد ریال بود اما این هزینه هادر پایان سال گذشته به روزی ۵۰ میلیارد ریال رسید و در سال ۹۹ هم به شدت افزایش خواهد داشت.

عضو شورای اسلامی شهر مشهد گفت: همه از شهرداری انتظار آریه خدمات دارند، اینکه حمل و نقل عمومی را فراوان کند، ساخت قطار شهری را به پایان برساند پارک های متعدد ایجاد کند، در حالیکه هزینه ساخت هر کیلومتر مسیر قطار شهری از ۲ هزار و ۵۰۰ میلیارد ریال در چند سال قبل به هفت هزار میلیارد ریال رسیده است. لذا شهرداری باید متناسب با این هزینه ها، درآمد داشته باشد.

نوروزی افزود: از سوی دیگر هزینه هایی که شهرداری باید برای تامین خدماتی که قرار است در آینده برای ساکنین تراکم مازاد ساختمانی آریه دهد، در نظر گرفته نمی شود زیرا سرانه هایی که ساکنین این خانه ها نیاز دارند باید توسط شهرداری تامین شود که البته رقم قابل توجهی و شاید بیشتر از قیمت فروش تراکم باشد.

وی گفت: از شهرداری درخواست کردم از هزینه های مازادی که باید برای تامین سرانه ها داشته باشد، بر آورد دقیقی آریه دهد زیرا اگر این خدمات را ارائه نکنیم، عملاً شهر کیفیت زندگی خود را از دست می دهد.

عضو شورای اسلامی شهر مشهد گفت: افزایش نرخ عوارض ساختمانی که از سوی شهرداری اعمال شده، خیلی کمتر از هزینه های مشابه آن و در صد افزایش قیمت مسکن است.

نوروزی خاطر نشان کرد: سال گذشته قرار بود افزایش نرخ عوارض ساختمانی در مشهد اعمال شود که سازندگان در نشست هایی که با اعضای شورای اسلامی شهر داشتند، درخواست کردند که این افزایش نرخ فعلاً اعمال نشود، لذا تاریخ این اعمال به ۱۵ اسفند و سپس به ۲۵ اسفندماه موکول شد.

وی بیان کرد: سازندگان از شهرداری انتظار شهری خوب، تمیز، سربسز با هوای پاک و حمل و نقل روان دارند اما زمان پرداخت حقوق شهرداری که می رسد، فریاد اعتراضشان بلند می شود، ما از پیشنهادات آنان در خصوص منابع جایگزین به شورای شهر در این خصوص استقبال می کنیم چرا که ما نماینده مردم هستیم و باید از منافع عموم مردم دفاع کنیم نه یک قشر خاص، در این مورد هم فکر می کنم که منافع جمع را در اولویت قرار داده ایم.

کاهش ۴۶ درصدی ساخت و ساز مسکن در فروردین ماه

حوزه واردات مواد اولیه همزمان با شیوع ویروس کرونا و بسته بودن راه‌های مرزی و تعطیلی فعالیت‌های فیزیکی به ویژه در سه هفته ابتدایی فروردین، عملاً میزان فعالیت‌های تولید و خدمات با کاهش زیادی نسبت به ماه‌های قبل مواجه شد.

در بخش عمرانی نیز همچنان بواسطه کمبود اعتبارات عمرانی دولت و عدم پرداخت دستمزد پیمانکاران، کند بودن یا تعلیق روند انجام پروژه‌های عمرانی کماکان مشهود بود. با توجه به اهمیت این بخش در افزایش اشتغال و رشد اقتصادی، لازم است در شرایط کنونی، دولت با تخصیص اعتبارات بیشتر به بخش عمرانی، زمینه رونق این بخش را فراهم سازد.

عدد شاخص کل با کاهش ۴۶ درصدی نسبت به ماه قبل، بر روی عدد ۱۸۰۷۵ جای گرفت. چراکه میزان فعالیت‌های تولید و یا ارائه خدمات ساختمانی نسبت به ماه قبل بیش از ۴۶ درصد کاهش یافت و به پایین‌ترین میزان طی هفت ماه اخیر تنزل یافت.

از سوی دیگر به دلیل تعطیلی بسیاری از مشاغل تولیدی و نیز کاهش قدرت خرید، میزان سفارشات جدید ۳۳ درصد کاهش داشت. در نتیجه مواد اولیه کمتری نیز خریداری شد. قیمت مواد اولیه در اقلامی نظیر آهن و فولاد کمی کاهش یافت. تعداد نیروی انسانی در مجموع حدود ۲۱ درصد کاهش یافت که بخشی از آن به دلیل متوقف بودن بسیاری از مشاغل و نیز عدم حضور برخی از کارکنان در پی شیوع ویروس کرونا بود. در نتیجه عوامل فوق میزان کارهای معوق و ناتمام بیش از ۲۶ درصد افزایش یافت.

قیمت محصولات و خدمات این حوزه نسبت به ماه قبل در مجموع کمی کاهش یافت. به دلیل کاهش تقاضا، میزان فروش بیش از ۶۰ درصد کاهش یافت. با توجه به کاهش حجم فعالیت‌ها و تعطیل بودن اکثر مشاغل ساختمانی، میزان مصرف حامل‌های انرژی ۳۵ درصد کمتر شد. میزان صادرات کالاها و خدمات این بخش که در ماه‌های قبل نیز روند مطلوبی نداشت، در این ماه ۱۶ درصد کاهش ماهانه را تجربه کرد. کاهش چشمگیر مرادفات تجاری در نتیجه شیوع جهانی ویروس کرونا، افزایش قیمت تمام شده تولیدات داخلی و عدم امکان رقابت با محصولات خارجی و افزایش اعمال تحریم‌ها، منجر به کاهش گسترده فعالیت‌های تجاری شده است.

با توجه به آغاز به کار بسیاری از فعالان ساختمانی در هفته آخر فروردین و اوایل اردیبهشت و رونق تدریجی کسب و کارها، فعالان این حوزه نسبت به بهبود کسب و کار خود در اردیبهشت نسبت به فروردین، ابراز امیدواری کردند.

این بررسی آماری نشان داد، بیشترین مشکلات موجود هم‌اکنون تأثیرات منفی شیوع کرونا بر فضای عمومی کسب و کار این صنعت است، از مهمترین این مشکلات می‌توان غیر قابل پیش‌بینی بودن اقتصاد، تأمین سرمایه در گردش بنگاه‌ها، قوانین گمرکی حاکم در ثبت سفارشات و ترخیص کالاهای وارداتی مورد نیاز بخش تولید، بی‌ثباتی قیمت‌ها و نوسانات مداوم نرخ ارز و در نتیجه ایجاد مشکل در تحویل قراردادهای قبلی، عدم پرداخت به موقع مطالبات پیمانکاران توسط کارفرمایان بویژه در قراردادهای عمرانی بخش دولتی، کماکان از مهمترین مشکلات داخلی فضای کسب و کار در بخش ساختمان هستند.

جدیدترین یافته‌های آماری در بخش ساختمان ایران نشان می‌دهد که با توجه به شرایط کنونی، ساخت و ساز مسکن در فروردین ۴۶ درصد کاهش یافته است.

به گزارش گروه اقتصادی باشگاه خبرنگاران جوان، میزان فعالیت‌های تولید یا ارائه خدمات ساختمانی در فروردین امسال، نسبت به ماه قبل بیش از ۴۶ درصد کاهش یافت.

در صنعت ساختمان براساس استاندارد بین‌المللی طبقه‌بندی کلیه فعالیت‌های اقتصادی (ISIC)، به سه گروه اصلی ساخت بنا، مهندسی عمران و فعالیت‌های ساخت و ساز تخصصی ساختمان دسته‌بندی می‌شود. در یک تقسیم‌بندی دیگر، بخش ساختمان شامل دو بخش کلی مسکونی و غیرمسکونی (تجاری و عمرانی) است.

در بخش مسکونی به دلیل تعطیلات نوروزی و تداوم تعطیلات در نتیجه شیوع ویروس کرونا و در نتیجه کاهش مراجعات حضوری برای خرید مسکن، میزان معاملات مسکن روند کاهشی شدیدی داشت، به طوری که طبق گزارش بانک مرکزی میزان معاملات آپارتمان‌های مسکونی در تهران نسبت به ماه قبل ۸۷٫۸ درصد کاهش یافت. با این حال قیمت مسکن در تهران (به عنوان نمونه آماری بزرگ از کل کشور) تنها ۲۰٫۱ درصد نسبت به ماه قبل کاهش یافت.

عواملی همچون انتظارات تورمی در سال جدید، اعمال کاهش نرخ سودبانکی و انتظار افزایش ورود نقدینگی به بازارهای موازی نظیر مسکن و بورس و نیز افزایش نرخ ارز، موجب عدم کاهش محسوس قیمت مسکن شد.

در بخش تولید تجهیزات ساختمانی تحت تأثیر نوسانات ارزی، تداوم مشکلات موجود در

آزادسازی سهام عدالت سرانجام پس از ۱۵ سال

کووید ۱۹ کدام کسب و کارها را از نفس خواهد انداخت؟

طرح «خصوصی‌سازی کوپنی» موسوم به توزیع معانی یا اوزان قیمت سهام به عموم مردم در ایران با نام «توزیع سهام عدالت» برای اولین بار به صورت جدی در اوایل دهه ۱۳۸۰ مطرح شد.

۳۶ شرکت بورسی و ۱۳ شرکت غیربورسی شرکتهای سرمایه‌پذیر سهام عدالت هستند

اوایل دهه ۱۳۸۰

سال ۱۳۷۱

اوایل دهه ۱۳۷۰

از سال ۱۳۸۴، اولین ردیابی قانونی موضوع سهام عدالت شرکتهای دولتی به عموم مردم در مصوبات مختلف هیات شد. ابلاغ بندج سیاستهای کلی اصل ۴۴ قانون اساسی معظم رهبری و تصویب قانون اجرای سیاستهای کلی اساسی، سهام عدالت وارد فاز

طرح «مالکیت فراگیر» به عنوان اولین طرح در این زمینه در سال ۱۳۷۱ عنوان شد، اما مورد توجه جدی قرار نگرفت.

همزمان با اجرای برنامههای خصوصی‌سازی کوپنی در چندین کشور در حال گذار (روسیه، جمهوری چک، لهستان، رومانی و...) در دهه ۱۹۹۰ طرح توزیع سهام شرکتهای دولتی به عموم مردم در اوایل دهه ۱۳۷۰ در ایران مطرح شد.

سال ۱۳۸۵

سال ۱۳۸۶

سال ۱۳۸۷

با تشکیل ستاد مرکزی سهام عدالت، فرآیند شناسایی مشمولان از ابتدای سال ۱۳۸۵ آغاز شد.

سهام شرکت کارگزاری سهام عدالت، به شرکتهای مذکور واگذار شد و اولین قرارداد واگذاری سهام عدالت بین شرکت کارگزاری سهام عدالت با شرکتهای سرمایه‌گذاری استانی در سال ۱۳۸۶ منعقد شد.

لازم الاجرا شدن قانون اجرای سیاستهای کلی اصل ۴۴ قانون اساسی در خردادماه، اختیار تخصیص سهام شرکتهای به پورتفوی سهام عدالت.

ارزش سهام یک میلیون تومانی سهام عدالت حدود ۱۱ میلیون تومان است. برخی محاسبات هم از ارزش ۱۵ تا ۱۷ میلیون تومانی حکایت دارد.

سال ۱۳۹۶

سال ۱۳۸۸

حدود ۳۹ میلیون مشمول سهام عدالت در قالب ۳۴۴ تعاونی شهرستانی سهام عدالت ساماندهی شده و در حال حاضر، ۳۰ شرکت سرمایه‌گذاری استانی سهام عدالت در ۳۰ استان کشور وجود دارد.

پرداخت اولین مرحله سود سهام عدالت در دی‌ماه ۱۳۹۶، اختصاص سهام ۳۹ شرکت به مشمولان سهام عدالت و فروخ سهام ۱۱ شرکت و بخشی از سهام شرکت دخانیات از طرح مذکور، ارائه لایحه ساماندهی سهام عدالت در اواسط بهمن ماه ۱۳۹۶ با محوریت آزادسازی سهام عدالت از طریق صندوقهای سرمایه‌گذاری قابل معامله.

تا ۱۴ سال گذشته به ازای سهام یک میلیونی یک بار سود ۱۵۰ هزار تومانی، یک بار سود ۱۷۵ هزار تومانی و یک بار سود ۲۰۰ هزار تومانی به مشمولان سهام عدالت پرداخت شده است.

تصویب آیین‌نامه اجرایی توزیع سهام عدالت توسط شورای عالی اجرای سیاستهای کلی اصل ۴۴ قانون اساسی.

۵۰۹۵۹۰۶۴۲
۵۰۷۳۵۰۲۶۴

۱۵۰۱۴۹۰۴۰۵
۱۴۰۶۴۷۰۵۵۳۱

۱۳۰۳۷۸۰۸۳۹
۱۴۰۵۶۵۰۳۶۶

۶۰۱۰۶۰۴۱۰
۶۰۵۳۲۰۲۶۰

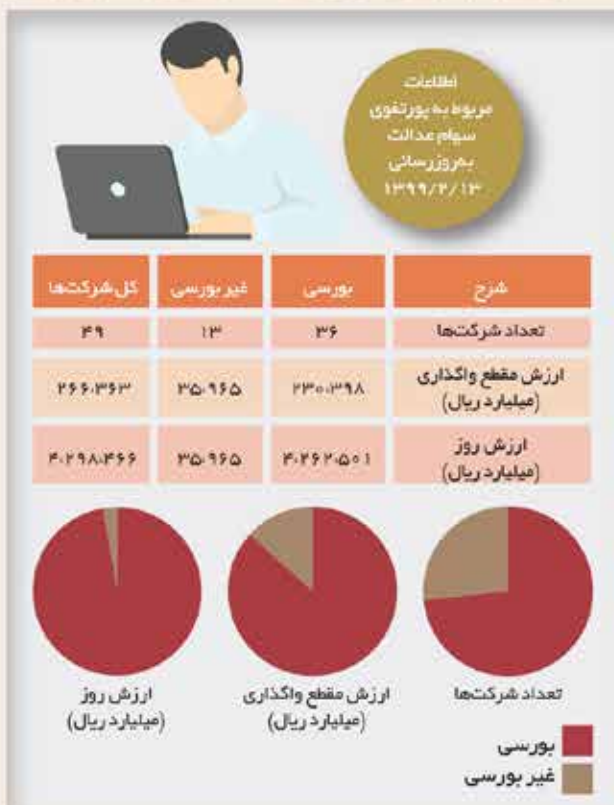
تعداد مشمولان (نفر)
تعداد مشمولان در قید حیات

۸۰۵۶۸۰۲۶
۷۰۶۵۲۰۶۶۲

۴۹۰۱۶۲۰۳۲۲
۴۶۰۶۲۸۰۱۱۰

مبالغ واریزی به حساب خزانه از محل سود شرکتهای سرمایه‌پذیر (۱)	تخفیفات دو دهک (۲)	مبالغ واریزی مشمولان (۳)
۲۳۹۰۴۶۹	۲۶۰۶۱۷	۲۷۷

وضعیت تسویه اقسام سهام عدالت طی دوره ۱۰ ساله تقیسط (میلیارد ریال)

از اوایل دهه ۱۳۷۰ تا پایان سال ۱۳۸۳ به‌جز ارائه چند پیش‌نویس برای تصویب و اجرا، توجهی جدی به آن نشده.

سال ۱۳۸۳

ت (توزیع سهام
ت وزیران پیدا
ی از سوی مقام
صل ۴۴ قانون
از اجرایی شد.

سال ۱۳۸۴

از سال ۱۳۸۴، اولین ردپای قانونی موضوع سهام عدالت (توزیع سهام شرکت‌های دولتی به عموم مردم) در مصوبات مختلف هیات مؤثر بر آن، پیدا شد.

سال ۱۳۹۹

هبر انقلاب اسلامی در پی
درخواست رئیس‌جمهور
و با تأکید بر رعایت موارد
سه‌گانه آزادی‌سازی سهام
عدالت را ابله کردند.

مشمولان تخفیف‌دار
(دهک‌های اول و
دوم درآمدی)

روستایان
و عشایر

کارکنان دستگاه‌های
اجرایی و بازنشستگان

کارگران فصلی و ساختمانی

سایر اقشار

جمع كل مشمولان
سهام عدالت

مجموع ۲ و ۳

۲۵۵.۴۵۳

فرصتی برای تجارت الکترونیک

افزافه کرد که کل نیروی کار فیس بوک نصف این عدد است. طی سه ماه اول سال ۲۰۲۰، قیمت هر سهم شرکت آمازون شش درصد افزایش یافت. تا ماه می سال ۲۰۲۰، قیمت هر سهم آمازون ۱۱ درصد افزایش یافت (نسبت به ابتدای سال) و این در حالی است که شاخص S&P ۱۵ درصد سقوط کرده است. آمازون در حالی نیروی کارش را افزایش داد که دستمزدهای ساعتی آنها را نیز زیاده تر کرد. تا جایی که دستمزد ساعتی کارگران انبار کالا و تحویل این شرکت، دو برابر شد.

همه اینها نشان می دهد که کسب و کارهای آنلاین چگونه در یک جهان کرونا زده، قادر بوده اند عملکرد بهتری را نسبت به کسب و کارهای غیر آنلاین از خود نشان دهند که دلیل آن هم بسیار واضح است. البته همان طور که گفته شد، قدرت بیشتر مسئولیت های بیشتری را هم به همراه دارد. برای مثال شرکت آمازون مزایای مختلفی را در دوران کرونا برای نیروی کارش در نظر گرفت. برای مثال این شرکت به نیروی کار خود اجازه داد که به طور نامحدود، به مرخصی بدون حقوق بروند. در واقع در شرایطی که با کمبود نیروی کار مواجه بود و روزانه هزاران نفر را استخدام می کرد، اما به نیروی کارش این اجازه را داد که اگر از کرونا ترسیده اند و فکر می کنند به هیچ عنوان نباید سر کار حاضر شوند، به صورت نامحدود و بدون اینکه ترس از دست دادن کارشان را داشته باشند، به مرخصی (البته مرخصی بدون حقوق) بروند. همچنین آمازون برای آن دسته از نیروی کارش که نتیجه آزمایش کرونا ی آنها مثبت اعلام می شد یا در قرنطینه بودند، دو هفته مرخصی با حقوق در نظر گرفت. این کاری است که در بسیاری از کشورهای دنیا شرکت های خصوصی هرگز آن را انجام ندادند و انجام هم نخواهند داد. شرکت آمازون اعلام کرده که بیش از نیم میلیارد دلار به هزینه های (هزینه هایی که برای رفاه نیروی کارش در دوران کرونا در نظر گرفته) افزوده شده است. مسئولیت اجتماعی نیم میلیارد دلاری آمازون چیزی نیست که بشود به سادگی از کنار آن گذشت. البته نیروی کار آمازون به رغم همه تلاش های شرکت، اعتراضاتی را برای وادار کردن آمازون به حفاظت بیشتر از نیروی کارش ترتیب دادند. حدود ۱۰ نفر از نیروی کار آمازون به CNBC گفته بودند که این شرکت باید آنها را به مرخصی با حقوق بفرستد. همان طور که گفته شد کارگران آمازون در حالی چنین خواسته هایی داشتند که شرکت با افزایش تقاضای قابل توجه روبه رو شده بود. در حالی که تقاضا برای خدمات آمازون روز به روز به خاطر شیوع کرونا افزایش یافت و مردم بیشتر از قبل ترجیح دادند یا مجبور شدند که به طور آنلاین خرید کنند، این شرکت اعلام کرد که با محدودیت هایی روبه روست و حتی در موارد زیادی به خریداران گفت که امکان ارسال کالا وجود ندارد. این موضوع اگر چه شاید مصرف کنندگان را خیلی خوشحال نکرده باشد اما حداقل نشان می دهد که آمازون تا آنجا که می توانسته به سلامت نیروی کارش متعهد بوده است. چرا که می توانست کارگرانش را مجبور به تحویل بسته ها کند. البته که قوانین موجود در ایالات متحده این اجازه را به کسب و کارها نمی دهد که هر طوری که خواستند با نیروی کارشان برخورد کنند اما با همه اینها نمی توان گفت که آمازون فقط از ترس قوانین در موارد زیادی تحویل کالا

با شیوع ویروس کرونا، کسب و کارهای آنلاین قدرت بیشتری گرفتند. قدرت بیشتر، مسوولیت بیشتر را هم به همراه دارد. یکی از غول های تجارت الکترونیک در دنیا، شرکت آمازون است. زمانی که ویروس کرونا مردم را مجبور کرد در خانه هایشان بمانند و بسیاری از کسب و کارها مجبور شدند فعالیت هایشان را متوقف کنند، شرکت آمازون مزایای تجاری قابل توجهی را به دست آورد.

آمازون یکی از معدود شرکت های موجود در شاخص ۵۰۰ شرکت برتر S&P بوده که طی سه ماه اول سال ۲۰۲۰، قیمت سهامش افزایش یافت. در واقع زمانی که ویروس کرونا دنیا را متوقف کرد و بازارهای سهام سقوط کردند، آمازون از جمله شرکت هایی بود که صورت های مالی اش بهبود پیدا کرد. بر اساس یک تحقیق انجام شده از سوی موسسه «Jef-feries»، میان شرکت های خرده فروش حوزه تجارت الکترونیک که در وال استریت هستند، آمازون تنها شرکتی بود که مصرف کنندگان در دوران کرونا، بیشتر از دوران قبل از کرونا، از آن خرید کرده اند. افزایش تقاضا برای استفاده از خدمات آمازون باعث شد در زمانی که بسیاری از کسب و کارها نیروی کار خود را خانه نشین کردند، این شرکت ۱۷۵ هزار نفر به نیروی کار خود اضافه کرد (آمازون در حال حاضر نزدیک به ۸۰۰ هزار کارمند در سراسر دنیا دارد).

البته افزایش نیروی کار، هزینه های عملیاتی آمازون را به طور قابل توجهی افزایش داد. آمازون در حالی ۱۷۵ هزار نفر به نیروی کار خود

را به تاخیر انداخته یا متوقف کرده است. بلکه در عوض می‌توان گفت که این شرکت تا حد زیادی به تعهداتش در حوزه مسوولیت اجتماعی شرکتی پایبند بوده است.

در آخرین روز ماه آوریل سال ۲۰۲۰، جف بزوس، موسس شرکت آمازون گفت که «خدمتی که ما ارائه می‌کنیم هیچ‌گاه تا این اندازه مهم نبوده است». او در جریان اعلام آخرین نتایج صورت‌های مالی شرکت آمازون اعلام کرد این گول حوزه تجارت الکترونیک، در فصل اول سال ۲۰۲۰ معادل ۷۵/۵ میلیارد دلار درآمد داشته که این رقم نسبت به سه ماه اول سال قبل، ۲۶ درصد بالاتر است. اما این افزایش درآمد به تنهایی نشان نمی‌دهد که آمازون در حال حاضر در چه وضعیتی قرار دارد. چرا که بزوس اعلام کرد سود شرکتش زودتر از آنچه انتظار داشت کاهش یافته است. اینکه درآمد آمازون نسبت به مدت مشابه سال قبل ۲۶ درصد افزایش داشته اما سود رو به کاهش گذاشته است، نشان می‌دهد که هزینه‌های آمازون چقدر رو به رشد بوده است و همان طور که گفته شد بخش قابل توجهی از این هزینه‌ها برای حمایت از نیروی کار و پایبند ماندن به مسوولیت‌های اجتماعی شرکتی بوده است. جف بزوس گفت هزینه‌های مرتبط با پاندمی کرونا همه سودی را که آمازون طی فصل اول سال ۲۰۲۰ کسب کرده بود، قورت داده و می‌دهد و البته اعلام کرد که همه اینها طبق استراتژی بوده است. او می‌گوید: «اگر شما سهامدار شرکت آمازون هستید، باید بدانید که ما کوچک فکر نمی‌کنیم. تحت شرایط عادی، در فصل دوم سال ۲۰۲۰، ما انتظار داشتیم که بیش از چهار میلیارد دلار سود عملیاتی داشته باشیم. اما الان شرایط عادی نیست. در عوض ما انتظار داریم که تمام این چهار میلیارد دلار و حتی بیشتر از آن را صرف هزینه‌های مربوط به پاندمی کرونا کنیم. چرا که می‌خواهیم هم محصولات را به مشتریانمان برسانیم و هم نیروی کارمان را سلامت نگه داریم.» اینکه جف بزوس با چنین جسارتی در مورد هزینه کردن این مبالغ برای انجام تعهدات شرکتش هم به مصرف‌کنندگان و هم به نیروی کارش حرف می‌زند، بسیار قابل تأمل است. علاوه بر همه اینها، سایت آمازون در یک بخش جداگانه با بیان جزئیات اعلام کرده که پاسخش به پاندمی کرونا چگونه است.

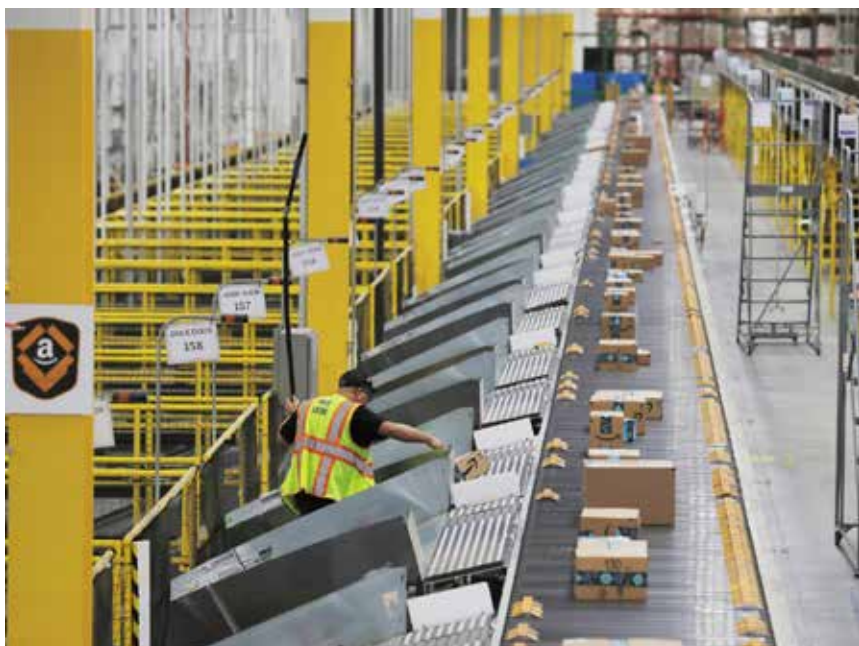
CSR و عملکرد مالی

اما چرا آمازون چنین رفتاری را از خود نشان داده است؟ در ابتدای شیوع کرونا در ایالات متحده، این شرکت بیش از ۵۰۰ هزار پیشنهاد

فروش را از بازار حذف کرد به این خاطر که قیمت‌های فروش از نظر آمازون بسیار بالا بود. همچنین امکان فعالیت هزاران فروشنده آمازون که به خاطر کمبود کالاهای ضروری قیمت‌های بسیار بالایی را برای فروش گذاشته بودند به حالت تعلیق درآمد. مردم هنگام تصمیم‌گیری، نه تنها این موضوع را به حساب می‌آورند که چه چیزی برایشان سودمند است، بلکه ایده‌هایی نیز در مورد اینکه چه چیزی منصفانه است دارند و می‌توانند رفاه دیگران را هم از سمت مثبت (از طریق همکاری و همبستگی) و هم از جهت منفی (از طریق حسادت و بدخواهی) مدنظر قرار دهند. مجموعه عظیمی از آزمایش‌هایی که از سوی ریچارد تیلر و دیگر اقتصاددانان رفتاری انجام شده است نشان داده‌اند که تصویری که افراد از مفهوم انصاف دارند، نقشی اساسی در تصمیم‌گیری‌های آنها ایفا می‌کند. مردم آماده‌اند که از منفعت مادی خود، برای چیزی که آن را توزیع عدالت می‌دانند، چشم‌پوشی کنند. آنها همچنین آماده‌اند که به هزینه شخصی خود، افرادی را که قواعد اساسی انصاف را دور می‌زنند، مجازات کنند و این تمایل برای هزینه دادن این‌چنینی، نه فقط در زمانی که خودشان تحت تأثیر بی‌انصافی هستند، بلکه زمانی که دیگران مورد بی‌انصافی و بی‌عدالتی قرار گرفته‌اند نیز رخ می‌دهد. ممکن است گفته شود نتایج حاصل از آزمایش‌های تیلر رانمی‌توان به زندگی واقعی تعمیم داد. اما یافتن مثال‌هایی در مورد اینکه افراد انصاف را در نظر می‌گیرند در زندگی روزمره بسیار ساده است. برای مثال یک باران ناخواسته می‌تواند تقاضا برای چتر را افزایش دهد، اما اگر مغازه‌دار با توجه به افزایش تقاضا قیمت چتر را افزایش دهد، بسیاری از مشتریان این گونه برداشت می‌کنند که مغازه‌دار حریص است و به صورت منفی واکنش نشان می‌دهند. شرکت‌هایی که از قواعد انصاف تخطی می‌کنند، ممکن است از طریق بایکوت‌های مشتریانشان مجازات شوند و ترس از این مجازات باعث می‌شود در شرایطی که می‌توانند با توجه به قانون عرضه و تقاضا قیمت‌ها را افزایش دهند، این کار را نکنند.

یکی از موضوعاتی که همواره در بررسی مسوولیت اجتماعی شرکتی رخ می‌نماید این پرسش است که آیا یک رابطه نمایان میان این مفهوم و عملکرد مالی شرکت وجود دارد یا خیر. بدبختانه، تلاش برای اندازه‌گیری این رابطه همواره با مشکلات اندازه‌گیری روبه‌رو بوده است. معیار عملکردی مناسب برای اندازه‌گیری عملکرد مالی و مسوولیت اجتماعی مورد مناقشه است. افزون بر این، سنجش مسوولیت اجتماعی دشوار است. سال‌ها مطالعه پیرامون رابطه میان مسوولیت اجتماعی و عملکرد مالی شرکت‌ها نتایج مختلفی را داشته است. در یک فراتحلیل جامع که ۳۰ سال پژوهش در خصوص این رابطه را مرور کرده است، اورلینتزکی، اشمیت و راینز این نتیجه را می‌گیرند که عملکرد مالی و عملکرد اجتماعی سازمان‌ها رابطه مثبتی با هم دارند. در فهم این پژوهش و نتایج آن مهم است که بدانیم حداقل سه دیدگاه، فرضیه یا نگرش مختلف بر این بحث‌ها و پژوهش‌ها حاکم بوده است.

شاید مشهورترین دیدگاه این باور است که شرکت‌هایی که از نظر مالی مسوول‌اند از نظر مالی هم سودآورترند. برای طرفداران مفهوم عملکرد اجتماعی روشن است که چرا دوست دارند فکر کنند عملکرد اجتماعی بر انگیزاننده‌ای برای عملکرد مالی است و در نهایت منجر به بهبود وجهه یک سازمان می‌شود. اگر می‌شد نشان داد که شرکت‌های اجتماع مسوول عموماً از نظر مالی موفق‌تر هستند و وجهه بهتری دارند، این امر به شدت مسوولیت اجتماعی شرکتی را حتی در نظر منتقدان تقویت می‌کرد. این دیدگاه به‌طور گسترده مورد مطالعه قرار گرفته است. نتایج بسیاری از مطالعاتی که به دنبال نشان دادن این رابطه بوده‌اند یا از نظر روش مشکل داشته یا از نظر جامعیت، با این حال، برخی مطالعات ادعا کرده‌اند که این پیوند را به صورت موفق ایجاد کرده‌اند. دیدگاه دیگری که چندان مورد مطالعه قرار نگرفته است بیان می‌کند که عملکرد مالی یک شرکت تجاری بر انگیزاننده عملکرد

آنها سرمایه گذاری کنند استفاده نمی کردند؛ بلکه پیش از هر چیز سلامت مالی سازمان را مورد بررسی قرار می دادند. افزون بر این، شمار فزاینده ای از کارگزاران، برنامه ریزان مالی و مدیران سبد اوراق بهادار در دسترس بودند تا به مردم در ارزیابی سرمایه گذاری ها برای تاثیر گذاری بیشتر اجتماعی کمک کنند. مفهوم غربال اجتماعی محور جنبش سرمایه گذاری اجتماع آگاه است. سرمایه گذاری که در جست و جوی سرمایه گذاری در شرکت هایی هستند که مسوولیت اجتماعی خوبی دارند می خواهند شرکت هایی را که از نظر اجتماعی غیر مسوول می دانند از فهرست خارج کنند. بنابراین، درصد غربال اجتماعی هم به صورت مثبت وجود دارد و هم به صورت منفی. برخی از مصادیق رصد منفی اجتماعی در آمریکا شامل دوری از سرمایه گذاری در شرکت های دخانیاتی و قمارخانه ها، شرکت های دفاعی و تسلیحاتی و شرکت هایی که در آفریقای جنوبی فعالیت می کردند است. اما در سال ۱۹۹۴ با فروپاشی سیستم آپارتاید در آفریقای جنوبی این معیار زده شد. انجام غربال های مثبت اجتماعی دشوار تر و چالش برانگیز تر است؛ زیرا این غربال ها نیازمند آن هستند که سرمایه گذار بالقوه در خصوص میزان عملکرد اجتماعی شرکت ها داوری کند و سطح پذیرفتنی آن را تعیین کند. معیارهایی که به عنوان غربال های مثبت و منفی مورد استفاده قرار می گیرند شامل معیارهایی همچون پیشینه سازمان در مواردی همچون فرصت برابر استخدام، اقدامات مثبت در پایداری محیطی، رفتار در خور با کارکنان، شهروندی اجتماعی (در تعریف کلی خود) و رفتار مناسب با حیوانات است.

تجربه «پکس ورلد فاندز» که یک سرمایه گذار اجتماع مسوول است نشان می دهد که چقدر غربال اجتماعی می تواند دشوار باشد. وقتی استارباکس یک نوشیدنی با طعم قهوه را با همکاری «جیم بین بوربون» به بازار معرفی کرد، پکس ورلد فاندز چاره ای به جز فروش سهام ۲۳ میلیون دلاری خود در استارباکس ندید؛ هر چند تا مدت ها اعتقاد داشت استارباکس پیشینه خوبی در زمینه مسوولیت اجتماعی دارد. پکس ورلد فاندز خود را از سهام استارباکس محروم کرد؛ اما در سال ۲۰۰۶ سهامداران این شرکت نتیجه گرفتند که باید سیاست خود را مبنی بر مخالفت با الکل و قمار، کمی تعدیل کنند. آنها دستور العمل های انعطاف پذیرتری برای آینده پیشنهاد کردند که به موجب آنها، پکس ورلد فاندز غربال های مثبت اجتماعی و مسائلی همچون پیشینه شرکت ها در حاکمیت شرکتی، تغییر آب و هوا و سایر مسائل اجتماعی را محور ارزیابی های خود برای سرمایه گذاری قرار می داد. البته به این نکته نیز باید اشاره کنیم که هیچ شواهد روشن و منسجمی وجود ندارد که صندوق های اجتماع آگاه نسبت به صندوق هایی که غربال اجتماعی را به دقت انجام نمی دهند بازگشت سرمایه ای برابر یا بیشتر داشته باشند. بنابراین، صندوق های اجتماع آگاه عمدتاً به وسیله سرمایه گذاری از شمشدر تلقی می شوند که واقعا در خصوص شهروندی سازمانی دغدغه دارند و تمایل دارند که پول خود را به خاطر آن به خطر بیندازند. یکی از مطالعات در این زمینه نشان داد که مجازاتی برای بهبود عملکرد اجتماعی شرکتی از جهت مالکیت نهادی وجود ندارد و پابندی بالا به مسوولیت های اجتماعی شرکتی در واقع منجر به افزایش تعداد سرمایه گذاران نهادی می شود که یک سهام خاص را خریداری می کنند.

اجتماعی آن است. این دیدگاه تا حدی مبتنی بر این ایده است که مسوولیت اجتماعی، یک مفهوم مناسب در «هوای خوب» است؛ یعنی وقتی شرایط خوب است و شرکت ها از نظر مالی موفق هستند، ما شاهد عملکرد اجتماعی بهتری از آنها هستیم. پرستون و اُبانون در مطالعه خود قوی ترین شواهد را در این خصوص یافتند که عملکرد مالی، یا مقدم بر عملکرد اجتماعی است یا اینکه همزمان با آن ارتقا می یابد. این شواهد از این دیدگاه پشتیبانی می کند که همبستگی عملکرد اجتماعی با عملکرد مالی بهترین نمود خود را در هم افزایی مثبت یا «تامین منابع مالی» می یابد. دیدگاه سوم بیان می کند که یک رابطه تعاملی میان عملکرد اجتماعی، عملکرد مالی و وجهه سازمان ها وجود دارد. در این دیدگاه این سه عامل بر هم تاثیر می گذارند و از آنجا که رابطه متقابلی با هم دارند، تعیین اینکه کدام یک از آنها برانگیزاننده فرایند است آسان نیست. صرف نظر از رویکردی که اتخاذ می شود، هر کدام از این رویکردها از نقش چشمگیر CSR حمایت می کنند و انتظار می رود پژوهشگران تا سال ها این دیدگاه ها را مورد پژوهش قرار دهند. گروه های منفعت ویژه، رسانه ها و دانشگاهیان تنها افرادی نیستند که به عملکرد اجتماعی کسب و کار علاقه مندند؛ بلکه سرمایه گذاران نیز به این امر علاقه دارند. جنبش مسوولیت اجتماعی یا سرمایه گذاری اخلاقی در دهه ۱۹۷۰ بروز یافت و از آن پس رشد و تکامل یافت. در اوایل دهه ۲۰۰۰ سرمایه گذاری اجتماعی به شکل یک رویکرد جامع سرمایه گذاری درآمد و بلوغ یافت و با مسائل مربوط به مسائل اجتماعی و محیطی و فعالیت ذی نفعان و سرمایه گذاری جامعه کامل شد. پیشینه سرمایه گذاری در مسوولیت اجتماعی را می توان در اوایل قرن بیستم جست. زمانی که کلیسای خرید کالاها «حرام» خودداری کرد و تعریف کالای حرام را به تنباکو، الکل و قمار گسترش داد. طی دوره جنگ ویتنام در دهه ۱۹۶۰ و اوایل دهه ۱۹۷۰ دانشگاه ها، شهرداری ها و بنیادها سهام مربوط به شرکت هایی را که در آفریقای جنوبی علیه آپارتاید تظاهرات کرده بودند، فروختند. در دهه ۱۹۹۰ سرمایه گذاری مبتنی بر مسوولیت اجتماعی موجودیت مجزا یافت. در دهه ۲۰۰۰ سرمایه گذاری اجتماعی به صورت یک بخش رسمی از سرمایه گذاری هادرآمد.

سرمایه گذاری های اجتماع آگاه همچنان رشد یافتند؛ اما مدیران یا صندوق های اجتماع آگاه تنها از معیارهای مربوط به مسوولیت اجتماعی و اخلاقی برای تعیین شرکت هایی که باید بر روی

ارز دیجیتال چیست؟ چه آینده‌ای در انتظار آن است؟

ژاپن معرفی کرده اما هرگز چنین هویتی تایید نشده است. در متون مختلفی که او به زبان انگلیسی منتشر کرده، ادبیات قدرتمند و اصطلاحاتی از زبان انگلیسی برپتانمایی در متن‌هایش به کار برده است. به همین دلیل این گمان در ذهن افراد بوجود آمده که او اصال‌ت‌زایی نبوده و شاید اهل انگلستان باشد. همچنین شواهدی وجود دارد که می‌گویند او حتی ساکن انگلستان است.

در اکتبر ۲۰۰۸ مقاله‌ای توسط ناکاموتو در مورد ماهیت ارز دیجیتال در یک سرویس ایمیل رمزنگاری شده برای اولین بار منتشر گردید. عنوان مقاله چنین بود: «بیت کوین: یک سیستم الکترونیکی نقدی همتا به همتا». اولین نرم‌افزار بیت کوین در ژانویه ۲۰۰۹ توسط خود ناکاموتو عرضه شد. او مدعی شده بود که شروع توسعه این سیستم را از سال ۲۰۰۷ شروع کرده است. هدف او از خلق چنین سیستمی، ساختن چیزی بود که قبل از آن افراد بسیاری برای تولیدش قدم برداشته اما با شکست روبه‌رو شده بودند. طبق گفته خود ناکاموتو در ژانویه ۲۰۰۹:

استفاده از سیستم همتا به همتا یا PEER-TO-PEER برای جلوگیری از خرج کردن چندباره بیت کوین است. این سیستم کاملاً غیر متمرکز بوده که هیچ‌گونه سرور یا قدرت مرکزی‌ای ندارد.

ارز دیجیتال چگونه کار می‌کند؟

برای فهم چگونگی کارکرد شبکه‌ی ارزهای دیجیتال یک شبکه‌ی پرداخت را در نظر بگیرید. این شبکه شامل یک سری حساب، توازن بین این حساب‌ها و نقل و انتقالات است. چالشی که هر شبکه پرداخت با آن مواجه است، حل این مسئله است که چگونه از «هزینه‌های دوجانه یا دوبار خرج کردن double-spending» جلوگیری کند. شخصی را در نظر بگیرید که یک میلیون تومان در حساب خود دارد. او از این مبلغ بارها استفاده کرده و ۱۰۰ خرید اینترنتی انجام می‌دهد. اگر ارزش هر خرید او یک میلیون تومان باشد و سیستم این مسئله را تشخیص ندهد نتیجه چه می‌شود؟ دوبار خرج کردن، که البته در این مثال شخص مورد نظر ۱۰۰ بار خرج کرده است. یعنی با یک میلیون تومان، صد میلیون تومان خرید انجام داده است.

تراکنش‌های مربوط به ارز دیجیتال چگونه انجام می‌شود؟

شبکه‌های پرداخت از یک سرور مرکزی استفاده می‌کنند که تاریخچه تمام تراکنش‌ها را در حافظه داشته و توازن بین حساب‌ها را حفظ می‌کند. در یک شبکه غیر متمرکز (شبیه آنچه در ارزهای دیجیتال شاهد هستیم) هیچ سرور مرکزی‌ای در کار نیست. در این شبکه‌ها هر جزء از شبکه این وظیفه را بر عهده دارد بدین شکل که هر جزء باید دارای لیستی از تمام نقل و انتقالات قبلی باشد تا بررسی کند انتقالاتی که در آینده رخ می‌دهند، صحیح هستند یا تلاشی برای دوبار خرج کردن. اگر یکی از این اجزاء تنها صحت یک معامله را تایید نکند، کل زنجیره فرو خواهد ریخت. پس سوالی که مطرح می‌شود این است که چگونه تمام اجزای این شبکه بر سر یک لیست به توافق می‌رسند؟ یا بهتر بگوییم، به یک اجماع کلی می‌رسند. در این حالت باز هم نیازمند یک سرور مرکزی برای تایید این لیست‌ها هستیم. اینجا بود که ساتوشی ناکاموتو وارد بازی شد و چیزی را که سال‌ها محققین و

ارز دیجیتال امروزه به حالت‌های مختلفی در اینترنت وجود دارد و خرید و فروش می‌شود و به راحتی و با شناختی مناسب از آن می‌توانید به کسب درآمد اینترنتی بپردازید که در این مقاله به طور کامل درباره‌ی آن صحبت می‌کنیم.

ارز دیجیتال چیست؟

تقریباً روزی نیست که در مورد تغییرات ارزهای دیجیتال یک خبری منتشر نشود و حتی این روزها بازار خرید و فروش آن مانند ارزهای غیر دیجیتال و طلا بسیار داغ است. به طور خلاصه می‌توان ارز دیجیتال را یک سیستم مالی رمزنگاری شده‌ی فوق پیشرفته دانست که اساس کار آن بر مبنای تکنولوژی بلاک چین است. شخصی به نام ساتوشی ناکاموتو برای اولین بار ارز دیجیتال را با استفاده از سیستم بلاک چین که خود راه‌اندازی کرده بود، ابداع کرد. او با ابتکارهای متعددی که در طول چندین سال برنامه‌نویسی برای این پروژه به دست آورده بود، توانست ساختار بی‌نقصی را بوجود آورد که مراودات مالی بین‌المللی را تحت تأثیر قرار دهد. اگر این سوال در ذهن شما وجود دارد که ارز دیجیتال چیست یا چطور می‌توان از این سیستم در ایران کسب درآمد کرد، خواندن این مقاله را از دست ندهید.

داستان پر رمز و راز ارز دیجیتال از کجا شروع شد؟

هویت اصلی تولیدکننده ارزهای دیجیتال هنوز برای هیچ کس روشن نشده است یا اگر بخواهیم واضح‌تر بگوییم تا به حال کسی او را ندیده است! او خود را «ساتوشی ناکاموتو» و اهل

برنامه‌نویس‌های این حوزه به دنبال آن بودند عرضه کرد. وی راه‌حلی ارائه داد تا این سیستم بوسیله‌ی آن از وجود هرگونه سرور مرکزی بی‌نیاز گردد. برای چند لحظه تمام سروصداها و اصطلاحات پیچیده پیرامون ارزهای دیجیتال را کنار بگذارید تا با یک مفهوم جدیدتر آشنا شوید. در ساده‌ترین تعریف ممکن:

شبکه پرداخت چیزی جز یک پایگاه داده (Database) که تمامی اطلاعات حساب‌ها و نقل و انتقالات را در داخل خود دارند، نیست.

حالا طبق این تعریف می‌توان همه چیز را ساده‌تر کرد. واحد پولی، یک داده ورودی به یک پایگاه داده بسیار بزرگ است. تمامی حساب‌ها، اطلاعات صاحبان حساب و هرگونه اطلاعاتی در این زمینه، همگی داده‌هایی هستند که به این پایگاه داده وارد می‌کنیم. پس برای اینکه به یک تعریف دقیق‌تر از ارز دیجیتال برسیم می‌توان گفت: ارز دیجیتال یک بستر تبادل بر مبنای اینترنت است که از توابع رمزنگاری شده برای انجام تبادلات مالی استفاده می‌کند.

ارزهای دیجیتال از تکنولوژی بلاک چین (Blockchain) برای شفافیت، غیر متمرکز بودن و نفوذناپذیری استفاده می‌کنند. حتما سوال جدیدی در ذهن شما پیرامون اینکه «تکنولوژی بلاک چین چیست؟» شکل گرفته است. در حد یک توضیح بسیار خلاصه باید بگویم که بلاک چین متشکل از دو کلمه Block به معنای قطعه و Chain به معنای زنجیر است. یعنی قطعاتی که مانند زنجیر به هم متصل شده‌اند. این تعریف را به خاطر بسپارید؛ چون در قسمت‌های بعدی با آن کار داریم.

صحت معاملات ارز دیجیتال چگونه تایید می‌شود؟

بگذارید شما را بیشتر با اصول حاکم بر پایگاه داده ارزهای دیجیتال آشنا کنیم. همانطور که پیش‌تر گفتیم، شبکه یک ارز دیجیتال مانند بیت کوین، متشکل از شبکه‌ای از اجزای کوچکتر است که هر جزء این شبکه تاریخچه‌ای از تمام نقل و انتقالات و در نتیجه، توازن کل شبکه را در خود دارد. البته ناکاموتو در بلاک چین سیستمی را طراحی کرد که نتوان صحت اطلاعات آن را زیر سوال برد و از تکنولوژی‌های مختلفی استفاده کرده است که خارج از بحث امروز ماست.

تکنولوژی همتا به همتا (peertopeer)

نقل و انتقال در حقیقت یک فایل است که می‌گوید: «اشکان n بیت کوین به محمد داده است». این فایل توسط یک کلید خصوصی که متعلق به پیام است امضا شده. هر فردی در شبکه این کلید را به شکل منحصر بفرد دارد که دارای رمزنگاری است. این فایل بعد از امضا شدن توسط کلید اشکان، در کل شبکه منتشر می‌شود. این انتشار بوسیله انتقال از هر جزء به جزء دیگر شبکه انجام می‌گردد. این مسئله همان اساس تکنولوژی همتا به همتا است که پیشتر وعده توضیحش را به شما داده بودم.

سالم بودن اطلاعات یک اصل مهم در سیستم بلاک چین

به محض انجام یک نقل و انتقال، تمامی اعضای شبکه از وجود آن آگاه می‌شوند اما فقط در زمان محدودی بعد از آن، صحت این نقل و انتقال تایید می‌گردد. در حقیقت می‌توان گفت که تایید صحت یک نقل و انتقال، وجه حیاتی ارزهای دیجیتال است. به بیان بهتر باید بگوییم: تایید صحت انتقالات، اساس ارزهای دیجیتال هستند. مادامی که یک انتقال تایید نشده است، می‌توان آن را بازگرداند اما به محض اینکه این انتقال تایید شد، دیگر به هیچ عنوان قابل بازگشت نیست. این انتقال به یک سابقه ثابت و همیشگی در تاریخچه تمام نقل و انتقالات تبدیل می‌شود که همان ماهیت بلاک چین است.

برون سپاری چیست؟ چه مزایا و معایبی دارد؟

این همان جایی است که یک معدنچی یا ماینر وارد کار می‌شود. تنها ماینرها هستند که می‌توانند این انتقالات را تایید کنند. حتما می‌پرسید چگونه؟ خیلی ساده است. ماینر بوسیله رایانه خود و برنامه‌ای که روی آن نصب است، دو سمت این معامله یا نقل و انتقال را بررسی می‌کند. در صورت صحیح بودن انتقال، بر آن مهر تایید می‌زند؛ اینجا جایی است که کل شبکه از وجود این انتقال باخبر می‌شوند. حال این انتقال جزئی از بلاک چین شده است. به نظر شما ماینرها کار مهمی انجام نمی‌دهند؟ گفتیم تایید انتقالات اساس یک ارز دیجیتال است. چه کسی این تایید را انجام می‌دهد؟ ماینر! پس ماینر اساس اساس ارزهای دیجیتال است.

نیازی نیست بدانید این الگوریتم چیست اما باید بدانید که اساس آن یک پازل رمزنگاری شده است که ماینرها برای حل آن باهم رقابت می کنند. بعد از پیدا کردن راه حل، این الگوریتم است که یک ماینر می تواند یک قطعه به زنجیره قطعات بلاکچین اضافه کند و اینجاست که برای انجام اینکار و تایید معاملات بوسیله آن، ماینر لیاقت دریافت یک جایزه را دارد. این جایزه بسته محاسباتی که انجام شده است، مقداری از یک ارز دیجیتال است. مثلاً برای یک ارز دیجیتال مثل بیت کوین، این جایزه بخشی کوچکی از یک واحد کامل است و این تنها راه حل برای تولید بیت کوین است.

بیت کوین تنها زمانی تولید می شود که ماینرها پازل های رمزنگاری شده را حل کنند. بنابراین زمانی که پیچیدگی این پازل ها بیشتر شود، به رایانه های بیشتر و قوی تری برای حل آن ها نیاز است. همچنین مقداری ثابتی از بیت کوین (یا هر ارز دیجیتالی دیگری در آن شبکه) در طول یک بازه زمانی ثابت به ماینر داده خواهد شد. این بخشی از همان اجماع کلی در شبکه ارز دیجیتال است که به هیچ عنوان قابل شکستن نیست.

انواع ارزهای دیجیتال در دنیا

تاکنون انواع گوناگونی از ارزهای دیجیتال بر مبنای همان اصول و قواعدی که ساتوشی ناکاموتو معرفی کرده است پدید آمده اند. مهم ترین آن ها عبارتند از:

- بیت کوین
- اتریوم
- ریپل
- لایت کوین

ماینر چگونه پول در می آورد؟

به ازای هر بار تایید معاملات، جایزه ای از همان ارز دیجیتال دریافت می کنید. پس هر چقدر رایانه بیشتری برای تایید تعداد بیشتری از معاملات داشته باشید، سریعتر و بیشتر پول دریافت خواهید کرد. جالب نیست؟ این هم یکی از راه های ساده برای کسب درآمد از اینترنت است. از آنجایی که گفتم کار یک ماینر ارز دیجیتال است، به نظرم بهتر است در مورد این مسئله بیشتر باهم گفت و گو کنیم.

معدنچی یا ماینر به چه کسی می گویند و چه کاری انجام می دهد؟

طبق آنچه در قسمت قبل گفتیم، هر کسی می تواند یک ماینر باشد. از آنجایی که ما با یک شبکه غیر متمرکز روبه رو هستیم، ارز دیجیتال نیازمند ساختاری است که از هر گونه سوء استفاده جلوگیری کند. تصور کنید شخصی هزاران جزء در این شبکه قرار دهد و نقل و انتقالات جعلی درست کند؛ و بدتر اینکه خودش نیز تمام آن ها را تایید کند! اتفاقی که خواهد افتاد این است که کل شبکه از هم فرو خواهد پاشید.

اینجا بود که باز هم ابداعات ناکاموتو بزرگ به داد ما رسید. یادتان می آید یک توضیح کوتاه در مورد بلاکچین یا «قطعات به هم متصل شده» دادم؟ هر ماینر باید قطعه ای به این زنجیره اضافه کند. این کار بوسیله چیزی به نام هش Hash انجام می شود. هش خود محصولی از یک تابع رمزنگاری شده است. این قاعده را ناکاموتو پایه گذاری کرد که هر ماینر بخشی از عملکرد رایانه خود را صرف پیدا کردن هش کند. به این مسئله، اثبات کار Proof-of-Work گفته می شود که در بیت کوین این کار بر اساس الگوریتم SHA ۲۵۶ است.

ریزش بی‌سابقه تجارت ایران با هند

هند و ایران بر اساس آمارهای ارائه شده توسط مرکز آمار هند و برای دو بازه زمانی سال ۱۹ (۲۰۱۸-۲۰۱۹) دوازده ماهه آوریل ۲۰۱۸ الی مارس ۲۰۱۹ (و هشت ماهه ۲۰۱۹-۲۰۱۸) آوریل الی نوامبر ۲۰۱۹ (ارائه شده که در کل گزارش به ترتیب به اختصار سال مالی ۱۹-۲۰۱۸ و هشت ماهه ۲۰۱۹، عنوان شده است.

کل تجارت کالایی هند طی سال مالی ۱۹-۲۰۱۸ بیش از ۸۴۴ میلیارد دلار بوده که ۵۱۴ میلیارد دلار از آن در حوزه واردات و ۳۳۰ میلیارد دلار از آن در حوزه صادرات انجام شده است. طی هشت ماهه ۲۰۱۹، کل تجارت هند بالغ بر ۵۳۴ میلیارد دلار بوده که ۶۰،۴ درصد از آن مربوط به واردات و ۳۹،۶ درصد از آن مربوط به صادرات است (نمودار ۱). در مقایسه با کل سال ۱۹-۲۰۱۸، طی هشت ماهه ۲۰۱۹، ارزش واردات هند ۶۲،۷ درصد از رقم مشابه کل سال قبل و ارزش صادرات هم ۶۴،۱ درصد از رقم مشابه کل سال قبل را تشکیل داده است.

کل تجارت کالایی هند با کشور ایران طی سال ۱۹-۲۰۱۸ تقریباً برابر با ۱۷ میلیارد دلار بوده که ۱۳،۵ میلیارد دلار از آن مربوط به صادرات ایران به هند و ۳،۵ میلیارد دلار از آن مربوط به واردات ایران از هند بوده است. به عبارتی ۷۹ درصد از سهم تجارت بین دو کشور هند و ایران مربوط به صادرات ایران به این کشور و ۲۱ درصد مابقی مربوط به صادرات هند به ایران بوده است. تراز تجارت کالایی ایران و هند در سال ۱۹-۲۰۱۸ به نفع ایران مثبت و برابر با ۱۰ میلیارد دلار است. عامل ایجاد کننده تراز تجاری مثبت ایران، سهم بالای صادرات نفتی ایران به هند بوده به نحوی که ۱۲،۱ میلیارد دلار از صادرات ایران به هند یعنی ۸۹،۶ درصد از کل صادرات ایران به این کشور، فقط تحت تعرفه ۲۷۰۹ و ۲۷۱۱ مربوط به اقلام نفتی از صادرات کالایی ایران به هند در سال ۱۹-۲۰۱۸ با مجموع ارزشی ۱۲،۲۹ میلیارد دلار، ارزش صادرات کالای غیرنفتی ایران به هند در این سال، فقط ۱،۲۳ میلیارد دلار بوده است.

آمار تجارت خارجی

طی هشت ماهه سال ۲۰۱۹ کل تجارت کالایی ایران با هند برابر با ۳،۵۳ میلیارد دلار بوده که ۱،۲۹ میلیارد دلار از آن مربوط به صادرات ایران به هند و ۲،۲۴ میلیارد دلار از آن مربوط به صادرات هند به ایران است. ترکیب تجارت کالایی ایران به هند که در کل سال ۱۹-۲۰۱۸، برابر با نسبت ۷۹ درصد به ۲۱ درصد به نفع ایران

کل تجارت کالایی هند با کشور ایران طی سال ۱۹-۲۰۱۸ تقریباً برابر با ۱۷ میلیارد دلار بوده که ۱۳،۵ میلیارد دلار از آن مربوط به صادرات ایران به هند و ۳،۵ میلیارد دلار از آن مربوط به واردات ایران از هند بوده است. طی هشت ماهه سال ۲۰۱۹ کل تجارت کالایی ایران با هند برابر با ۳،۵۳ میلیارد دلار اعلام شده که ۱،۲۹ میلیارد دلار از آن مربوط به صادرات ایران به هند و ۲،۲۴ میلیارد دلار از آن مربوط به واردات ایران از هند بوده است. تراز تجاری ایران با هند که در سال ۱۹-۲۰۱۸ با مازاد ۱۰ میلیارد دلاری همراه بود طی هشت ماهه ۲۰۱۹ تبدیل به کسری و برابر با منفی ۹۴۶ میلیون دلار شده است. علت اصلی افت شدید تراز تجاری ایران با هند ناشی از کاهش قابل توجه صادرات نفتی ایران به این کشور بوده که طی هشت ماهه ۲۰۱۹ به حدود ۹۹۵ میلیون دلار کاهش یافته است. در این گزارش وضعیت تجارت کالایی ایران و هند طی دو بازه زمانی سال ۱۹-۲۰۱۸ (آوریل ۲۰۱۸ الی مارس ۲۰۱۹) و هشت ماهه ۲۰۱۹ (آوریل الی نوامبر ۲۰۱۹) مورد بررسی قرار گرفته است.

شریک مهم تجاری

سال مالی هند از ابتدای ماه آوریل هر سال شروع و در ۳۱ مارس سال بعد، خاتمه می یابد. در این گزارش وضعیت تجارت کالایی

نمودار ۱- تجارت کالایی ایران و هند طی ۱۲ ماه (آوریل ۲۰۱۸ تا مارس ۲۰۱۹) و هشت ماهه (آوریل تا نوامبر) ۲۰۱۹، میلیون دلار

جدول ۱- ترکیب مقاصد صادراتی هند در منطقه آسیای غربی و شورای خلیج فارس، میلیون دلار

ردیف	کشور	آوریل ۲۰۱۸ الی مارس ۲۰۱۹ (ماه ۱۲)	آوریل تا نوامبر ۲۰۱۹ (ماه ۸)	سهم از کل صادرات هند ۲۰۱۸-۱۹	سهم از کل صادرات هند در ۸ ماهه ۲۰۱۹	نسبت صادرات هشت ماهه ۲۰۱۹ به کل سال قبل (%)
۱	امارات متحده عربی	۳۰,۱۲۷	۱۹,۷۲۸	۵.۱۳	۹.۲۲	۶۵.۵
۲	عربستان سعودی	۵,۵۶۲	۳,۸۵۹	۱.۶۸	۱.۸۲	۶۹.۴
۳	اسرائیل	۳,۷۱۸	۲,۴۱۷	۱.۱۳	۱.۱۴	۶۵.۰
۴	ایران	۳,۵۱۱	۲,۲۳۸	۱.۰۶	۱.۰۶	۶۳.۷
۵	عراق	۱,۷۸۹	۱,۳۳۷	۰.۵۴	۰.۶۳	۷۴.۸
۶	عمان	۲,۲۴۶	۱,۳۲۴	۰.۶۸	۰.۶۳	۵۸.۹
۷	کویت	۱,۳۴۴	۸۸۰	۰.۴۰	۰.۴۲	۶۶.۰
۸	قطر	۱,۶۱۱	۸۰۰	۰.۴۹	۰.۳۸	۴۹.۷
۹	لبنان	۵۷۹	۷۶۳	۰.۱۸	۰.۳۶	۱۳۱.۷
۱۰	جمهوری یمن	۷۴۱	۲۴۰	۰.۲۲	۰.۲۱	۵۹.۴
۱۱	بحرین	۷۴۲	۳۹۷	۰.۲۲	۰.۱۹	۵۳.۵
۱۲	لبنان	۲۶۹	۱۵۳	۰.۰۸	۰.۰۷	۵۶.۵
۱۳	سوریه	۱۵۵	۱۱۰	۰.۰۵	۰.۰۵	۷۰.۹
	مجموع کشورهای فوق	۵۲,۳۸۳	۳۴,۴۵۲	۱۵.۸۷	۱۶.۲۸	۶۵.۸
	کل کشورها	۲۳۰,۰۷۸	۲۱۱,۶۶۵	۱۰۰	۱۰۰	۶۴.۱

جدول ۲- ترکیب مبادی وارداتی هند از منطقه آسیای غربی و شورای خلیج فارس، میلیون دلار

ردیف	کشور	آوریل ۲۰۱۸ الی مارس ۲۰۱۹ (ماه ۱۲)	آوریل تا نوامبر ۲۰۱۹ (هشت ماهه)	سهم از کل واردات هند ۲۰۱۸-۱۹	سهم از کل واردات هند طی هشت ماهه ۲۰۱۹	نسبت واردات هشت ماهه ۲۰۱۹ به کل سال قبل (%)
۱	امارات متحده عربی	۳۹,۷۸۵	۱۹,۴۹۱	۵.۷۹	۶.۰۳	۶۵.۴
۲	عربستان سعودی	۲۸,۳۷۹	۱۸,۱۷۵	۵.۵۴	۵.۶۴	۶۳.۸
۳	عراق	۲۲,۳۷۲	۱۵,۳۱۶	۴.۳۵	۴.۷۵	۶۸.۵
۴	قطر	۱۰,۷۲۴	۶,۰۴۹	۲.۰۹	۱.۸۸	۵۶.۴
۵	کویت	۷,۴۴۱	۶,۰۲۸	۱.۴۵	۱.۸۷	۸۱.۱
۶	عمان	۳,۷۵۹	۲,۷۲۴	۰.۵۴	۰.۷۷	۸۹.۷
۷	ایران	۱۳,۵۴۶	۱,۴۹۴	۲.۶۳	۰.۴۰	۹.۶
۸	اسرائیل	۱,۹۳۲	۱,۰۲۳	۰.۲۸	۰.۳۲	۵۴.۰
۹	لبنان	۱,۱۱۶	۷۰۶	۰.۲۲	۰.۲۲	۶۲.۳
۱۰	بحرین	۵۴۰	۳۶۷	۰.۱۰	۰.۰۸	۴۹.۶
۱۱	لبنان	۴۴	۳۱	۰.۰۱	۰.۰۱	۴۷.۰
۱۲	جمهوری یمن	۱۲	۱۸	۰.۰۰	۰.۰۱	۱۵۳.۴
۱۳	سوریه	۱۴	۱۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۷۳.۱
	مجموع کشورهای فوق	۱۱۸,۷۳۲	۷۰,۸۹۱	۲۳.۱۰	۲۱.۹۹	۵۹.۷
	کل کشورها	۵۱۴,۰۷۸	۳۲۴,۴۳۴	۱۰۰	۱۰۰	۶۲.۷

بود، در هشت ماهه ۲۰۱۹ به نسبت ۳۷ به ۶۴ درصد و به نفع هند تغییر یافته است. در این بازه زمانی همراه با بیشترین گرفتن صادرات هند به ایران از واردات ایران به هند، مازاد تراز تجاری ایران با هند در سال ۱۹-۲۰۱۸، تبدیل به کسری و برابر با منفی ۹۴۶ میلیون دلار شده است. علت اصلی افت شدید تراز تجاری ایران با هند ناشی از کاهش قابل توجه صادرات نفتی ایران به این کشور است که طی هشت ماهه ۲۰۱۹ به ۹۹۴,۸ میلیون دلار کاهش یافته است. اگرچه صادرات نفتی ایران به هند در هشت ماهه سال ۲۰۱۹ کاهش یافته ولی مشابه کل سال ۱۹-۲۰۱۸، همچنان سهم قابل توجهی از صادرات کالایی ایران به هند طی هشت ماهه مزبور را تعرفه ۲۷۰۹ و با سهم ۷۷ درصد تشکیل داده است.

ترکیب واردات و صادرات کالایی هند از کشورهای آسیای غربی و کشورهای عضو شورای خلیج فارس طی دوازده ماه ۲۰۱۸-۱۹ و هشت ماهه ۲۰۱۹ در جداول ۱ و ۲ ارائه شده است. طی سال ۱۹-۲۰۱۸، در میان ۱۳ کشور مورد بررسی، بیشترین صادرات هند به دو مقصد امارات متحده عربی و عربستان سعودی با مجموع سهم ۶۸ درصد از کل صادرات به کشورهای این منطقه و بیشترین واردات هند نیز از سه کشور امارات متحده عربی، عربستان سعودی و عراق با مجموع سهم ۶۸ درصدی از کل واردات هند از کشورهای منطقه مزبور، انجام شده است. سهم ایران از کل واردات کالایی هند در سال ۱۹-۲۰۱۸ برابر با ۲,۶۳ درصد بوده که طی هشت ماهه ۲۰۱۹ به ۰,۴ درصد (۲,۲۳ واحد درصد) (تنزل یافته) است. به علت افت شدید صادرات ایران به هند، توام با افت سهم واردات هند از کشورهای منطقه مورد بررسی در هشت ماهه ۲۰۱۹ (از ۲۳ به ۲۲ درصد)، سهم واردات هند از سه کشور امارات متحده عربی، عربستان سعودی و عراق به ۷۵ درصد افزایش یافته و بنظر می رسد بخشی از نیاز وارداتی هند (عمدتاً اقلام نفتی) به جای ایران از طریق سه کشور مزبور تامین و پوشش داده شده است.

برخلاف حوزه واردات، سهم کشورهای منطقه آسیای غربی و شورای خلیج فارس از کل صادرات هند در هشت ماهه ۲۰۱۹ در مقایسه با سال ۱۹-۲۰۱۸ از ۱۵,۹ درصد به ۱۶,۳ درصد افزایش یافته است. با وجود افت

سهم ایران در تامین نیازهای وارداتی هند طی هشت ماهه ۲۰۱۹ در مقایسه با سال ۱۹-۲۰۱۸، سهم ایران از کل صادرات هند در این مدت کاهش نیافته و همچنان ۱,۰۶ درصد است.

اقدام عمده تجارت ایران با هند

- صادرات

آمار مربوط به ۳۰ ردیف تعرفه ۴ رقمی مندرج ارائه شده در جدول ۳ نشان میدهد که ارزش صادرات اقلام مزبور طبعاً ماهه ۲۰۱۹ به مقصد هند برابر با ۱,۲۷ میلیارد دلار بوده که سهم آن از کل صادرات ایران به هند برابر با ۹۸,۲ درصد است و نشانهای از پایین بودن تنوع کالاهای صادراتی ایران به هند، نیز محسوب می شود. به دلیل تحریم، صادرات نفت خام ایران به هند تحت تعرفه ۲۷۰۹ طی سال ۲۰۱۹ کاهش یافته و سهم آن از کل صادرات کالایی ایران به این مقصد از ۸۹,۵ درصد در سال ۱۹ - ۲۰۱۸ به حدود ۷۷ درصد طی هشت ماهه ۲۰۱۹ رسیده که با وجود افت ۲ واحد درصدی، همچنان سهم بالایی را تشکیل میدهد. در میان اقلام عمده صادراتی ایران به هند طی هشت ماهه ۲۰۱۹، ارزش صادرات کالای سیمان پرتلند تحت تعرفه ۲۵۲۳ برابر با ۱۶,۷ میلیون دلار بوده که تقریباً نزدیک به ۴ برابر کل صادرات ایران به هند طی یکسال ۱۹ - ۲۰۱۸ است. برخی اقلام دیگر نظیر ردیف تعرفه های ۲۶۰۱، ۳۰۰۲، ۲۷۰۱، ۲۵۱۶، ۲۵۲۱ و ۰۸۱۳ هم از رشد قابل توجه صادرات در بازه آوریل تا نوامبر ۲۰۱۹ برخوردار بودند که مجموع ارزش صادرات این اقلام علیرغم رشد بالا، فقط ۱۰,۶ میلیون دلار است.

- واردات

آمار مربوط به ۳۰ ردیف تعرفه ۴ رقمی وارداتی از هند مندرج در جدول ۴ نشان میدهد که ارزش واردات اقلام مزبور طی هشت ماهه ۲۰۱۹ از مبدا هند برابر با ۱,۷۹ میلیارد دلار بوده که سهم آن از کل واردات ایران از هند برابر با ۶۷,۳ درصد است و در مقایسه با اقلام عمده صادراتی ایران به هند، بنظر میرسد تنوع اقلام وارداتی از هند بیشتر است.

مهمترین کالای وارداتی ایران از هند طی هشت ماهه ۲۰۱۹، محصول برنج با ارزش ۶۴۸ میلیون دلار بوده که سهم آن از کل ارزش واردات ایران از هند در این مدت، ۲۹ درصد است. دومین کالای مهم وارداتی از هند در این مدت، شکر تحت تعرفه ۱۷۰۱ و با ارزش واردات ۱۹۶ میلیون دلار است. چای با ارزش واردات ۱۴۵ میلیون دلار و اسانس با ارزش واردات ۱۲۴ میلیون دلار و

جدول ۳-۴: رقم عمده صادراتی ایران به کشور هند طی سال ۱۹ - ۲۰۱۸ و هشت ماهه ۲۰۱۹. میلیون دلار

ردیف	کد تعرفه	شرح کالا	دوره ماهه آوریل تا مارس ۲۰۱۹ (میلیون دلار)	هشت ماهه ۲۰۱۹ (میلیون دلار)	سهم از کل صادرات هشت ماهه ۲۰۱۹ (%)	نسبت صادرات هشت ماهه ۲۰۱۹ به ۱۹ - ۲۰۱۸ (%)
۱	۷۹۰۹	غلات خام و روغن حاصل از مواد معدنی غیر قابل استفاده	۱۷,۱۱۱,۳۲۲	۱۹,۲۳۳	۷۷,۳	۸,۲
۲	۷۹۰۵	کالاهای غیر قابل استفاده و مشتقات هالوژنه، مومها، تیرها و سایر مواد	۲۱۲,۲۷	۲۵,۲۱	۲۵,۲	۱۹,۵
۳	۲۱۰۹	کودهای معدنی و شیمیایی، کود	۲۲,۲۲	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۴	۱۳۰۹	سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت، سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت	۱۹,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۵	۱۳۰۹	سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت، سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت	۱۹,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۶	۱۳۰۹	سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت، سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت	۱۹,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۷	۱۳۰۹	سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت، سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت	۱۹,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۸	۱۳۰۹	سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت، سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت	۱۹,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۹	۱۳۰۹	سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت، سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت	۱۹,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۱۰	۱۳۰۹	سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت، سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت	۱۹,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۱۱	۱۳۰۹	سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت، سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت	۱۹,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۱۲	۱۳۰۹	سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت، سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت	۱۹,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۱۳	۱۳۰۹	سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت، سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت	۱۹,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۱۴	۱۳۰۹	سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت، سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت	۱۹,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۱۵	۱۳۰۹	سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت، سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت	۱۹,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۱۶	۱۳۰۹	سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت، سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت	۱۹,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۱۷	۱۳۰۹	سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت، سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت	۱۹,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۱۸	۱۳۰۹	سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت، سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت	۱۹,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۱۹	۱۳۰۹	سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت، سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت	۱۹,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۲۰	۱۳۰۹	سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت، سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت	۱۹,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۲۱	۱۳۰۹	سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت، سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت	۱۹,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۲۲	۱۳۰۹	سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت، سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت	۱۹,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۲۳	۱۳۰۹	سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت، سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت	۱۹,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۲۴	۱۳۰۹	سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت، سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت	۱۹,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۲۵	۱۳۰۹	سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت، سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت	۱۹,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۲۶	۱۳۰۹	سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت، سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت	۱۹,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۲۷	۱۳۰۹	سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت، سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت	۱۹,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۲۸	۱۳۰۹	سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت، سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت	۱۹,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۲۹	۱۳۰۹	سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت، سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت	۱۹,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۳۰	۱۳۰۹	سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت، سنگ مرمر، سنگ آهک، سنگ گرانیت	۱۹,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
جمع موارد فوق			۱۳,۲۲۷,۷	۱۳,۲۲۷,۷	۱۰۰	۹,۶
جمع کل			۱۳,۲۲۷,۷	۱۳,۲۲۷,۷	۱۰۰	۹,۶

جدول ۴-۴: رقم عمده وارداتی ایران از کشور هند طی سال ۱۹ - ۲۰۱۸ و هشت ماهه ۲۰۱۹. میلیون دلار

ردیف	کد تعرفه	شرح کالا	دوره ماهه آوریل تا مارس ۲۰۱۹ (میلیون دلار)	هشت ماهه ۲۰۱۹ (میلیون دلار)	سهم از کل واردات هشت ماهه ۲۰۱۹ (%)	نسبت واردات هشت ماهه ۲۰۱۹ به ۱۹ - ۲۰۱۸ (%)
۱	۱۰۰۹	برنج	۱,۵۸۳,۸۲	۲۲,۲۳	۲۲,۲	۲۰,۵
۲	۱۱۰۱	غلات و سایر محصولات از پستانداران و سایر حیوانات	۲۲,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۳	۲۱۰۹	کودهای معدنی و شیمیایی، کود	۲۲,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۴	۲۱۰۹	کودهای معدنی و شیمیایی، کود	۲۲,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۵	۲۱۰۹	کودهای معدنی و شیمیایی، کود	۲۲,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۶	۲۱۰۹	کودهای معدنی و شیمیایی، کود	۲۲,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۷	۲۱۰۹	کودهای معدنی و شیمیایی، کود	۲۲,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۸	۲۱۰۹	کودهای معدنی و شیمیایی، کود	۲۲,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۹	۲۱۰۹	کودهای معدنی و شیمیایی، کود	۲۲,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۱۰	۲۱۰۹	کودهای معدنی و شیمیایی، کود	۲۲,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۱۱	۲۱۰۹	کودهای معدنی و شیمیایی، کود	۲۲,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۱۲	۲۱۰۹	کودهای معدنی و شیمیایی، کود	۲۲,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۱۳	۲۱۰۹	کودهای معدنی و شیمیایی، کود	۲۲,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۱۴	۲۱۰۹	کودهای معدنی و شیمیایی، کود	۲۲,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۱۵	۲۱۰۹	کودهای معدنی و شیمیایی، کود	۲۲,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۱۶	۲۱۰۹	کودهای معدنی و شیمیایی، کود	۲۲,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۱۷	۲۱۰۹	کودهای معدنی و شیمیایی، کود	۲۲,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۱۸	۲۱۰۹	کودهای معدنی و شیمیایی، کود	۲۲,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۱۹	۲۱۰۹	کودهای معدنی و شیمیایی، کود	۲۲,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۲۰	۲۱۰۹	کودهای معدنی و شیمیایی، کود	۲۲,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۲۱	۲۱۰۹	کودهای معدنی و شیمیایی، کود	۲۲,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۲۲	۲۱۰۹	کودهای معدنی و شیمیایی، کود	۲۲,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۲۳	۲۱۰۹	کودهای معدنی و شیمیایی، کود	۲۲,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۲۴	۲۱۰۹	کودهای معدنی و شیمیایی، کود	۲۲,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۲۵	۲۱۰۹	کودهای معدنی و شیمیایی، کود	۲۲,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۲۶	۲۱۰۹	کودهای معدنی و شیمیایی، کود	۲۲,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۲۷	۲۱۰۹	کودهای معدنی و شیمیایی، کود	۲۲,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۲۸	۲۱۰۹	کودهای معدنی و شیمیایی، کود	۲۲,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۲۹	۲۱۰۹	کودهای معدنی و شیمیایی، کود	۲۲,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۳۰	۲۱۰۹	کودهای معدنی و شیمیایی، کود	۲۲,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
جمع موارد فوق			۲,۲۲۷,۷	۲,۲۲۷,۷	۱۰۰	۲۲,۳
جمع کل			۲,۲۲۷,۷	۲,۲۲۷,۷	۱۰۰	۲۲,۳

ردیف	کد تعرفه	شرح کالا	دوره ماهه آوریل تا مارس ۲۰۱۹ (میلیون دلار)	هشت ماهه ۲۰۱۹ (میلیون دلار)	سهم از کل واردات هشت ماهه ۲۰۱۹ (%)	نسبت واردات هشت ماهه ۲۰۱۹ به ۱۹ - ۲۰۱۸ (%)
۱۶	۲۱۰۹	کودهای معدنی و شیمیایی، کود	۲۲,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۱۷	۲۱۰۹	کودهای معدنی و شیمیایی، کود	۲۲,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۱۸	۲۱۰۹	کودهای معدنی و شیمیایی، کود	۲۲,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۱۹	۲۱۰۹	کودهای معدنی و شیمیایی، کود	۲۲,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۲۰	۲۱۰۹	کودهای معدنی و شیمیایی، کود	۲۲,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۲۱	۲۱۰۹	کودهای معدنی و شیمیایی، کود	۲۲,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۲۲	۲۱۰۹	کودهای معدنی و شیمیایی، کود	۲۲,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۲۳	۲۱۰۹	کودهای معدنی و شیمیایی، کود	۲۲,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۲۴	۲۱۰۹	کودهای معدنی و شیمیایی، کود	۲۲,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۲۵	۲۱۰۹	کودهای معدنی و شیمیایی، کود	۲۲,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۲۶	۲۱۰۹	کودهای معدنی و شیمیایی، کود	۲۲,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۲۷	۲۱۰۹	کودهای معدنی و شیمیایی، کود	۲۲,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۲۸	۲۱۰۹	کودهای معدنی و شیمیایی، کود	۲۲,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۲۹	۲۱۰۹	کودهای معدنی و شیمیایی، کود	۲۲,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
۳۰	۲۱۰۹	کودهای معدنی و شیمیایی، کود	۲۲,۲۳	۱۹,۵۵	۱۹,۵	۲۲,۳
جمع موارد فوق			۲,۲۲۷,۷	۲,۲۲۷,۷	۱۰۰	۲۲,۳
جمع کل			۲,۲۲۷,۷	۲,۲۲۷,۷	۱۰۰	۲۲,۳

سموم با ارزش واردات ۷۳ میلیون دلار سایر اقلام مهم وارداتی از هند طی هشت ماهه ۲۰۱۹ هستند. واردات برخی از کالاها از هند طی هشت ماهه ۲۰۱۹ در مقایسه با کل سال ۱۹-۲۰۱۸، افزایش قابل توجهی داشته که از جمله آنها می توان به ۷,۳ برابر شدن واردات کاغذ تحت تعرفه ۴۸۰۱، حدود ۴,۸ برابر شدن واردات شکر تحت تعرفه ۱۷۰۱، نزدیک به ۳,۶ برابر شدن واردات پنبه تحت تعرفه ۵۲۰۵ و ۱,۴ برابر شدن واردات سموم تحت تعرفه ۳۸۰۸ نام برد.

[illegible]

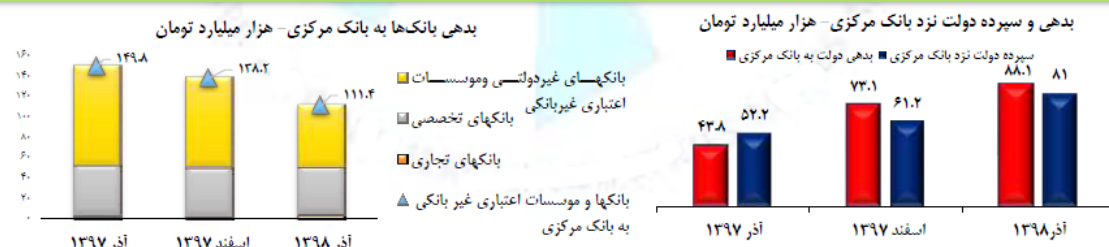
طی سال مالی ۱۹-۲۰۱۸ در مجموع تعداد ۱۵۱ ردیف تعرفه ۴ رقمی کالایی و در هشت ماهه ۲۰۱۹ هم تعداد ۱۲۵ ردیف تعرفه ۴ رقمی کالای ایرانی به کشور هند صادر شده است. برخی از اقلام صادراتی سال قبل از فهرست کالاهای صادراتی در هشت ماهه ۲۰۱۹ حذف شده ولی با این وجود تعداد ۴۴ ردیف تعرفه صادراتی جدید به فهرست کالاهای صادراتی ایران اضافه شده‌اند) جدول ۵ (که مجموع ارزش صادرات این کالاها حدود ۳,۲ میلیون دلار است.

[illegible]

- تنها عامل مؤثر بر رشد نقدینگی در آذر ماه ۱۳۹۸، افزایش ۲۸،۴ درصدی پایه پولی نسبت به مدت مشابه سال ۱۳۹۷ بوده است.
- افزایش خالص دارایی‌های خارجی بانک مرکزی، سهم ۲۸،۱ واحد درصدی در افزایش پایه پولی طی مدت مذکور داشته است.

- رشد سپرده های بلندمدت در آذر ۱۳۹۸ نسبت به آذر ۱۳۹۷ تقریباً ۷ واحد درصد پیش تر از رشد سپرده های کوتاه مدت بوده است.
- بدهی دولت به بانک مرکزی در آذر ۱۳۹۸ نسبت به آذر ۱۳۹۷، بیش از دو برابر شده است.

انتقادهای رفت و برگشتی بانک مرکزی و پارلمان بخش خصوصی

جدال بر سر تعهدات ارزی

مرکزی هم این موضوع را شفاف نمی کند که چه کسانی (بخش دولتی، خصولتی یا خصوصی) در بازگرداندن این ارزها اهمال کرده اند؟ سیدمحمد بحرینیان، پژوهشگر توسعه اما در گفت و گو با «شرق» به نکته دیگری اشاره می کند. او می گوید، نقل و انتقال ارز، هزینه ای جداگانه به صادرکننده تحمیل می کند و اگر با سیاست های دستوری، این هزینه ها مضاعف شود، باید منتظر افت حجم صادرات باشیم و این نوع رفتار در شرایطی که اقتصاد فعلی ایران در آن قرار دارد، مناسب نیست.

به گزارش «شرق»، رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران در پاسخ به نامه بانک مرکزی، خطاب به عبدالناصر همتی رئیس کل بانک مرکزی، ضمن انتقاد از بخش نامه رفع تعهد ارزی صادرکنندگان، به عدم مشارکت دادن بخش خصوصی در تصمیم گیری ها و قرار دادن بار طاقت فرسا بر آنها اشاره می کند: «منطبق بر آمارهای مستند کشور، سهم بالایی از بار اصلی اشتغال بر شانه های بخش خصوصی قرار داده شده است، در حالی که وفق آمار رسمی بانک محترم مرکزی، بخش های تولیدی و صادرات به طور مزمین در دوران تحریم ها، کمترین سهم از مانده تسهیلات را داشته است و تعجب آور اینکه بر اساس جداول داده - ستانده مبتنی بر حساب های ملی که توسط مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی برای سال ۱۳۹۰ تهیه شده، بیشترین بار مالیاتی کشور بر دوش بخش ساخت صنعتی بوده است، اما متأسفانه ملاحظه می گردد که با وجود سال ها درخواست بخش خصوصی مولد جهت قرارگیری در مراکز تصمیم گیری اقتصادی، همچنان حتی در این شرایط بحرانی اقتصادی از این مهم غفلت شده و تصمیمات اقتصادی بدون حضور نمایندگان بخش خصوصی، از جمله در کمیته موضوع ماده (۲) - که به ویژه بسیار مورد تأکید جنابعالی قرار گرفته - اتخاذ می شود». او غیبت بخش خصوصی در تصمیم گیری ها را موجب اتخاذ تصمیمات غیر عملیاتی دانسته و تأکید کرده که در اطلاعیه بانک مرکزی تحت عنوان «نحوه بازگشت ارز حاصل از صادرات سال ۹۸ و رفع تعهد ارزی سال ۹۹»، مسئله ۲۰ درصد مرتبط با تعدیل میزان صادرات حذف شده نه تنها برخلاف توافق صورت گرفته است بلکه در تناقض با اطلاعیه رسمی در پورتال بانک نیز هست. این روند باعث بی اعتمادی به تصمیمات خواهد شد.

به باور شافعی، تحریم ها شرایط خاصی را برای فعالان اقتصادی به خصوص در بخش صادرات ایجاد کرده و عملیات سیستم بانکی و مبادلات عادی جهانی را به هم ریخته است. در چنین شرایطی ضمن اینکه بار هزینه های اضافی برای بازیابی مجدد کالاهای صادراتی ایجاد کرده، عملاً توان رقابتی بنگاه های داخلی را نیز به شدت تضعیف و صادرکنندگان داخلی را ناگزیر کرده تا با شرایط ناعادلانه تری، از منظر قیمت و دریافت وجه با بازرگانان خارجی مقابله کنند. کماینکه این موضوع در خصوص نفت و سایر مشتقات نفتی که دولت محترم به طور مستقیم درگیر آنهاست، صدق می کند. او در این نامه با اتکا به اصل ۴۴ قانون اساسی که سه بخش اصلی اقتصاد را مشروعت بخشیده، اشاره می کند که اگر در کمیته ذکر شده، نمایندگان بخش خصوصی شرکت داشتند، تصمیمات منطقی تری اتخاذ می شد. به باور شافعی، به غیر از عدم مشارکت بخش خصوصی در تصمیم گیری های اقتصادی، شاهدیم در بحران ها تصمیماتی اتخاذ می شود که بر مبنای آزمون و خطا بوده، در حالی که بخش خصوصی در ایجاد آنها هیچ گونه اختیار و دخالتی ندارد اما در نهایت این بخش خصوصی است

بحث بر سر بازگشت ارزهای از محل صادرات به کشور دوباره داغ شده است و ماجرا هم از انتقادهای رئیس کل بانک مرکزی به بخش خصوصی و صدور دستورالعملی جدید آغاز شد. رئیس کل بانک مرکزی اعلام کرده بسیاری از صادرکنندگان نسبت به بازگشت ارز خود اقدام نکرده و با همین استدلال، دستورالعمل جدیدی برای رفع تعهدات ارزی صادر کرده است. بر مبنای این دستورالعمل تعهد ارزی صادرکنندگان از ۸۰ درصد به ۱۰۰ درصد رسیده، به این معنا که هر صادرکننده ای امسال باید ۱۰۰ درصد ارز حاصل از صادرات کشور را بازگرداند. این اقدام واکنش هایی را از سوی بخش خصوصی و صادرکنندگان به دنبال داشت و در نهایت رئیس اتاق بازرگانی ایران در یک نامه ۱۲ بندی به رئیس کل بانک مرکزی، انتقادهایی را مطرح کرد.

غلامحسین شافعی در این نامه از عبدالناصر همتی پرسیده است: «مگر شرایط تغییر کرده یا بهتر شده که تعهد ارزی ۸۰ درصد تبدیل به ۱۰۰ درصد شود؟ ... آیا وضع مقررات دستوری، بدون فراهم نمودن بسترهای لازم، منجر به توقف فعالیت های رسمی و رونق فعالیت های زیرزمینی خواهد شد و باید قبل از صدور بخش نامه ها و دستورالعمل ها، روش های عملیاتی شدن آنها نیز مشخص شود». صادرکنندگان با تأکید بر تحریم ها و مشکلات نقل و انتقال پول معتقدند دولت باید به جای فشار بیشتر به این بخش به دنبال ایجاد بستر لازم برای تأمین مسیر نقل و انتقال ارز باشد. از سویی دولت معتقد است از ۱۰ میلیارد دلار که حجم صادرات بخش خصوصی است، مشخص نیست چه مقدار از آن به کشور بازمی گردد. بانک

غلامحسین شافعی در این نامه از عبدالناصر همتی:

مگر شرایط تغییر کرده یا بهتر شده که تعهد ارزی ۸۰ درصد تبدیل به ۱۰۰ درصد شود؟ ... آیا وضع مقررات دستوری، بدون فراهم نمودن بسترهای لازم، منجر به توقف فعالیت‌های رسمی و رونق فعالیت‌های زیرزمینی خواهد شد و باید قبل از صدور بخش‌نامه‌ها و دستورالعمل‌ها، روش‌های عملیاتی شدن آنها نیز مشخص شود

که باید فشارهای وارده را تحمل کرده و در جهت جبران نتایج این بحران‌های یاری رسان باشد. شافعی همچنین در این نامه به ابهاماتی که رئیس کل بانک مرکزی درباره برخورد با کارت‌های بازرگانی متخلف مطرح کرده بود، پاسخ داد: «طی دو سال گذشته، اتاق‌های بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی سراسر کشور در همکاری تنگاتنگ با سازمان‌های استانی صنعت، معدن و تجارت، نهایت تلاش خود را جهت غربالگری و تشخیص دارندگان کارت‌های بازرگانی به کار گرفته و خوشبختانه امروز تعدادی از این کارت‌ها شناسایی و ابطال شده‌اند. باید یادآور شد که مرجع صدور کارت عضویت، اتاق‌های بازرگانی و مرجع تأیید نهایی صدور کارت‌های بازرگانی سازمان‌های صنعت، معدن و تجارت استان‌ها هستند و چنانچه پیشنهادهای اتاق بازرگانی که طی سه دهه گذشته بارها مطرح شده بود، مورد توجه قرار می‌گرفت، امروز در این بخش با مشکلات طرح شده از سوی جنابعالی روبه‌رو نبودیم».

بانک مرکزی اما پاسخی دیگر درباره یارانه انرژی به رئیس اتاق بازرگانی می‌دهد: «انتظار می‌رود با توجه به همکاری‌های انجام‌شده و کاهش فزاینده درآمدهای نفتی کشور تحت تحریم‌ها در شرایط کنونی، رئیس اتاق بازرگانی با سیاست‌های اقتصادی جاری همسو بوده و همچنین ضرورت دارد بنگاه‌های مختلف اقتصادی نیز که طی سالیان متمادی با بهره‌مندی از سوبسید انرژی و ارزهای نفتی ایجاد و شکل گرفته‌اند در این شرایط منابع ارز حاصل از صادرات خود را به صورت مؤثر و شفاف برای تأمین نیازهای وارداتی بخش‌های اقتصادی به کار گیرند. این مهم نکته کلیدی سیاست برگشت ارز حاصل از صادرات است». شافعی تذکر قابل توجهی نیز می‌دهد: «در طرف دیگر بانک‌ها-مشخصاً وفق قانون پولی و بانکی سال ۱۳۵۱ و قانون بانکداری بدون ربا

در سال ۱۳۶۲، بانک مرکزی تمام اختیارات ممانعت و جلوگیری از ایجاد آنها را داشته و دارای قدرت موسع قانونی در نظارت، اقدام عملی و برخورد با تخلفات آنهاست- نهادهای معصوم و مبرا از خطا نیز نیستند».

ارز خصولتی‌ها باز می‌گردد؟

اشاره بانک مرکزی به منابع و انرژی ارزان یا رایگانی است که سال‌هاست در اختیار صادرکنندگان قرار گرفته است؛ مانند آنچه در پتروشیمی‌ها، سیمانی‌ها و فولادی‌ها می‌بینیم. اما بحرینیان، این وضعیت را از دریچه دیگری تحلیل می‌کند و معتقد است دولت سیاست یکسان و یکپارچه‌ای را برای صادرکنندگان اعمال می‌کند؛ در صورتی که صادرکنندگان اساساً از امتیازات یکسانی برخوردار نبوده و یکپارچه نیستند. او با تشریح پراکندگی آنچه به نام بخش خصوصی اعلام می‌شود، گفت: ما سه نوع بخش خصوصی داریم، نخست کسانی که از رانت منابع طبیعی و نفوذ برخوردارند و به همان اندازه هم در جریان گذران امور از اختیار و قدرت عمل بهره‌مند هستند. اینها از منابع با بهای ارزان و یارانه‌های متنوع استفاده می‌کنند بدون اینکه اشتغال یا ارزش افزوده‌ای در قواره منابع مورد مصرف یا تلف شده تولید کنند. دسته دوم هم در لباس بزرگ‌شده با عنوان تولید اما در قالب فعالیت‌های مونتاژ کاری از منابع ارز دولتی یا یارانه‌ها استفاده می‌کنند و دسته سوم نیز افرادی که فعال واقعی اقتصادی بوده و در حوزه تولید مولد مشغول به کار هستند و عمق ساخت داخل آنها بالاست و نیاز ارزی بالا و کاذبی را مانند مونتاژ کارها به کشور تحمیل نمی‌کنند. لیست منتشره بانک مرکزی در خصوص دریافت کنندگان ارزی که اقدامی تاریخی و ارزشمند است، به وضوح این تقسیم‌بندی را نشان داده و بنا بر این عدم اهلیت حرفه‌ای بسیاری از تصمیم‌گیران اقتصادی را در برابر ما به تصویر می‌کشد.

بحرینیان ادامه می‌دهد: سال‌های اخیر نشان داده امکان بازگشت ارز آن دسته از صادرکنندگان که به رانت و قدرت وابسته هستند، دشوار است و دولت هم با افزایش درصد تکلیف ارزی می‌خواهد ارزها را به کشور بازگرداند اما نگرانی و بیمی وجود دارد مبنی بر اینکه آن بخش‌های ذکر شده به اضافه خصولتی‌ها، اکنون با استفاده از همان رانت و نفوذ، تغییری در رویه‌های خود ایجاد نکنند (اقدام ارزشمند برگزاری دادگاه‌های مبارزه با فساد، نشان‌دهنده این نگرانی است) اما بخش خصوصی واقعی از سویی باید هزینه تحمیلی نقل و انتقال پول را بپردازد و از سویی تعهدات ارزی آن هم ۲۰ درصد بیشتر از سال گذشته شده است. رئیس کل بانک مرکزی به صادرات به عراق و افغانستان اشاره کرده که نباید ریالی انجام شود. اما آیا به نظر ایشان وقتی صادرکننده با مشکل نبود الزامات لازم و صرافی و انسداد راه‌های انتقال پول مواجه است، چگونه این رویه را انجام دهد؟ این تأکید دولت مبنی بر انجام این نوع صادرات به صورت غیربالی درست است اما منوط به این است که صرافی هم برای انجام این کار وجود داشته باشد و صادرکنندگان به آن دسترسی داشته باشند. دولت نمی‌تواند بدون ایجاد بستر لازم انجام همه امور را از صادرکننده بخواهد.

او با نگاهی به کارنامه صدساله اقتصاد در ایران، تأکید می‌کند که به جز چند دوره، در هیچ زمانی تولید و صنعت در اولویت دولت‌ها نبوده و دولت‌ها بیشتر شیفته واردات بوده و نگاهشان به بخش خصوصی همواره نه از باب پیشرفت اقتصادی بلکه از باب کسب درآمد بوده است. در زمان ناصرالدین شاه یا مظفرالدین شاه قاجار که به شدت کسری منابع حاصل از صادرات در مقابل واردات کشور وجود داشت، برای جبران کسری از طلاهای غنیمت گرفته شده نادرشاه از هند استفاده می‌شد، منابع ارزشمند را به باد می‌دادند و بعد از آن هم همواره منبع اصلی تأمین این کسری تراز تجاری از محل منابع مفت نفتی بوده که مستندات آن نیز موجود است. در دوره دکتر مصدق و دکتر علیخانی و همچنین در سال‌های ۶۰ تا ۶۸ فقط این روال تغییر کرد و تکیه اقتصاد بر تقویت تولید بود. حالا هم دولت با وجود تحریم و افت قیمت نفت که نخبگان آن را کاملاً پیش‌بینی می‌کردند، دیگر نمی‌تواند به درآمدهای قبلی تکیه کند و برای جبران کسری درآمد یک گزینه دیگر انتخاب کرده است. از آنجایی که در یک سده گذشته دولت‌ها راه‌های دیگری را برای بسط اقتصاد و اشتغال مفید ندانستند، اکنون با فروش سرمایه‌های بین‌نسلی که متأسفانه جایگزین درآمد نفتی کرده‌اند، مستند به گفته‌های وزیر رفاه و سخنگوی دولت این مسیر فقط برای پر کردن تنگنای فعلی و پرداخت هزینه‌های روزمره و جاری است و نه طبق آنچه ادعا می‌شود برای توسعه اقتصاد. این نحوه عمل ما را با خطرات مهلک روبه‌رو می‌کند، در حالی که فقط ارزش افزوده حاصل از تولید مولد و قرارگیری نخبگان واقعی در مسندهای تصمیم‌گیری می‌تواند این اقتصاد را نجات دهد.

نگاهی به زندگی منوچهر سلطانی حسینی

از راندگی تاکسی تا کارخانه‌داری

صداقت، سیاست اصلی کار آفرینی

اول شدن را هم در همین دوره تجربه کرد؛ زمانی که با تیم والیبالی مدرسه در شهرستان مشهد در سال ششم ابتدایی در مسابقات بین مدارس اول شدند. او در سال ۱۳۳۶ یعنی ۶۲ سال پیش به پیشنهاد و تحت تأثیر پدرش وارد دانشکده افسری و بعد ژاندارمری شد اما پس از ۶ سال به دلیل شرایط کاری سخت و فضای حاکم بر ژاندارمری که با روحیه او سازگاری نداشت، قید این کار را زد و استعفا داد و از ژاندارمری بیرون آمد. خود او در کتاب «کارآفرینی به سبک منوچهر سلطانی حسینی» که انتشارات دانشگاه شریف منتشر کرده است، می‌گوید: «روزهای سخت من پس از خروج از ژاندارمری شروع شد. برای گذران زندگی به راندگی تاکسی رو آوردم و سپس در بیمارستان امام خمینی امروزی (پهلوی سابق) به امور دفتری پرداختم.»

اما چه شد که او به تولید مواد آرایشی و بهداشتی و شوینده روی آورد و چگونه زندگی‌اش از کار دفتری در بیمارستان به این نقطه کشیده شد؟ خود او گفته: «سنگ بنای شغل امروزی‌ام در سال ۱۳۴۳، زمانی که لابه‌لای آگهی‌های روزنامه به دنبال کار می‌گشتم، گذاشته شد. در آن زمان برای اخذ سمت ویزیتوری علمی شرکت «دوپار» - که یک شرکت تولیدکننده داروهای چشمی در ایران بود- در یک مصاحبه شرکت کردم و با توجه به دانش عمومی قابل توجهی که داشتم، از بین ۶۵ شرکت‌کننده به عنوان یکی از دو ویزیتور این شرکت انتخاب شدم. کار من بازاریابی در استان گیلان بود و پس از چندی مسئولیت بازاریابی در استان مازندران هم به من محول شد و من مجبور بودم ۲۰ روز در ماه را در خارج از تهران و به‌دور از خانواده‌ام زندگی کنم. سال ۱۳۴۵ بود که با توجه به توانمندی‌ای که از خود نشان دادم، توانستم در این شرکت به سمت مدیریت فروش کل کشور برسم.»

اما مدیریت فروش شرکت دوپار سقف کاری نبود که منوچهر سلطانی برای خودش تعریف کرده بود؛ بنابراین او که به دنبال پیشرفت و تحول در زندگی‌اش بود بعد از مدتی از شرکت دوپار بیرون آمد و ابتدا جذب شرکت داروسازی کنول آلمان و بعد هم شرکت ایتالیایی IBI شد تا اینکه به این نتیجه رسید که باید کسب و کار خودش را راه‌اندازی کند. او در کتاب زندگی‌نامه‌اش می‌گوید: «در سال‌های ۵۶ و ۵۷ یعنی زمان انقلاب اسلامی با گروهی از کلیمیان همکارم شریک شدم و شرکتی را راه‌اندازی کردیم اما پس از پیروزی انقلاب شرکا ایران را ترک کردند، بنابراین با خروج شخصی که مجوز نمایندگی را در انحصار خود داشت، شرکت تعطیل شد و تمام زحماتم در مقابل چشمانم در یک آن از بین رفت. اما من دوباره بلند شدم و شروع به ساختن از صفر کردم. در خیابان درپان‌نو تهران یک پارکینگ ۴۰ متری اجاره کردم و با راهنمایی چند دوست داروساز قدیمی که جمعاً یک کادر هفت‌نفره را تشکیل می‌دادیم و با دو پاتیل، شروع به تولید شامپو کردم! پس از آن با گرفتن مجوز تولید شامپو از وزارت صنایع و وزارت بهداشت، شرکت ایران آوندفر را که در ابتدا پارتیس نام داشت به ثبت رساندم. سپس نزد حاج آقا مدرس‌نیا که مدیرعامل شرکت پخش «قاسم ایران» بودند رفتم و از ایشان خواستم برای توزیع محصولاتم به من کمک کنند. ایشان هم به کمک من شتافتند و با همکاری یکدیگر توانستیم شامپوهای تولیدی ما را حداقل قیمت در سراسر کشور توزیع کنیم.» البته آن زمان یعنی نیمه دهه ۶۰ و در اوج روزهای جنگ شرکت ایران آوندفر تنها دو محصول تولید می‌کرد اما کم‌کم رشد شرکت سرعت گرفت به خصوص از سال‌های بعد از جنگ و شروع دهه ۷۰ و همین شد که منوچهر سلطانی حسینی به فکر توسعه کار و راه‌اندازی کارخانه تولید محصولات

منوچهر سلطانی حسینی در کتاب زندگی خود بزرگ‌ترین مشکل صنعت لوازم آرایشی و بهداشتی کشور را قاچاق و واردات بی‌رویه باوجود تولید محصولات باکیفیت در داخل کشور می‌داند

داستان زندگی برخی از کارآفرینان مصداق واقعی شروع کردن از صفر و حتی زیر صفر است و تصور اصلی ما را از نیاز اساسی شروع هر کاری که نخستین آن «سرمایه» است بر هم می‌زند؛ ماجرای کارآفرینی منوچهر سلطانی حسینی حتماً یکی از همین قصه‌هاست. کسی که ۵۰ سال پیش و در دهه ۳۰ زندگی‌اش راننده تاکسی بود و حالا به عنوان بنیان‌گذار و مالک یکی از بزرگ‌ترین (جزو ۱۰ برند اول) کارخانه‌های تولیدکننده مواد شوینده و بهداشتی شناخته می‌شود. منوچهر سلطانی حسینی بنیان‌گذار شرکت «ایران آوندفر» یا همان شامپو بس است که محصولاتش را با برندهای مشهور دیگری همچون دکتر ژیل و آبروکس هم روانه بازار می‌کند.

منوچهر سلطانی حسینی در سال ۱۳۱۵ در محله قدیمی پشت باغ نادری مشهد در یک خانواده پرجمعیت با ۱۴ فرزند، سنتی-مذهبی، و البته با روحیه نظامی به دنیا آمد و بزرگ شد. پدرش افسر ژاندارمری بود و نظم و دیسیپلین برایش مهم بود و تلاش می‌کرد این روحیه را به خانواده و فرزندانش هم منتقل کند و در نهایت همین هم باعث شد که منوچهر سلطانی حسینی در مقطعی از زندگی جذب ژاندارمری شود ولی اتفاقاتی در زندگی‌اش رخ داد که مسیر را به شکلی دیگر برایش رقم زد. دوران ابتدایی را در دبستان ضیاء گذراند و به گفته خودش اولین بار طعم و لذت پیروزی و

بهداشتی و آرایشی افتاد. «سرانجام با رونق گرفتن کسب و کار، زمینی به مساحت ۶۵۰۰ متر واقع در شهرک صنعتی سیمین دشت کرج خریداری کردم و پس از ۲ سال دوندگی و پشت سر گذاشتن مشکلات زیاد، مجوز احداث کارخانه را در این محل گرفتم و بحمدلله پس از طی کردن پله‌های ترقی یکی پس از دیگری در جایگاه کنونی و یکی از ده شرکت اول تولیدکننده محصولات بهداشتی هستیم.»

در حال حاضر کارخانه تولیدکننده محصولات شرکت ایران آوندفر (شامپو بس و...) با در نظر گرفتن انبار ۱۰ هزار متر مربع وسعت دارد. این کارخانه سالانه ۲۰ هزار تن محصول شامل ۱۱۱ نوع شامپوی گوناگون، مایعات شوینده ظرف و دست، نرم‌کننده‌های پارچه و مو، ۱۰۰۰ تن انواع کرم، ژل موی سر و خمیر و ژل دندان تولید می‌کند که محصولات این شرکت در مجموع حدود ۴۰۰ فرآورده مختلف را شامل می‌شود. شرکت ایران آوندفر از اولین شرکت‌های ایرانی است که توانسته گواهی سیستم مدیریت کیفیت الگوی ایزو ۹۰۰۰ در صنایع بهداشتی، آرایشی و شوینده را برای تولید انواع شامپو و مایع ظرف‌شویی دریافت کند. این گواهی در آذرماه ۱۳۸۲ به گواهی ایزو ۹۰۰۱ ویرایش سال ۲۰۰۰ برای کلیه فرآورده‌های شرکت ارتقا داده شد. همچنین منوچهر سلطانی حسینی در طول چند دهه فعالیت تولیدی و صنعتی حدود ۴۰ نشان و لوح افتخار به عنوان کارآفرین و پیش‌کسوت کارآفرینی دریافت کرده است. محصولات شرکت ایران آوندفر با برندهای بس، دکتر ژیلا و آبروکس تولید می‌شود و حدود هزار نفر به صورت مستقیم و بیش از ۵ هزار نفر به صورت غیرمستقیم در این شرکت مشغول به کار هستند که بخش مهمی از آن‌ها را کارشناسان، کارشناسان ارشد و متخصصان دانشگاهی با مدارک دکتری تشکیل می‌دهند. این مجموعه دارای چهار آزمایشگاه مجهز شیمی، میکروبیولوژی، R&D و آزمایشگاه همکاری کارخانه است که مورد تأیید وزارت بهداشت و موسسه استاندارد هستند.

منوچهر سلطانی حسینی در کتاب زندگی خود بزرگ‌ترین مشکل صنعت لوازم آرایشی و بهداشتی کشور را قاچاق و واردات بی‌رویه باوجود تولید محصولات باکیفیت در داخل کشور می‌داند و می‌گوید: «بزرگ‌ترین چالش کشور ما بیکاری جوانان است پس چرا ما باید بگذاریم این آفت دامان جوانانمان را بگیرد. در

حال حاضر شخص من برای چند هزار نفر به صورت مستقیم و غیرمستقیم شغل ایجاد کرده‌ام. این در شرایطی است که من با ۷ نیرو شروع به کار کرده‌ام و با مشکلات زیادی دست و پنجه نرم کردم تا مجبور به تعدیل نیرو نشوم. اما به مسئولان متعهد شده‌ام که اگر جلوی ورود کالای خارجی را بگیرند آمار اشتغال‌زایی خود را ۲ برابر کنم.»

او اولین اصل برای موفقیت را صداقت می‌داند: «صداقت بهترین سیاستی است که انسان می‌تواند در زندگی به کار ببندد. خود من زمانی که از صفر شروع کردم، تنهاترین و بهترین سرمایه‌ای که داشتم صداقت بود که مرا به موفقیت رساند. علاوه بر این من همواره شرافت کاری را رعایت کرده‌ام و افتخار می‌کنم که هرگز پرداخت حقوق کارمندانم را یک روز هم به تعویق نینداخته‌ام.»

عشق به ایرانی و کار یکی از بزرگ‌ترین ویژگی‌هایی منوچهر سلطانی حسینی است. او در کتاب زندگی‌نامه‌اش گفته است: «همواره به کارم اعتقاد داشته‌ام و آرزو دارم که با شرافت از این دنیا بروم. من همیشه به کشورم متعهد بوده‌ام و همواره به فرزندانم گوشزد کرده‌ام که هویت ما به خاکمان پیوند خورده است و ما ایرانیان در کنار سرزمینمان مفهوم پیدا می‌کنیم و این تعهد به وطن را از آن‌ها انتظار داشته‌ام.» او در دی‌ماه سال ۱۳۹۴ و در ۸۰ سالگی درگذشت.

مهم‌ترین خواسته‌های منوچهر سلطانی حسینی

منوچهر سلطانی حسینی یک سال پیش از درگذشتش در کتابی که مرکز کارآفرینی دانشگاه شریف از زندگی او منتشر کرد، در پاسخ به این سؤال که مهم‌ترین خواسته او به عنوان یک کارآفرین حوزه تولید لوازم آرایشی و بهداشتی چیست؟ گفت: «مهم‌ترین خواسته من این است که اجازه ورود قانونی و غیرقانونی محصولات آرایشی و بهداشتی به کشور داده نشود. در حال حاضر تولیدات داخلی ما بیش از مصرفمان است. پس چرا باید در حق تولیدکننده داخلی اجحاف شود؟ در صورتی که تولیدکنندگان داخلی تحت نظارت وزارت بهداشت هستند و همچنین محصولات آن‌ها با شرایط آب و هوایی کشورمان سازگار است. اگر به کارخانه‌های ایرانی فرصت رقابت داده شود آن‌ها می‌توانند هدف‌های متعالی را برای خود در نظر بگیرند. در واقع هدف ما این است که محصولاتی تولید کنیم که نه تنها با محصولات خارجی قابل مقایسه باشند، بلکه از لحاظ کیفی بسیار برتر از این محصولات باشند. اما عوامل مختلفی مانع رسیدن به این هدف می‌شود که نخستین آن ورود بی‌رویه محصولات خارجی است. هم‌اکنون ۶۰ درصد اقلام آرایشی مورد استفاده توسط مردم، خارجی است. دومین عامل عدم همکاری بانک‌هاست. بانک‌ها با واحدهای تولیدی و صنایع همکاری نمی‌کنند، بنابراین ما برای تأمین هزینه مورد نیاز مواد اولیه دچار مشکل هستیم. اما به اعتقاد من سومین عاملی که در این امر دخیل است، فعالیت ضعیف رسانه‌هاست. هم‌اکنون تبلیغات ماهواره‌ای مردم ما را اغوا می‌کند، در صورتی که رسانه‌های داخلی روی محصولات تولید کشور خودمان مانور نمی‌دهند. به این ترتیب بسیاری از واحدهای تولیدی مواد آرایشی بهداشتی تعطیل شده‌اند.»

نقش تجارت الکترونیک در توسعه اقتصادی

تجاری و صادراتی باید در راستای شناسایی توان بالقوه اینترنت گام برداشته و برای تقویت فعالیت‌های صادراتی، مشتریان صادراتی جدید خود را از طریق اینترنت پیدا کنند. مدیران این شرکت‌ها می‌توانند از اشخاصی که با اینترنت آشنا بوده، کمک گرفته و فعالیت‌های صادراتی و بازاریابی خود را از طریق اینترنت انجام دهند.

ملاحظات هزینه و امنیت یکی دیگر از موانعی است که مدیران برای خود می‌سازند تا کمتر از تجارت الکترونیک در جهت توسعه اقتصادی استفاده کنند. زمانی که مدیران آشنایی کافی با تجارت الکترونیکی و اینترنت نداشته باشند بی‌شک در محاسبات خود دچار اشتباه می‌شوند. تصور اشتباه آنها از تجارت الکترونیک آنها را به این نتیجه می‌رساند که استفاده از اینترنت هزینه‌های زیاد به همراه داشته آینده و امنیت شرکت را از بین خواهد برد.

مدیران شرکت‌ها و سازمان‌های تجاری باید با نحوه کار شرکت‌های بزرگ هم حوزه فعالیت خود آشنا شوند تا متوجه نقش تجارت الکترونیک در توسعه اقتصادی گردند و یا به روش دیگری در حوزه‌ای محدودتر نقش تجارت الکترونیک در توسعه اقتصادی را ارزیابی نمایند.

تجارت الکترونیک با افزایش بهره‌وری، کاهش هزینه تولید و در نتیجه کاهش فشار بر قیمت‌ها و حفظ تورم در سطح پایین می‌تواند نقش مهمی در توسعه اقتصادی ایفا کند. همچنین ورود شرکت‌های تازه وارد برای تأمین تقاضای فعلی، ایجاد محیطی پویا و خلاق در راستای تأسیس و تشکیل شرکت‌های جدید و افزایش کسب و کارهای کاملاً جدید از دیگر عوامل توسعه اقتصادی است.

جهانی شدن و تغییرات سریع در حوزه تکنولوژی از خصوصیات دنیای امروز بوده و باعث چالش در سازمان‌ها و کشورها شده است. بنابراین نمی‌توان به راحتی از کنار چنین تحول و امر مهمی گذشت. تکنولوژی اطلاعات و ارتباطات نیز سهم بسیار زیادی در توسعه یا عقب افتادگی کشورها و سازمان‌ها دارند و در کنار آن همه جنبه‌های زندگی فردی و اجتماعی افراد را تحت پوشش خود قرار می‌دهند. تجارت الکترونیک یکی از همان جنبه‌های متأثر از تکنولوژی در حوزه اقتصاد و بازرگانی است.

تجارت الکترونیک یکی از امور ضروری قرن بیست و یک می‌باشد و انجام امور تجاری به صورت آنلاین و با استفاده از شبکه جهانی اینترنت نقش مهمی در تسهیل مبادلات داخلی و بین‌المللی کشورها ایفا می‌نماید. تجارت الکترونیکی به بنگاه‌های تجاری محلی این اجازه را می‌دهد که به بازارهای جهانی مرتبط شوند، و در نتیجه تولید ناخالص داخلی و صادرات خود را افزایش دهند و به مصرف کنندگان این امکان را می‌دهد در هر زمان و هر مکانی با اتصال به اینترنت معاملات خود را به انجام رسانند.

بهره از شیوه‌های نوین تجارت الکترونیک می‌تواند موجب صرفه‌جویی در هزینه‌ها و کارایی بیشتر عملیات تجاری بنگاه‌های تولیدی را فراهم آورده و در نهایت موجبات افزایش توان رقابتی و رشد اقتصادی به وجود آورد.

امروزه تجارت الکترونیک فرصت‌ها و تهدیدهای رقابتی بسیاری برای سازمان‌ها و کشورهای مختلف به وجود آورده است به طوری که، کمتر شرکت یا سازمان تجاری پیدا می‌شود که با این نام آشنا نباشد یا از آن استفاده نکند. لذا وجود این مزیت رقابتی باعث گردیده تا بسیاری از این شرکت‌ها و سازمان‌ها تجارت الکترونیک را به خدمت گرفته و برای رشد و توسعه اقتصادی از آن بهرمند شوند.

اما دلایل مختلفی وجود دارد که روند استفاده از ابزار مهم تجارت الکترونیک را در سازمان‌ها کند می‌کنند و مانع از توسعه اقتصادی سازمان می‌شود. یکی از دلایل مهم آشنا نبودن مدیران شرکت‌های تجاری یا صادراتی با فناوری‌ها و منافع حاصل تجارت الکترونیک است. شرکت‌های

تعداد کل معادن: ۴ هزار و ۹۱۶ / کاهش ۸,۲ درصدی نسبت به ۱۳۹۶

سنگ‌های تزئینی: ۱۳,۶٪

سنگ آهک: ۱۹,۷٪

شن و ماسه: ۲۳,۸٪

سهم بخش خصوصی از معادن کشور: ۹۶,۶٪

تعداد معادن استان تهران: ۵۷۲

تولید و صادرات

ارزش تولید: ۳۹ هزار و ۴۵۳ میلیارد تومان

فعالیت با بیشترین ارزش تولید

سنگ آهن - ۲۲,۸ هزار میلیارد تومان

ارزش صادرات: ۵۱۶ میلیون دلار

(۷۱٪ کاهش نسبت به ۱۳۹۶)

تعداد شاغلان

۹۹ هزار و ۷۳۴ نفر (۴,۱٪ افزایش به ۱۳۹۶)

پراشتغال‌ترین فعالیت

سنگ آهن - ۲۵ هزار و ۱۱۵ نفر

سرانه جبران خدمات شاغلان

۴۱,۳ میلیون تومان

ارزش افزوده

۳۰ هزار و ۷۹۹ میلیارد تومان

(۵۸٪ افزایش به ۱۳۹۶)

فعالیت با بیشترین میزان ارزش افزوده

سنگ آهن - ۱۶ هزار و ۷۰۰ میلیارد تومان

سرمایه‌گذاری

یک هزار و ۹۴۸ میلیارد تومان

(۱۰,۲٪ کاهش به ۱۳۹۶)

فعالیت با بیشترین میزان سرمایه‌گذاری

سنگ آهن - ۷۵۳ میلیارد تومان

تهیه شده توسط فروغ کریمی امیرکیاسر

منبع آمارها: مرکز آمار ایران

فروردین ۱۳۹۹

چالش تعادل

کدام فرصت‌ها را برای رسیدن به اهداف سند چشم‌انداز از دست دادیم؟

فرهادخان میرزایی / پژوهشگر اقتصاد

سیاسی و اقتصادی در جهت دستیابی به توسعه اقتصادی-اجتماعی، تامین امنیت و ثبات سیاسی پایدار است. حکمرانی خوب مستلزم تبیین روشن از مفاهیم و قواعد کلان اداره کشور مانند عدالت، آزادی، رفاه و تمکین به این قواعد است.

این تبیین باید به گونه‌ای انجام شود که نحوه و سازوکار حل تعارض یا اختلاف بین وجوه مختلف حکمرانی تبیین و روشن شده باشد. این در حالی است که مرزهای بین حیطه‌های مختلف حکمرانی در ایران مبهم و ناشفاف بوده و مبنای تصمیم‌گیری در نقاط مرزی بیشتر اقتضایی بوده است.

این در حالی است که پیشرفت مستمر نیازمند آن است که تبیین روشنی از قواعد کلان اداره کشور صورت گرفته باشد. به علاوه، اهداف حاکمیتی در سطح راهبردی و کلان ذیل حیطه‌های سه‌گانه حکمرانی، به صورت مشخص، محدود و سنجش‌پذیر تعیین شوند.

این امر در حالی است که در سند چشم‌انداز که در واقع تبیین‌کننده اهداف راهبردی است، تقریباً تمامی اهداف ممکن گنجانده شده است، این در حالی است که بخشی از اهداف یادشده با یکدیگر بده‌بستان دارند. به علاوه، با هدف ایجاد انسجام در تصمیم‌گیری بین حیطه‌های سه‌گانه حکمرانی و ایجاد پاسخگویی نسبت به عملکرد لازم است مدیریتی منجسم، شفاف و یکپارچه در سطح راهبردی و ذیل حاکمیت قانون اعمال شود. همچنین، به منظور امکان‌پذیری اهداف راهبردی و جلوگیری از ایجاد اصطکاک بین نهادهای سیاسی و اجرایی کشور، لازم است سازگاری و تناسب بین اهداف تعریف‌شده در سطح راهبردی با ابزارهای در دسترس در سطح مدیریتی و اجرایی کشور رعایت شود. تمکین به قواعد اداره کشور، ذیل تبیین روشن و شفاف از قدرت سیاسی و نحوه مشارکت آن در فرآیند تصمیم‌گیری، شکل‌گیری نهادهای فراگیر سیاسی و اقتصادی از طریق امکان توزیع مناسب قدرت، فرصت‌ها و منابع اقتصادی بین گروه‌های مختلف ذیل معیارهایی روشن، شفاف و سنجش‌پذیر از حاکمیت قانون و وجود نهادی مستقل برای حل تعارضات تصمیم‌گیری در داخل کشور تسهیل می‌شود. این در حالی است که طی سال‌های گذشته، تبیین روشنی از وجوه صورت‌نگرفته است. برای مثال در سند چشم‌انداز، حتی در سطح اهداف، اشاره‌ای به چگونگی ضابطه‌مند شدن و قاعده‌مند شدن تصمیم‌گیری در نهادهای سیاسی داخلی نشده است.

تعداد اسناد سیاستی بالادستی در عین عدم جهت‌گیری مشخص

در حالی که سند چشم‌انداز سند اهداف است، باید ذیل اسناد سیاستی الزامات تحقق آن روشن شود. این در حالی است که تعداد اسناد سیاستی بالادستی عدم سازگاری درونی و واگرایی را نتیجه داده است. به علاوه این اسناد و سیاست‌های اعلام‌شده ذیل آنها نوعاً بدون جهت‌گیری‌های مشخص و در سطحی بسیار کلان و کلی نگارش شده‌اند که این امر نقش ثبات‌ساز آنها را دچار خدشه کرده است چرا که امکان تعریف سیاست‌های متنوع و متضاد ذیل قواعد تعریف‌شده در اسناد بالادستی وجود دارد. البته بخشی از عدم جهت‌گیری مشخص به نبود تبیین روشن از مفاهیم باز می‌گردد. در واقع در حالی که وقت و انرژی زیادی برای تهیه اسناد بالادستی اعم از سند برنامه یا سیاست‌های کلی صورت می‌گیرد به دلیل اینکه این اسناد در خصوص چالش‌های اصلی اداره کشور جهت‌گیری مشخصی ندارند و در واقع بازندگان پیگیری سیاست‌ها در آن تبیین و مشخص نشده است، در اجرا با مشکلات اقتصاد سیاسی مواجه می‌شوند و از اجراپذیری کافی برخوردار نیستند.

عدم توجه به تعادل منابع و مصارف در سطح کلان

بخش قابل توجهی از هدف‌گذاری‌های صورت گرفته در اسناد بالادستی کشور بادر نظر گرفتن چارچوب پایدار منابع و مصارف مورد نیاز برای تحقق اهداف مذکور ذیل اسناد مختلف از جمله سند

سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ از منظر اسناد بالادستی، سندی است که ماهیت آن هدف‌گذاری و ترسیم افق پیش‌رو است که دستیابی به اهدافی را در سطوح مختلف ترسیم کرده است که در آن وجوهی مانند توسعه یافتگی، توزیع مناسب درآمد و رفاه به عنوان اموری اقتصادی هدف‌گذاری شده است.

سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ از منظر اسناد بالادستی، سندی است که ماهیت آن هدف‌گذاری و ترسیم افق پیش‌رو است که دستیابی به اهدافی را در سطوح مختلف ترسیم کرده است که در آن وجوهی مانند توسعه یافتگی، توزیع مناسب درآمد و رفاه به عنوان اموری اقتصادی هدف‌گذاری شده است. این سند بنابر ماهیت باید مبنای سیاست‌های کلی برنامه‌های توسعه قرار گیرد و به دنبال آن بودجه‌های سالانه کشور بر مبنای این برنامه‌های توسعه تنظیم شود. در واقع بودجه به عنوان سند کوتاه‌مدت، اسناد برنامه یا سیاست‌های کلی به عنوان سند میان‌مدت و سند چشم‌انداز به عنوان اسناد بلندمدت باید در اتصال و ارتباط با یکدیگر باشند.

با این حال به نظر می‌رسد به چند دلیل اتصال بین این سند طی سال‌های گذشته برقرار نبوده و همین امر باعث شده است نه تنها به اهداف مدنظر در سند چشم‌انداز نزدیک نشویم بلکه در برخی موارد در خلاف جهت این اهداف حرکت کنیم. یادداشت حاضر به برخی از این موانع می‌پردازد.

فقدان تبیین روشن از مفاهیم کلیدی و وجوه مختلف حکمرانی

یکی از چالش‌های مهم در نظام تصمیم‌گیری کشور در ایران، چگونگی ایجاد تعادل بین وجوه مختلف حکمرانی است. حکمرانی خوب تناسب، سازگاری، ارتباطی متوازن و دوسویه بین سه حیطه سیاست اقتصادی، سیاست خارجی و سیاست داخلی و اعمال قدرت در جهت توزیع مناسب امکانات و فرصت‌های

فرصت اقتصادی روزهای ...

سهم دولت (عمدتاً اوراق خزانه اسلامی) و ۴ درصد سهم شهر داری ها بوده و تنها ۱۲ درصد از این مبلغ یعنی تقریباً ۱۲ همت به تامین مالی شرکت ها اختصاص داشته است. واقعیت آن است که همین مبلغ ناچیز هم عمدتاً توسط سرمایه گذاران حقوقی وابسته به دولت و نهادهای عمومی تامین شده است؛ در حالی که ۶۹ درصد معاملات سهام شرکت ها توسط سهامداران حقیقی جابه جایی شود که این نسبت در اوراق کمتر از ۴ درصد است.

استفاده شرکت ها از اوراق سرمایه ای برای تامین مالی هم وضعیت بهتری ندارد. هم اکنون تنها یک صندوق پروژه (با خالص ارزش دارایی کمتر از یک هزار میلیارد تومان) و دو صندوق جسورانه (با مجموع خالص ارزش دارایی فقط ۴۵ میلیارد تومان) فعال در بورس وجود دارند و هیچ صندوق زمین و ساختمان فعالی هم وجود ندارد. حتی از روش افزایش سرمایه هم استفاده جدی نمی شود. کل مجوزهای داده شده برای افزایش سرمایه (به غیر از مازاد تجدید ارزیابی) در سال ۹۸ حدود ۴۲ همت بوده است. یعنی اگر فرض کنیم همه این مجوزها استفاده شده و سهام جدید منتشر شده با سلب حق تقدم سهامداران قبلی در بازار عرضه شده (که بی تردید چنین نیست) باز هم کمتر از ۱/۶ درصد ارزش بازار می شود. خلاصه همه اعداد و ارقام بالا این است که سهم تامین مالی شرکت ها و بنگاه ها از ۲۶۰۰ همت ارزش بازار در انتهای سال ۹۸ در خوش بینانه ترین حالت حداکثر ۵۲ همت یعنی حدود ۲ درصد بازار است. علت این وضعیت، اشتباهات و کوتاهی هایی است که در سال های گذشته در رشد ابزارها و نهادهای

بهبود مقررات در بورس رخ داده است. بورس تهران از نظر تسهیل تامین مالی شرکت ها اشکالات اساسی دارد. بخشی از این مشکلات به ضوابط و قوانین برمی گردد. مثلاً ضوابط و روال های افزایش سرمایه به شدت بوروکراتیک و کند هستند. یک درخواست افزایش سرمایه گاهی ماه ها در سازمان بورس معطل می ماند. همین طور ضوابط قانونی و استانداردهای حسابرسی به خصوص قانون تجارت و استانداردهای حسابرسی ایران هم برای شرکت های سهامی عام اشکالات جدی دارند. در زمینه ابزارهای مالی هم اگرچه در سال های اخیر تلاش خوبی از حیث قانونی کردن انواع اوراق انجام شده اما عمدتاً تمرکز بر تعریف این ابزارها و تطبیق آنها با قواعد فقهی بوده و تلاشی برای توسعه عملیاتی و تسهیل فرآیندهای آنها انجام نشده است.

یکی از مشکلات دیگر بورس در این زمینه ضعف نهادهای مرتبط با تامین مالی است. بانک های سرمایه گذاری (Investment Bank) یا آن گونه که در ایران ترجمه شده «تهاد های تامین مالی» یکی از ارکان مهم تامین مالی شرکت ها در بورس هستند که هنوز قوت کافی در ایران ندارند. هم اکنون ۱۰ شرکت تامین سرمایه در ایران مجوز فعالیت دارند که هیچ کدام نهادهای بزرگ و جافتهای نیستند. همچنین موسساتی که رتبه بندی اوراق را انجام دهند یا شرکت های مشاور در ارزش گذاری (Valuation) و ارزشیابی موشکافانه (Due Diligence) هم در ایران فعال نیستند. کمبود نیروی متخصص در حوزه هایی نظیر مالی بنگاه (Corporate Finance) و حقوق مالی و چنین تخصص هایی هم مزید بر علت شده است. این ضعف های نهادی و تخصصی هم باعث شده از فرصت هجوم نقدینگی به بورس برای تامین مالی بنگاه ها استفاده مناسب نشود.

چشم انداز نبوده و از این رو تحقق آنها یا ممکن نبوده یا به دلیل تشدید عدم تعادل ها مطلوب نیست. در واقع مشخص نیست که هزینه تغییر از وضعیت موجود به وضعیت مطلوب بر عهده چه گروه هایی است و چگونه قرار است منابع کافی در اقتصاد برای تحقق اهداف مدنظر در سند چشم انداز تجهیز شود.

در واقع نقطه شروع برای برنامه ریزی در ایران، هدف گذاری های بلند پروازانه مانند رشد هشت درصدی است. با این حال الزامات مدنظر برای دستیابی به این رشد یا تامین منابع مورد نیاز برای آن ترسیم نمی شود. همین امر باعث می شود که با گذشت تنها یک سال از اجرای برنامه و فاصله گرفتن قابل توجه با اهداف مدنظر در آن، اعتبار اهداف در نظر گرفته شده در اسناد کاهش یابد. این در حالی است که طی دهه های گذشته مبنای برنامه ریزی میان مدت و بلندمدت به ویژه برنامه ریزی که مستلزم تدوین برنامه مالی برای تجهیز و تخصیص منابع است، از بودجه های سالانه و ترسیم افق میان مدت برای بودجه شروع می شود.

در واقع به نظر می رسد نه به الزامات چگونگی تحقق اهداف ترسیم شده در اسناد بالادستی پایبند بوده ایم و نه حاضریم بر مبنای واقعیت های نظام اقتصادی و سیاسی کشور اصلاح امور را پیش ببریم. از این رو تهیه این اسناد اگرچه با زحمات و تلاش زیاد در مجموعه های مختلف همراه است اما عمدتاً از همان ابتدا فاقد اعتبار کافی برای مجریان و کارشناسان دستگاه های اجرایی بوده و حتی در مواردی به دلیل لزوم تطبیق اقدامات انجام گرفته با این اسناد (اعم از سند برنامه ششم، اسناد سیاست های کلی ابلاغی، سیاست های اقتصاد مقاومتی و...)، زحمت زیادی را برگرده دستگاه های مختلف اجرایی می گذارد.

با توجه به نکات یاد شده به نظر می رسد، برای تغییر این مسیر بهتر است توافق برای برنامه ریزی به ویژه برنامه هایی که جنبه های مالی دارند، از سند بودجه آغاز شود و بر مبنای ترسیم واقعیت بودجه، پیگیری اصلاحات و دستیابی به اهداف به صورت گام به گام و رو به جلو ترسیم شود.

عملکرد بازار ثانویه در فروردین ماه سال ۱۳۹۹

بررسی عملکرد بازار ثانویه ایران نشان می دهد خرید ارز وارداتی و فروش ارز صادراتی در فروردین ماه ۱۳۹۹ نسبت به فروردین ماه ۱۳۹۸ با کاهش حدود ۵۸ درصدی مواجه شده و به ترتیب به رقم ۴۰۷ میلیون یورو و ۵۳۴ میلیون یورو رسیده است. علاوه بر این میانگین نرخ خرید دلار در بازار ثانویه در فروردین ماه ۱۳۹۹ نسبت به مدت مشابه سال قبل با رشد ۵۸,۵ درصدی به رقم ۱۳۹۹۳ تومان رسیده است.

ALWAYS AT THE PEAK

ربع قرن خوشنای و افتخار

ایزوگام شرق

شماره ثبت: ۶۷۳۶

شرکت تولیدی و صنعتی سامد

تولید کننده:

فرمالین

رزین اوره فرمالدئید (UF)

رزین ملامین فرمالدئید (MF)

فرم اوره (UFC)

چسب های پایه حلالی

چسب های پایه آبی

مشهد: کیلومتر ۲۷ بزرگراه قوچان

صندوق پستی: ۹۱۳۷۵-۴۵۶۶

تلفن: (۰۵۱)۳۱۶۶۹ (خط ۴۰)

فکس: (۰۵۱)۳۲۴۶۳۳۱۴

دفتر تهران: تلفن: (۰۲۱)۸۸۷۷۴۲۵۵

۸۸۷۹۰۶۶۹، ۸۸۷۹۰۶۸۰

فاکس: (۰۲۱)۸۸۷۹۵۲۹۵

www.samed.ir samed@samed.ir

چسب دشتد
اتصال ناگسستی در صنایع ایران